

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2021

TARTALOMJEGYZÉK

I. TÖRVÉNYI HÁTTÉR.....	1
II. AZ INTÉZMÉNY ADATAI.....	1
III. INTÉZMÉNYÜNK BEMUTATÁSA.....	2
1. Személyi feltételek	3
2. Tárgyi feltételek	4
IV. GYERMEKKÉP – ÓVODAKÉP - PEDAGÓGUSKÉP	5
V. ALAPELVEK	8
VI. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA.....	9
ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI.....	9
1. Egészséges életmód alakítása.....	11
2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	12
3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	15
VIII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	16
1. Az óvodai élet megszervezése	16
1.1. Napirend.....	16
1.2. Hetirend.....	18
1.3. A gyermeki fejlődés nyomon követésének rendje	20
2. Az óvoda kapcsolatai.....	22
2.1. Az óvoda belső kapcsolatai	22
2.1.1. Óvodapedagógus és gyermek kapcsolata	22
2.1.2. Óvodapedagógusok kapcsolata	22
2.1.3. Gyermek és pedagógiai munkát segítők kapcsolata	22
2.1.4. Óvodapedagógus és pedagógiai munkát segítők kapcsolata.....	23
2.2. Az óvoda külső kapcsolatai	23
2.2.1. Az óvoda és a család	23
2.2.2. Az óvoda és a bölcsőde	24
2.2.3. Az óvoda és az iskola	24
2.2.4. Az óvoda és a fenntartó	24

2.2.5. Az óvoda és a külső szakemberek	25
2.2.6. Az óvoda és az egészségügyi intézmények	25
2.2.7. Az óvoda és a közművelődési intézmények	25
2.2.8. Az óvoda és a nemzetiségi önkormányzatok	25
2.2.9. Óvodánk együttműködése határainkon túli óvodákkal	26
2.2.10. Együttműködő kapcsolat más intézményekkel, szervekkel:.....	26
IX. A FEJLESZTÉS TARTALMA	27
1. Játék és tanulási tevékenységek	27
2. Társas, közösségi tevékenységek	28
3. Munkajellegű tevékenységek.....	29
4. Szervezett szabadidős tevékenységek	30
X. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ	
ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	31
1. Játék.....	32
2. Verselés, mesélés	37
3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	39
4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	41
5. Mozgás	43
6. A külső világ tevékeny megismerése	48
6.1. Természeti – emberi - tárgyi környezet.....	48
6.2. Matematikai tartalmú tapasztalatok.....	51
7. Munkajellegű tevékenységek.....	53
8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	54
8.1. Komplexitás	56
8.2. Differenciálás	56
XI. INTEGRÁCIÓ, INKLÚZIÓ.....	57
1. Hátrányos helyzetű gyermekek	58
2. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek:.....	58
2.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek	58
2.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek.....	61
2.3. Kiemelten tehetséges gyermek	62
XII. ESÉLYTEREMTÉS	62

XIII. GYERMEKVÉDELEM.....	64
XIV. SAJÁTOS ARCULATOK	68
1. Bimbó Közi Telephely	69
2. Bólyai Utcai Telephely	78
3. Kossuth Utcai Telephely	86
4. Hortobágyi Utcai Telephely	94
5. Székhely Óvoda.....	103
6. Veres Péter Utcai Telephely	109
7. Városi Bölcsőde.....	117
XV. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	153
XVI. TANKÖTELEZETTSÉG.....	156

I. TÖRVÉNYI HÁTTÉR

Pedagógiai Programunk a **363/2012. (XII.17.)** számú **Kormányrendelet** módosítása során megjelent 137/2018. (VII. 25.) Kormányrendelet értelmében az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült. Magában foglalja a hazai és a helyi óvodai gyakorlat eddigi tapasztalatait, eredményeit, szem előtt tartva a **2011. évi CXC. törvényt a Nemzeti Köznevelésről.**

Ezen kívül programunkba az alábbi törvényeket, rendeleteket építettük be:

- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és névhasználatáról,
- 229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet a Nemzeti Köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról,
- 326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról,
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve,
- 1993 évi LXXIX. Köznevelési törvényt,
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról,
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 10. sz. melléklete, a Bölcsődei nevelés- gondozás országos alapprogramja alapján készült,
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról.

II. AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Név: Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény
Cím: 4060 Balmazújváros Vörösmarty utca 34-36.
OM azonosító: 200929
Telefon: 52/370 316
Honlap: balmazovi.hu
E-mail: balmazovi@gmail.com
Fenntartó: Balmazújváros Város Önkormányzata
Alapító okirat száma: 7153-4/2021.

„Gyermekeinket nem megvédeni kell az élet nehézségeitől,
hanem alkalmassá tenni őket azok leküzdésére.”

Gieber Györgyi

III. INTÉZMÉNYÜNK BEMUTATÁSA

Balmazújváros az Alföld sajátos, mezővárosi jellegű települése Hajdú-Bihar megyében.

Városunk két jellegzetes alföldi táj, a Hortobágy és a Hajdúság határán fekszik. A város közigazgatási területén két természetes élővíz található, a Hortobágy folyó és a belterületi főgyűjtő vizét befogadó Kadarcs – Karácsonyfok - csatorna. A várostól 3 kilométerre folyik az 1953-ban épített Keleti-főcsatorna. Balmazújváros lakosainak száma közel 18.000 fő.

Településközpontunk hangulatos, mezőváros jellegű – központban a Kossuth téri díszpark, körülötte néhány műemlékkel és szoborral.

Műemlék jellegű épületeink: a Semsey Kastély, a római katolikus és a magyar református templom, a német református templom, a Városháza, a Veres Péter Emlékház.

Mindezek mellett kedvező, hogy városunk csendes, Európában egyedülálló pusztai természeti környezetben, a Hortobágyi Nemzeti Park szomszédságában terül el.

Intézményünk többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény.

Kettő intézményegységből áll: óvoda és bölcsőde.

Alapfeladat:

- óvodai nevelés,
- a többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése,
- bölcsődei ellátás.

6 óvodai telephely és a bölcsőde telephelye kielégíti Balmazújváros város lakosainak igényét a bölcsődés és a 2,5-7 éves óvodás korú gyermekek nevelését illetően. Intézményünk szolgáltatásait igénybe vevők társadalmi helyzete széleskörű, a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nagy számban vannak jelen. Emellett jelentős, és egyre nagyobb számú a sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek. Az óvodák közötti megoszlásuk változó. Intézményünk összetettségét illetően felvevő körzetünk az egész várost magába foglalja. Az itt élő családok eltérő szociokulturális helyzetűek. A szülők foglalkoztatottságát városi szinten eltérés jellemzi. A központban található telephelyek gyermekeinek szülei nagyobb arányban alkalmazottak, vagy vállalkozók. Más telephelyekbe járó gyerekek szüleinél azonban inkább jellemző az alkalmi munkavállalás, a munkanélküliség, melyeket az utóbbi időben egyre inkább felvált a közmunkaprogramba való bekapcsolódás.

Telephelyeink:

Sorszám:	Telephely megnevezése:	Telephely címe:
1.	Városi Bölcsőde	4060 Balmazújváros Dózsa György utca 9.
2.	Bimbó Közi Telephely	4060 Balmazújváros Bimbó köz 2.
3.	Bólyai Utcai Telephely	4060 Balmazújváros Bólyai utca 57/A
4.	Hortobágyi Utcai Telephely	4060 Balmazújváros Hortobágyi utca 18.
5.	Kossuth Utcai Telephely	4060 Balmazújváros Kossuth utca 19.
6.	Székhely Óvoda	4060 Balmazújváros Vörösmarty utca 34-36.
7.	Veres Péter Utcai Telephely	4060 Balmazújváros Veres Péter utca 12.
8.	Játszóudvar Telephely	4060 Balmazújváros Zrínyi Miklós utca 24.

Az óvodák és a bölcsőde elhelyezkedése városunk területén szórt képet mutat.

Az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény 24 óvodai csoportnak ad helyet, az óvodai férőhelyek száma 598 fő, a Bölcsőde 6 csoportjában a férőhelyek száma 76 fő.

Pedagógiai Programunk az érvényben levő Óvodai nevelés országos alapprogramjának útmutatása és a kibővített Tevékenységközpontú óvodai nevelési program adaptálásával készült, felkínálva a Kompetencia alapú óvodai programcsomag használatát is.

Pedagógiai Programunk megvalósulását intézményünk fenntartója, Balmazújváros Város Önkormányzata biztosítja.

1. Személyi feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, mindemellett a nevelőmunka kulcsszereplője a pedagógus. Az óvodában dolgozó pedagógusok, a fejlesztőpedagógus és a munkájukat segítő, nem pedagógus alkalmazottak: pedagógiai asszisztens, dajka összehangolt munkája együttesen hozhat eredményességet. A sajátos nevelési igényű gyermekek számára speciális szakember fejlesztő munkájára is szükségünk van.

Az óvoda dolgozói:	Jelenleg /fő/:
Főállású pedagógusok száma intézményvezetővel:	47 fő
Fejlesztőpedagógus:	2 fő
Pedagógiai munkát segítő főállású pedagógiai asszisztens	8 fő
Pedagógiai munkát segítő főállású dajkák	24 fő
Óvodatitkár	2 fő
Mosónő	1 fő

A nevelőmunkát külső szakemberek is segítik, mint gyógypedagógusok, logopédus, szociális segítők.

Személyi ellátottságunk törvényileg megfelelő, nevelőtestületünk valamennyi tagját az önképzés igénye, a továbbképzéseken való részvétel jellemzi.

Módszertani kultúránkat, pedagógiai innovatív módszerek tárházát szakmai napokon való részvételek során a továbbképzések alkalmával, illetve szakvizsgán elsajátított ismeretekkel gyarapítjuk. A továbbképzések témájának kiválasztása a nevelőmunkánk céljainak hatékonyabb megvalósulására irányul: a választott képzések a gyermekek jobb megismerését szolgálják, és az egyéni differenciáló fejlesztés alkalmazásához járulnak hozzá.

Fontosnak tartjuk az egymástól való tanulást is a magasabb színvonalú szakmai munkavégzés érdekében. Hospitalási lehetőségeket kínálunk fel, illetve szakmai munkaközösséget működtetünk.

A pedagógusok rendszerben, folyamatokban való gondolkodása, a „helikopter szemlélet” feltételezi a teljes életútban való gondolkodást önmagukra és a gyermekekre nézve is.

Szakvizsgázott óvodapedagógusaink: **8 fő**

- Közoktatási vezető 2 fő
- Drámapedagógus 2 fő
- Fejlesztőpedagógus 1 fő
- Játék-és szabadidő pedagógia 1 fő
- Zenei nevelés 1 fő
- Gyermektánc az óvodában 1 fő

2. Tárgyi feltételek

A nevelési – oktatási intézmények kötelező eszközeit és felszereléseit a 20/2012 EMMI rendelet írja elő.

„161. § (1) A 2. melléklet határozza meg azokat a kötelező (minimális) eszközöket és felszereléseket, továbbá helyiségeket, amelyekkel a nevelési-oktatási intézményeknek rendelkezniük kell.”

Az eszközök és felszerelések folyamatos biztosítása és pótlása a fenntartó önkormányzat hatásköre.

Óvodáink rendelkeznek a Pedagógiai Program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Olyan környezetet alakítottunk ki, mely biztosítja a gyermekek egészségének megőrzését és fejlődését.

Minden óvoda udvara szép, gondozott, megfelelő méretű. A gyermekek számára az udvaron történő levegőzés feltételei biztosítottak. Árnyékos, füves, betonozott, fedett területekkel rendelkeznek. A gyermekek mozgás- és játékgigényének kielégítését biztonságosan szolgálják. A játékeszközök ellenőrzése folyamatos.

Óvodáinkban jelentkező mosodai feladatokat saját mosoda látja el.

Az óvodáink rendelkeznek internet hozzáféréssel, fénymásolóval. Hanglejátszó, televízió, DVD, CD lejátszók, projektor segítik a nevelési feladatok ellátását. Intézményi honlapot működtetünk.

A működést alapítványok segítik, melyek az adományozók felajánlásából támogatják az óvodákat az alapítványok Alapító Okirataiban megfogalmazott céljaiknak megfelelően.

Terveink:

Tárgyi feltételek szinten tartása és fokozatos bővítése az anyagi lehetőségekhez mérten.

A program céljaihoz rendelt eszközrendszer

- Játék - és fejlesztő eszközök:

A szakmai- és játékeszközök beszerzése részben a költségvetésből, részben pedig a költségvetésen kívüli összegekből (alapítványok, rendezvények, pályázatok) történik.

- Mese- és szakkönyvellátottság:

A gyermek - és szakirodalmi ellátottság folyamatos bővítése szükséges.

IV. GYERMEKKÉP – ÓVODAKÉP - PEDAGÓGUSKÉP

Gyermekkép

„A gyerekek azért látják a varázslatot, mert keresik.”

Christopher Moor

Óvodai nevelésünk középpontjában a gyermek áll. A gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség, individuum és szociális lény egyszerre.

A boldog gyermek egészséges lelkű, kiegyensúlyozott, a világ dolgai iránt nyitott, eleven eszű, önállóan kezdeményező. Belőle a mai kor társadalmának alkotóképes, fogékony, problémamegoldásra képes, kreatív felnőtt tagja válhat.

Olyan gyermeket kívánunk nevelni, aki

- testileg, lelkileg egészséges,
- érzelmekben gazdag,
- képes érzelmeit kifejezni, mások érzelmeit felismerni és tolerálni,
- vonzódik a természethez, környezetét szereti és megóvjá azt,
- a világra nyitott, érdeklődő személyiség,
- tiszteli a szüleit, felnőtteket, társait, kötődik a szűkebb és tágabb környezetéhez (család, város, táj), annak hagyományaihoz,
- problémaérzékeny és kreatív,
- kommunikációra, kooperációra képes,
- önállóságra törekvő és mások érdekeit is elfogadja,
- jelzi saját szükségleteit, választásokra és döntésekre képes,
- képes az egészséges önérvényesítésre és a mások érdekeinek figyelembevételére,
- együttérző, segítő, a hagyományok iránt fogékony, identitástudattal bír (családi kötődés, hazaszeretet),
- rendelkezik a gyermeki kompetenciákkal.

Óvodakép

„A jó óvoda az, ahol nyugalom van, de nem csend és fegyelem. A jó óvoda az, ahol a legfőbb érték minden gyermek kíváncsisága, kezdeményezése, de főleg játéka, mint nem tudatos tanulás folyamata. A jó óvoda az, ahol a ráfigyelés, az odafigyelés, a megfigyelés a gyermeknek lehetőség, a felnőttnek kötelesség. A jó óvoda természetes emberi kapcsolatokat ajánl.”

Hűvös Éva

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődését és nevelését.

Az óvoda érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkörben biztosítja a gyermekek számára:

- a mással nem helyettesíthető játékot,
- az életkornak és az egyéni fejlettségnek megfelelő szintű testi, értelmi, szociális képességek fejlődését,
- a különféle műveltségterületekhez kapcsolódó változatos tevékenységeket a gyermekek érdeklődésének figyelembevételével.

Az óvodában, miközben az teljesíti óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkcióit, a gyermekekben kialakulnak azok a képességek, azok a pszichikus feltételek, amelyek alkalmassá teszik a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépésre, figyelembe véve az életkori és egyéni sajátosságokat, valamint az eltérő fejlődési ütemet.

Az óvoda elősegíti:

- az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését,
- a gyermeki személyiség kibontakozását,
- a hátrányok csökkenését,
- az esélyegyenlőséget,
- az előítélet mentesség kialakulását,
- a környezettudatos magatartás megalapozását,
- a nemzetiséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integrációt,
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Pedagóguskép

„Azért vagyok pedagógus,
hogy a természetnek nyers gyémántját, szép
vigyázattal, csendben csiszoljam kristályba.”

Németh László

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Jellemzi őt a másság elfogadása, a szociális érzékenység, az előítélet mentesség és az elhivatottság. Az óvodai nevelés eredményessége érdekében képes az együttműködésre.

Az óvodapedagógus személyiségjegyei:

- gyermekszerető, harmonikus személyiség,
- jó kommunikációs képességgel rendelkezik,
- megfelelő szaktudással bír,
- érzelmi elfogadás, empátia jellemzi,
- hisz a gyermeki fejlődésben,
- sajátja az önképzés igénye.

V. ALAPELVEK

„Szentnek kell tartanunk a gyermek érintetlen lelkét,
amit abba ültetünk, minden próbát kiálljon.”

Kodály Zoltán

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

Ennek alapján alapelveink a következők:

- a gyermek érdeke mindennekfelett áll,
- az óvoda gyermekközpontú,
- a gyermekeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg,
- a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be,
- esélyegyenlőség minden gyermek számára,
- minden gyermek egyenlő eséllyel részesül színvonalas nevelésben,
- az óvodai nevelés a személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok, alapvető szabadságjogok, és a gyermekeket megillető jogok tiszteletben tartására irányul,
- a gyermeknek joga van szükségletei kielégítéséhez,
- a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés övezi,
- a gyermekek nevelése esztétikus környezetben történik,
- elegendő idő, hely és eszköz biztosítása a különböző tevékenységek gyakorlásához,
- a gyermekek tempójához igazodó - sürgetésmentes, differenciált egyéni fejlesztése a csoport, a közösség keretein belül,

- a lehető legnagyobb szabadságfokú mozgástér a gyermekek mozgásigényének kielégítésére, az ehhez szükséges feltételek biztosítása,
- a gyermeki önállóság határainak fokozatos szélesítése,
- a külső környezet felé nyitott nevelési légkör megteremtése,
- az óvodapedagógusok szakmai önállóságának érvényesülése, az önfejlesztés lehetősége, igényének támogatása.

VI. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

„Osztani magad: - hogy így sokasodjál; kicsikhez hajolni: - hogy így magasodjál; hallgatni őket, hogy tudd a világot; róluk beszélni, ha szólsz a világhoz.”

Váci Mihály

Célunk az óvodai neveléssel:

- a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve megvalósuljon a gyermekek testi - lelki gondozása, a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődése, az érzelmi biztonságuk megteremtése, az értelmi fejlődésük támogatása és a szocializáció,
- a tevékenységek közben olyan nevelés biztosítása, amely által a gyermekek az óvodai élet végére kellő kommunikációs, kooperációs képességekkel és az iskolai élet megkezdéséhez szükséges testi, lelki, értelmi és szociális érettséggel rendelkeznek.

VII. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI

„Én azt hiszem, gyereket csak úgy lehet nevelni, ha az ember megtisztelti azzal, hogy komolyan veszi.”

Szabó Magda

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermekeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében a következő társadalmi szintre, az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel.

Feladatunk:

- a gyermeki személyiség kibontakoztatása, társadalmi gyakorlatra való felkészítése, környezettudatos magatartásának megalapozása az életkori-, egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével,
- a gyermeki személyiség komplex fejlesztése,
- a gyermeki kulcskompetenciák, az egész életen át tartó tanulás megalapozása az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak, főbb tevékenységi köreinek figyelembevételével.

Az Európai Bizottság szerinti, az élethosszig tartó tanulás kulcskompetenciái:

- Anyanyelven folytatott kommunikáció
- Idegen nyelvű kommunikáció
- Matematika és természettudományos műszaki kompetenciák
- Digitális kompetenciák
- A tanulás tanulása
- Személyközi és állampolgári kompetenciák
- Vállalkozói kompetenciák
- Kulturális kompetencia

A kompetencia területek óvodánkra értelmezve:

- Anyanyelven folytatott kommunikáció: a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó nyelvi és kommunikációs fejlesztés valósul meg, mesék, versek ismeretén keresztül.
- Idegen nyelvű kommunikáció: megismernek a gyermekek más földrajzi, társadalmi és kommunikációs környezethez tartozó kultúrákat (mesék, versek, dalok).
- Matematika és természettudományos műszaki kompetenciák: alapvető matematikai fogalmakat ismernek meg, képességeik és készségeik alakulnak (problémamegoldás, logikus gondolkodás).
- Digitális kompetenciák: az óvodai nevelés során kapcsolatba kerülnek a mai kor technikai eszközeivel, annak használatával (laptop, fényképezőgép, televízió, DVD, CD, projektor, pendrive).
- A tanulás megtanulása: olyan csoportszervezési formákat alkalmazunk, melyben a gyermekek motiváltak, aktívak, sikerélményhez jutnak. Közben kommunikálnak és kooperálnak.
- Személyközi és állampolgári kompetenciák: olyan viselkedésformákat sajátítanak el a gyermekek, melyek képessé teszik őket a közösségi életre, kompromisszum készek, érdeklődő személyiséggé formálódnak.
- Vállalkozói kompetenciák: önálló döntésre, együttműködésre képes, kezdeményező képességgel rendelkező gyermekeket nevelünk, akik a változásokra pozitívan reagálnak.
- Kulturális kompetenciák: a gyermekek megismerik a kulturális sokszínűségünket, de más népek kultúrájával is kapcsolatba kerülnek. Esztétikai érzékük fejlődik.

1. Egészséges életmód alakítása

Az élet és az egészség alapvető értékek. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. A gyermeki jogok közé tartozik a testi - lelki harmónia biztosítása és a szükségletek kielégítése. A gyermekeket nevelő felnőtteknek kötelességük ennek feltételeit megteremteni. Az egészséges életvitel elemeinek gyakorlása a gyermekek szükségleteinek kielégítése érdekében rendszeresen, szokásszerűen történik az óvodában. A gyermekek fiziológiai, biztonsági szükségleteinek kielégítése elengedhetetlen ahhoz, hogy fejlődése, önmegvalósítási igénye meginduljon. (Abraham Maslow szükségletelmélete).

Cél:

a gyermekek egyéni fejlettségének és haladási ütemének megfelelő egészséges és önálló életvitel igényének kialakítása és testi-lelki fejlődésük elősegítése.

Feladat:

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- a gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése,
- az egészséges életvitel igényének kialakítása,
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só - és telítetlenzsír - tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése,
- a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermekek életkori szükségleteinek megfelelő, folyamatos napirend kialakítása,
- az óvoda és a család egészségnevelő feladatainak összehangolása,
- a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A gyermekek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére:

- kialakul az egészséges életvitel iránti igény, fontosnak tartják önmaguk és környezetük tisztaságát, rendjét, aminek megvalósításához, megóvásához maguk is hozzájárulnak,
- szeretnek mozogni, gyalogolni, kirándulni, mozgásuk harmonikus, összerendezett,
- egészségük megőrzése érdekében szívesen tartózkodnak a friss levegőn, és vesznek részt mozgásos programokban, ismerik és betartják a balesetmegelőzés szabályait,
- ismerik a tisztálkodási és öltözködési folyamat helyes sorrendjét, környezetükben a szokásrendszernek megfelelően rendet tartanak,
- testi szükségleteiket kulturált módon, önállóan, szükség esetén késleltetve is ki tudják elégíteni,
- megfelelően használják a tisztálkodáshoz és étkezéshez szükséges eszközöket,
- önállóan mosnak fogat, a fogápolási eszközöket rendben tartják,
- készségükké válik az orrfújás és a zsebkendőhasználat helyes technikája, tudatossá válik bennük a betegségmegelőzés fontossága,
- esztétikusan megterítenek, kulturáltan étkeznek, ismerik az egészséges étkezési szokásokat,
- előnyben részesítik az egészséges ételeket: zöldség, gyümölcs, tejtermék, zsírszegény, cukormentes ételek,
- a pihenőidő alatt feltöltődnek, támogatói a nyugodt légkör kialakulásának, önmaguk és társaik pihenésének,
- megfelelő sorrendben, önállóan öltöznek, vetkőznek, ruhájukat ki-begombolják, felismerik az időjárás és az öltözködés közötti összefüggéseket, ennek megfelelően alakítják ruházatukat,
- a szokások természetessé válnak számukra.

2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

„Csak boldog gyermekből lehet boldog felnőtt.”

Kodály Zoltán

Az óvodás életkor az érzelmek kifejezésének fogékony időszak. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Az érzelmi biztonság igénye, és szükségletének kielégítése minden gyermek lelki komfortérzetének alapja.

A három év körüli gyermek megváltozott élete, óvodába lépése, a befogadással kezdődik.

Az első napok tapasztalatai, benyomásai alapvetően meghatározzák a gyermekek és a szülők óvodához fűződő viszonyát. Kellő tapintattal, törődéssel, odafigyeléssel segítjük ezt az időszakot, ami segíti az elválást, az új környezethez, a felnőttekhez, a gyermek-társakhoz való alkalmazkodást, a beilleszkedést. Ez a befogadó attitűd az óvoda minden dolgozójára jellemző. A rendszeres óvodába járás megkezdése előtt a gyermekek szüleikkel együtt ellátogathatnak az óvodába, ahol szervezett program keretében megismerkedhetnek a leendő óvodapedagógusokkal, dajkákkal, pedagógiai asszisztensekkel, leendő csoporttársakkal.

A befogadás ideje alatt felkínált lehetőség, hogy a gyermek édesanyjával együtt, fokozatosan ismerkedjen az új környezettel. A befogadás idején is természetesnek tartjuk, és alkalmazzuk az egyéni eltérésekhez, igényekhez való igazodást, mely megjelenik a gyermekekkel való bánásmódunkban.

Cél:

kiegyensúlyozott, önbizalommal rendelkező gyermekek nevelése, azoknak a képességeknek, tulajdonságoknak a fejlődését elősegítve, amelyek alkalmassá teszik őket arra, hogy önérvényesítési törekvéseiket összehangolják a közösségi élet normáival.

Feladat:

- érzelmekben gazdag óvodai élet szervezése,
- a gyermekek és az óvoda dolgozói között pozitív érzelmi töltésű kapcsolat kialakítása,
- a modellértékű kommunikáció, bánásmód, viselkedés a felnőttek között,
- a gyermekek szociális érzékenységének fejlesztése mellett az éntudat alakítása,
- belső harmónia megteremtéséhez szükséges attitűdök alakítása, az azt segítő életviteli technikák gyakoroltatása, empátikus magatartás formálása,
- a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységeinek alakítása és az önkifejező törekvéseik támogatása,
- a gyermekek közötti viszony formálása, pozitív érzelmi légkör megteremtésére és fenntartására való nevelése,
- a gyermekek számára biztonságot nyújtó, megalapozott és következetes, rugalmasan kezelt szokásrendszer kialakítása és az együttélésből fakadó interakciókon keresztül olyan normarendszer megalapozása, amely a további fejlődési szakasznak – az iskoláskornak az alapja és egyben a felnőtté válás feltétele is,
- boldog alaphangulat, érzelmi biztonság megteremtése, sikerélmény biztosítása,

- közös élményeken alapuló tevékenységek szervezése, a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat), szokás- és normarendszerének megalapozása,
- a gyermekek nyitottságára építve, a gyermekek segítése abban, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket,
- nemzeti identitástudat és hazaszeretet megalapozása,
- az emberi és a természeti környezet jóságának, szépségének megláttatása,
- társadalmi normák, szabályok megismertetése, pozitív értékrend kialakítása,
- a keresztény kulturális értékek megismertetése,
- a gyermekek természetes társas szükségleteinek kielégítése és a különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés,
- a nemzetiséghez tartozó gyermekek eltérő életmódjának, kultúrájának kölcsönös elfogadtatása,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek érzelmi és erkölcsi fejlődését segítő korrekciós és kompenzációs munka ellátása, speciális fejlesztő tevékenységek biztosítása, ha szükséges, külső szakemberek segítő közreműködésével,
- olyan szituációk teremtése a gazdag, változatos tevékenységrendszerben, amelyekben a gyermekek választásaikban, döntéseikben, a helyzetmegoldásaiban való tájékozódása során, megtanulják irányítani saját érzelmeiket.

A gyermekek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek szívesen járnak óvodába, ragaszkodnak társaikhoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez,
- a közösségi élet szokásai természetessé válnak számukra,
- ismerik az érzelmi megnyilvánulások formáit, empátikus képességekkel rendelkeznek,
- képesek mások érzelmeit felismerni, saját érzelmeiket kontrollálni tudják,
- a közös élményeken alapuló tevékenységekben képesek felnőttekkel és társaikkal kapcsolatot teremteni: együttműködnek, segítséget nyújtanak, önzetlenség, figyelmesek, kitartóak, önállóak,
- a közösségben bátran vállalnak feladatokat, sikerorientáltak,
- konfliktusmegoldó képességük fejlett,
- egymás igényeit figyelembe veszik, a másságot képesek tolerálni,
- önfegyelmük, önérvényesítő, önkifejező képességük kialakult,

- nyitottak az emberi és a természeti környezetben megmutatkozó jóra, szépre, ezeket tiszteletben is tartják és megbecsülik,
- ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, megalapozódik a szülőföldhöz való kötődésük, identitástudatuk,
- a helyes viselkedési szokások, szabályok megtartása igényükké válik,
- udvariassági formáknak megfelelően kommunikálnak,
- pozitív értékrenddel és stabil szokásrendszerrel rendelkező közösséggé formálódnak.

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak, az önkifejezésnek. Az anyanyelvi nevelés az óvodában valamennyi gyermeki tevékenységi formát áthat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll.

Cél:

az anyanyelv szeretetére és megbecsülésére nevelés. Olyan gyermekek nevelése, akik az életben bátran, érthetően, gazdag szókinccsel, változatosan fejezik ki magukat. A sikeres iskolakezdéshez szükséges értelmi érettség elérése a tevékenységek és a beszéd útján.

Feladat:

- a gyermekek már meglévő anyanyelvi képességeinek differenciált fejlesztése,
- az anyanyelv megismertetése, valamennyi tevékenységforma keretében az anyanyelvi nevelés megvalósítása,
- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel a kommunikáció különböző formáinak alakítása: nonverbális kommunikáció, metakommunikáció,
- a gyermekek természetes beszéd - és kommunikációs kedvének fenntartása, gyermeki kérdések ösztönzése, meghallgatása,
- élmények és tapasztalatok szerzése a gyermeket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- spontán és tervezetten szerzett tapasztalatok, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- játékba integrált, önkéntes, cselekvésen alapuló tanulási tevékenységeken keresztül az értelmi képességek: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség fejlesztése,

- a gyermekek természetes kíváncsiságára és tevékenységi vágyára építve, a környező világot megismerni akaró képességek kibontakoztatása, fejlesztése,
- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A gyermekek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére:

- anyanyelvünkön folytatott kommunikációjukat gazdag szókincs és választékos verbális és nonverbális kifejezőképesség jellemzi,
- a gyermekek szívesen beszélnek, beszédük összefüggő, folyamatos,
- rendelkeznek az önkifejezés változatos eszközeivel,
- kialakul a gyermekek feladattudata, tudásvágya, szándékos, értő figyelme,
- képesek az információk befogadására, feldolgozására,
- fogalmi gondolkodásuk kialakulóban van, teret adnak alkotó képzeletüknek,
- felismerik a környezetvédelem fontosságát, környezettudatos magatartásuk kialakulóban van.

VIII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez, a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. Megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

1.1. Napirend

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék elsődleges szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

A napirend egy lehetséges változata: 6.45 - 16.45 óráig nyitva tartó óvoda esetében.

IDŐ	TEVÉKENYSÉG
6.45-12.00	Gyermekek fogadása, szabadjáték. Irányított és szabadon választott tevékenységek. Testápolási tevékenységek, munkajellegű tevékenységek. Folyamatos tízórai, teremrendezés. Mindennapos testmozgás. Levegőzés, játék a szabadban. Séta.
12.00-13.00	Készülődés az ebédhez. Testápolási tevékenységek. Ebéd.
13.00-14.30	Mese. Délutáni pihenő.
14.30-16.45	Folyamatos ébredés. Testápolási tevékenységek. Folyamatos uzsonna. Szabadon választott tevékenységek. Szabadjáték. Folyamatos távozás az óvodából.

A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirendünk lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. A pihenésre leginkább a délutáni pihenő ad lehetőséget, amit mesehallgatás előz meg. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a szabadjáték kapja. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások, tevékenységek mindegyikét kizárólag óvodapedagógus irányítja.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

1.2. Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a befogadás idején fontos, hogy rugalmas hetirendet állítsunk össze.

A hetirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. Hetirend ajánlás:

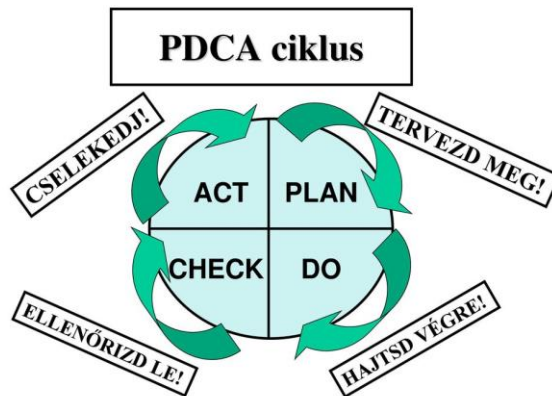
NAP	TARTALOM	TEVÉKENYSÉG TARTALMAK
HÉTFŐ	Mozgásos tevékenység Verselés, mesélés	Külső világ tevékeny megismerése: Természeti – emberi - tárgyi környezet
KEDD	Mozgásos tevékenység Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
SZERDA	Mozgásos tevékenység Verselés, mesélés	Külső világ tevékeny megismerése: Matematika tartalmú tapasztalatok
CSÜTÖRTÖK	Mozgásos tevékenység Verselés, mesélés	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
PÉNTEK	Verselés, mesélés	Mozgás Anyanyelvi nevelés

Dokumentumok

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják:

- Egyéni fejlődési napló
- Csoportnapló

A gyermekek fejlesztése tudatos, tervszerű folyamat, amely a PDCA ciklusban valósul meg: a tervező munkát (P), követi a végrehajtás (D), azután ellenőrzés (C), majd cselekvés, újratervezés (A).

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- a gyermek megfigyelése, és a fejlődésének nyomon követését szolgáló feljegyzések vezetése,
- nevelési terv készítése,
- tematikus terv készítése,
- hetirend és napirend összeállítása,
- nevelőmunka folyamatos értékelése.

1.3. A gyermeki fejlődés nyomon követésének rendje - dokumentum készítésének ütemezése, mérési táblázat 1.

	Szeptember	Október	November	December	Január	Február	Március	Április	Május	Június
Új gyermekek 2,5 - 3 évesek	Anamnézis I. Megfigyelés Bemeneti mérés A gyermek fejlődésének mutatói: Értékelés Egyéni fejlesztési terv	Befogadás tapasztalatai	Anamnézis II. (szükség esetén) Megfigyelés		Megfigyelés A gyermek fejlődésének mutatói: Értékelés Egyéni fejlesztési terv					Megfigyelés Értékelés
Új (HHH) gyermekek 2,5 – 3 évesek	Anamnézis I. Megfigyelés Bemeneti mérés A gyermek fejlődésének mutatói: Értékelés Egyéni fejlesztési terv	Befogadás tapasztalatai	Anamnézis II. (szükség esetén) Megfigyelés A gyermek fejlődésének mutatói: Értékelés Egyéni fejlesztési terv			Megfigyelés A gyermek fejlődésének mutatói: Értékelés Egyéni fejlesztési terv				Megfigyelés Értékelés
Nevelési terv	X				X					Éves értékelés Nyári élet tervezése
Fogadóóra						X				X
Fogadóóra HHH				X			X			X

dokumentum készítésének ütemezése, mérési táblázat 2.

	Szeptember	Október	November	December	Január	Február	Március	Április	Május	Június
4-5-6-7 éves gyermekek	Megfigyelés DIFER mérés (aug. 31-ig 4 évet betöltött gyermekek) A gyermek fejlődésének mutatói: Egyéni fejlesztési terv				Megfigyelés A gyermek fejlődésének mutatói: Értékelés Egyéni fejlesztési terv			Kimeneti mérés az iskolába készülő gyermekeknél		Megfigyelés Értékelés
4-5-6-7 éves HHH gyermekek	Megfigyelés DIFER mérés (aug. 31-ig 4 évet betöltött gyermekek) A gyermek fejlődésének mutatói: Egyéni fejlesztési terv		Megfigyelés, A gyermek fejlődésének mutatói: Értékelés Egyéni fejlesztési terv			Megfigyelés A gyermek fejlődésének mutatói: Értékelés Egyéni fejlesztési terv		Kimeneti mérés az iskolába készülő gyermekeknél		Megfigyelés Értékelés
Nevelési terv	X				X					Éves értékelés Nyári élet tervezése
Fogadóóra						X				X
Fogadóóra tankötelesek				X						X
Fogadóóra HHH				X			X			X

2. Az óvoda kapcsolatai

Pedagógiai Programunk a gyermekek személyiségfejlesztését nem egyedül az óvónőkre alapozza. Az óvoda eredményes nevelő munkájához feltétlenül szükséges a családdal, a fenntartóval, egyéb intézményekkel való szoros kapcsolat és együttműködés.

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában intézményünk nyitott és kezdeményező. A különböző feladatok és szükségletek határozzák meg a kapcsolattartás formáit és módszereit, amelyekkel alkalmazkodunk az igényekhez.

2.1. Az óvoda belső kapcsolatai

2.1.1. Óvodapedagógus és gyermek kapcsolata

Az óvodapedagógus és a gyermek közötti kapcsolat aktív és kölcsönös. A hangsúly az aktív, kétpólusú együttműködésen van. Ez a pedagógusi magatartás az empátia, érzelmi intelligencia, rugalmasság, helyzetfelismerés, döntési képesség meglétét feltételezi.

A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógus modellszerepet tölt be, kiemelt, azonosulásra ösztönző szerepe van. A minta a leghatásosabb nevelő erők egyike. Fontos, hogy milyen értékeket közvetít az óvodapedagógus.

2.1.2. Óvodapedagógusok kapcsolata

A nevelőtestület együttműködése elengedhetetlen a szakmai munka színvonalának fejlesztése, fejlődése érdekében, melynek színterei:

- nevelőtestületi értekezletek,
- munkatársi értekezletek,
- munkaközösségek,
- telephely szintű megbeszélések.

Alapvető, elengedhetetlen a csoportban dolgozó óvodapedagógusok együttműködése, meghatározó a kapcsolatuk minősége. A csoportban dolgozók együtt felelnek a Pedagógiai Program alapján tervezett nevelőmunka megvalósításáért.

2.1.3. Gyermek és pedagógiai munkát segítők kapcsolata

Az óvodában a pedagógiai asszisztens és a dajka a pedagógiai munka közvetlen segítői. Mint gyermeket nevelő felnőttek, magatartásukkal, teljes lényükkel, beszédstílusukkal, öltözködésükkel az óvodapedagógusokhoz hasonlóan hatást gyakorolnak a kisgyermekre.

Saját elfogadó -, befogadó attitűdjüket kiépítik, alkalmazzák az egyéni bánásmód elvét, segítik a gyermekek tevékenységét.

2.1.4. Óvodapedagógus és pedagógiai munkát segítők kapcsolata

A pedagógiai asszisztensek és a dajkák munkája az óvodapedagógusokéval összehangoltan működik.

A tevékeny részvételhez szükséges megfelelő tájékoztatásuk az óvoda és az adott óvodapedagógus nevelési elképzeléseiről és módszereiről.

2.2. Az óvoda külső kapcsolata

2.2.1. Az óvoda és a család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermekek fejlődését. Arra törekszünk, hogy a szülők meglegedésére, a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, szocializáljuk, neveljük és fejlesszük a gyermekeket. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az óvodai nevelés családi megerősítéssel lehet igazán eredményes. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Együttműködés és tájékoztatás formái az óvodában:

Családlátogatások:	a gyermek környezetének és a családtagok megismerése.
Szülői munkaközösség:	csoportban működő, annak életét segítő 2-3 szülőből álló közösség. Általában szervezési feladatokban segít, közvetít az óvónők és a szülők között.
Szülői értekezletek:	évenként 2 alkalommal programok, feladatok, problémák megbeszélésének színhelye.
Faliújság:	a szülők tájékoztatása fontosabb információkról: események, gazdasági információk, napi teendők, programok.
Napi találkozások:	a legszükségesebb információk átadására-átvételére szolgál.

Fogadó órák:	személyes beszélgetések, a gyerekekről való tájékozódás és tájékoztatás fóruma, időpont egyeztetéssel.
Nyílt napok:	betekintési lehetőség az óvodai életbe a szülők, tanítók számára.
Ünnepek, rendezvények:	az együttlét egyik formája, hagyományápolás.
Honlap, közösségi oldalak:	információátadás, tájékoztatás.

2.2.2. Az óvoda és a bölcsőde

Az óvoda kapcsolatot tart a bölcsődével, mint az óvodai nevelést megelőző intézménnyel, ahonnan minden telephelyre érkeznek gyermekek.

Együtműködés formái:

Szülői értekezlet:	az óvodaválasztás segítése az óvodai telephelyek bemutatásával.
--------------------	---

2.2.3. Az óvoda és az iskola

Az iskola az óvodai élet után meghatározó szerepet tölt be a gyermek életében. Az óvoda iskola közötti együttműködés segíti a zökkenőmentes átmenetet.

Együtműködés formái:

Nyílt nap az óvodában:	ismerkedés az óvodai környezetben a tanítókkal.
Utánkövetés:	látogatás az első osztályokban.
Közös programok:	kölcsönös látogatások, tapasztalatszerzések, beszélgetések.

2.2.4. Az óvoda és a fenntartó

A fenntartó biztosítja az intézmény működéséhez szükséges feltételeket, a kapcsolat folyamatos, kölcsönös, együttműködés jellemzi.

Együtműködés formái:

Konzultáció, egyeztetések:	az intézmény és a fenntartó képviselői között rendszeres a tájékoztatás, és az információátadás.
----------------------------	--

2.2.5. Az óvoda és a külső szakemberek

A Balmazújvárosi Járási Pedagógiai Szakszolgálat által meghatározott fejlesztéseket az óvodapedagógusokon kívül külső szakemberek is segítik: gyógypedagógusok, logopédus. A szociális hátrányokkal küzdő gyermekek esélyegyenlőségének megteremtésében a Humán Szolgáltató Központ szociális segítői működnek közre.

Együttműködés formái:

Esetmegbeszélés: betekintés a gyermekcsoportokba, tapasztalatcsere, alkalmanként probléma feltárása, lehetséges megoldás keresése.

2.2.6. Az óvoda és az egészségügyi intézmények

Rendszeres kapcsolatot ápolunk gyermekeink védelmében a Városi Egészségügyi Szolgálattal.

Együttműködés formái:

Szűrővizsgálatok: bőrgyógyászati, fogászati szűrés, egyéb szűrések.

Védőnői látogatás: tisztasági, és egyéb vizsgálatok, mérések.

2.2.7. Az óvoda és a közművelődési intézmények

Együttműködés formája:

Rendezvények: a szervezett rendezvényeken való rendszeres részvétel.

Intézmények:

Veres Péter Kulturális Központ, Ifjúsági és Közösségi Ház, Semsey Kastély, Veres Péter Emlékház, Lengyel Menyhért Városi Könyvtár, Balmazújvárosi Alapfokú Művészeti Iskola.

2.2.8. Az óvoda és a nemzetiségi önkormányzatok

Intézményünk nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevel. Kapcsolatot ápolunk az őket képviselő, összefogó önkormányzatokkal: Német Nemzetiségi Önkormányzat, Roma Nemzetiségi Önkormányzat.

Együttműködés formái:

Kapcsolattartás: kölcsönös megkeresések, tájékoztatások, esetmegbeszélések.

Rendezvények: a sajátos kultúra közvetítése, és gyakorlása.

2.2.9. Óvodánk együttműködése határainkon túli óvodákkal

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében intézményünk - lehetőség szerint - külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre, szakmai kapcsolat fenntartására törekszik.

Együttműködés formái:

Kapcsolattartás: igény és kölcsönös megegyezés szerint.

Rendezvények: ismerkedés egymás kultúrájával, az intézmények sajátosságaival.

2.2.10. Együttműködő kapcsolat más intézményekkel, szervekkel:

- alapítványok,
- Balmazújvárosi Önkormányzati Tűzoltóság,
- Balmazújvárosi Református Általános Iskola és Óvoda,
- Balmazújvárosi Rendőrkapitányság,
- Balmazújvárosi Sport KFT., Bozsik Foci,
- Balmazújvárosi Városgazdálkodási Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság,
- Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Veres Péter Gimnáziuma, Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája,
- civil szervezetek: Magyar Vöröskereszt, Máltai Szeretet Szolgálat,
- Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar,
- Debreceni Pedagógiai Oktatási Központ,
- Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat,
- Katolikus Egyház,
- Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Hajdúböszörményi Tankerülete,
- Menzaminta kft., gyermekétkeztetés,
- Oktatási Hivatal,
- Református Egyház.

IX. A FEJLESZTÉS TARTALMA

1. Játék és tanulási tevékenységek
2. Társas, közösségi tevékenységek
3. Munkajellegű tevékenységek
4. Szabadidős tevékenység

1. Játék és tanulási tevékenységek

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőség szerint zavartalanul ki kell elégülnie.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtve, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte lehetővé teszi a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is, tudatos jelenléte pedig biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióval éri el.

A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanulnak a gyermekek, hanem azért is, mert a játékban kiélhetik, kipróbálhatják, feldolgozhatják és gyakorolhatják az életben előforduló szituációkat, az őket érő élményeket.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékeszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléggkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenység szervezésében is meg kell mutatkoznia. Az óvodában minden tevékenységi formában megvalósul a tanulás. A tevékenységekben megvalósuló tanulás különböző formái az óvodai élet mindennapjaiban, a napirend bármely tevékenységében és helyszínén jelen vannak.

A gyermekek a szervezett kötetlen vagy kötött komplex kezdeményezések, a spontán tevékenységek során szerzett élmények, tapasztalatok alapján tanulnak, fejlődnek. A gyermekek egyéni fejlődését figyelembe vevő, komplex, játékos tevékenységekkel biztosítjuk az ismeretszerzést, a személyiség fejlődését.

Gyermekeink természetszeretétét megalapozzuk a közvetlen megfigyelésen és cselekvésen alapuló tapasztalatszerzéssel.

A valódi tudás az, amit a gyermekek maguk fejtenek meg, cselekvésen keresztül sajátítanak el és képesek alkalmazni. A mi feladatunk az, hogy a tapasztalati úton történő ismeretszerzéshez hozzásegítsük őket. A gyermekek tevékenységek során játékosan, szinte észrevétlenül tanulnak, így a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. A tanulás – a gyermekek számára észrevétlenül - része a nevelési folyamatnak.

2. Társas, közösségi tevékenységek

A társas tevékenységekben kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek érzelmi, erkölcsi, értékorientált nevelésére.

A közösségi nevelés funkciója, hogy minden gyermek megtalálja a helyét a közösségben. Mindegyikük egy külön egyéniség, aki önálló akarattal, vágyakkal, ambíciókkal rendelkezik.

A jó közösséget olyan tagok alkotják, akik képesek az alkalmazkodásra, mások véleményének elfogadására és kompromisszumok megkötésére. Támogatjuk a baráti kapcsolatok kibontakozását óvodán és csoporton belül egyaránt. Az óvodai csoportot, közösséget úgy formáljuk, hogy kialakuljon a közösségi érzés, - tudat és - magatartás mellett a mások megbecsülése és a közös szokások, hagyományok tisztelete. A csoportban kialakult szokások és normák befolyásolják az egyén és a közösség cselekedeteit. A gyermek önállóságához, tenni akarásához és döntési képességének kibontakoztatásához, nyitott légkört, demokratikus és szeretetteljes irányítást biztosítunk.

A jó gyermekközösség kialakításához nevelőközösségünk gyermekszeretete, belső tartása, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége szükséges.

Kiemelt feladatunk a kooperációs (másokkal való együttműködés) és a kommunikációs (másokkal való érintkezés, konszenzusra való törekvés) képességek kialakítása, fejlesztése. A társas kapcsolatok alakulásának legfontosabb eszköze a játék.

Ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok és a különböző szervezeti keretek között megvalósuló tanulási formák. A társas és közösségi tevékenységek folyamatos gyakorlása segíti a társadalmi gyakorlatra, azaz az életre való felkészítést.

A természeti környezethez kapcsolódó helyzetek megteremtésével a gyermekek megszeretik a természetet, értékke válik számukra, érzékennyé válnak a természet jelzéseire, üzeneteire.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be. A környezeti problémák iránti érzékenység felelősségvállalás, a természet értékeinek megbecsülése csoportnormává kell, hogy váljon. A tapintatos természetvédő viselkedés kialakítása kiemelt jelentőségű számunkra.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen fontos az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

3. Munkajellegű tevékenységek

A társadalmi életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kihasználását. Az óvodás gyermekek számára a munkatevékenység játékos jellegű.

A munka és a munka jellegű tevékenység fontos eszköze a személyiségfejlesztésnek. A munka jellegű tevékenységek végzésekor az óvodapedagógus irányításával a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat gyűjtenek, ismereteket szereznek természeti és társadalmi környezetükről. Fejlődik kötelesség és felelősségtudatuk, erősödik kezdeményező készségük és együttműködési képességük. Az óvodában a közösségért végzett tevékenység hatására alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok, a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességtudat gyakorlása, az önértékelés és a közösségi értékelés. Fontos a kiegyensúlyozott, nyugodt légkör megteremtése a munkavégzés során. A felnőtt mintát ad a gyermeknek a kitartó és pontos feladatvégzésre. A munka az életre való felkészítést éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését. Fontos, hogy már ebben a korban megtapasztalják, hogy a munka rendszeresen ismétlődő tevékenység, amit újra és újra el kell végezni.

Az örömmel, felelősséggel és kitartással végzett munkatevékenység hatékonyan fejleszti a gyermekek pozitív énképét. Fontos a tevékenységek során az önállóság, az öntevékenység és a cselekvő tapasztalás lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták közös vonása, hogy tevékenykedtetést, tényleges munkavégzést jelentsen az óvodában.

Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyermekek, amihez kedvük van, egyéni és életkori fejlettségüknek megfelel és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.

A munka jellegű tevékenységek közé tartoznak az önkiszolgálás, gondozási tevékenységek és a közösség érdekében végzett munkák. Az óvoda udvarán évszakonként végezhető munkák:

- ősz - levélsöprés, gereblyezés, falevelek komposztálóba hordása, komposztálás, gesztenye gyűjtés, konyhakert és a virágoskert gondozása,
- tél - hólapátolás, hősöprés, madáretetés, madárvédelem, a madarak folyamatos gondozása,
- tavaszi - konyhakert és a virágoskert gondozása (vetés, ültetés, öntözés, gyomlálás, kapálás),
- nyár - a konyhakert terméseinek betakarítása.

Környezetünk szebbé tételének és fenntarthatóságának érdekében óvodásainkat arra neveljük, hogy segítőkészek legyenek a munka jellegű tevékenységek során és aktívan vegyenek részt az óvoda és környezetük rendjének és tisztaságának a fenntartásában. Mindezt pozitív mintaadással, dicsérettel és pozitív példák kiemelésével igyekszünk elérni.

4. Szervezett szabadidős tevékenységek

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny időfelhasználási lehetőségek közötti szabad választás. A kisgyermek számára nehéz a döntés, eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek közelébe kell eljuttatni a gyermeket. A szabadidős foglalkozások által a gyermek megtanulhatja hogyan gazdálkodik az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel.

A szabadidő a gyermekek számára óvodai tekintetben a szabad játékot jelenti. Az óvodapedagógus dolga, hogy ezt az időt „hasznos tartalmakkal” megtöltve örömet, élményt, testi-lelki feltöltődést biztosítson.

A szervezett szabadidős tevékenység során a kisgyermek önként, szabadon választ a felkínált tevékenységek közül, ahol a döntés képességét egy tágabb, a csoportoknál nagyobb, akár óvodai szintű közösségben, másfajta helyzetekben gyakorolhatja. Alkalom nyílik a másikkal való együttműködésre, játékokra, alkotásra, élményszerzésre. Lehetőségük van önmaguk és egymás értékeinek felfedezésére, erősítésére, a társas, közösségi magatartások gyakorlására.

A gyermekek önbizalmuk fokozatos fejlődésével bátran és örömmel vállalkoznak a különböző tevékenységekben való aktív részvételre. Pozitívan viszonyulnak a hétköznapiól eltérő körülményekhez, helyzetekhez. Nagyobb hangsúlyt, élményt kaphat egy-egy ünnep, hagyomány, jeles nap. Lehetővé válik a gyermekek sokoldalú önkifejezésének gazdagítása, amely komplexen fejleszti személyiségüket, pozitívan befolyásolja ízlésvilágukat, erősíti nyitottságukat a kulturális kifejezés sokfélesége iránt. Ezek a napok évszakonként legalább egyszer, lehetőség szerint a szabad levegőn szerveződnek az egészséges életmód, és a környezettudatos magatartás kialakítása, illetve a döntési képesség megalapozása, gyakorlása céljából. Helyszínek lehetnek: összenyitott csoportszobák, óvoda udvara, az óvoda környéki természetes környezet. Az óvodán kívüli gyermekprogramok alkalmával az óvónők kihasználják a természeti környezet adta lehetőségeket. Szabadidős napok alkalmával megjelenik a természet- és környezetvédelem, a népszokások, hagyományok, jeles napok, ünnepek, népi kismesterségek megismerése, népi játékok, drámajátékok, bábozás, dramatizálás, kézművesség, mozgás, ügyességi játékok.

X. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

„A gyermek világra nyitott lény.

A simogatásra simogatással, a jókedvre jókedvvel,
tevékenységre tevékenységgel felel.”

Mérei Ferenc

Pedagógiai Programunk lehetővé teszi az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését. Programunk szakmailag összehangolt rendszere biztosítja az óvodai nevelésünk sokszínűségét, megfelel az általános szakmai igényeknek, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz. Ez az összehangolt rendszer az óvodai élet egymásra épülő, egymás mellett megvalósuló tevékenységformáiban áll össze.

1. Játék

„Ő azt hiszi csak játszik, de mi már tudjuk, mire megy a játék, arra, hogy a világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”

Varga Domonkos

Óvodás életkorban a játék a gyermekek legegységesebb pszichikus szükséglete, legfőbb élmény forrása, személyiségfejlésüknek színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlés leghatékonyabb módja.

A játék semmi mással nem helyettesíthető, magáért a tevékenység örömeért végzett, választott tevékenység. A gyermekek a játékon keresztül tapasztalják meg a körülöttük lévő világ sokszínűségét, szerzik ismereteiket, tanulnak, örömhöz, sikerélményhez jutnak. Módot kaphatnak bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhatnak, kiélhetik szorongásaikat, problémáikat és újraélhetik élményeiket.

A gyermekek a külvilágból és saját belső világukból származó tagolatlan benyomásaikat játékukban dolgozzák fel. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játék olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan felhasználunk a nevelés folyamatában céljaink eléréséhez. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítást.

Fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése, melyet az óvodai napirend folyamán biztosítunk. A játék során a gyermekek „szellemi alkotást” hoznak létre, amely során gondolatban megalkotják, kitalálják a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesítik azokat.

Az élménynek jelentős szerepe van a gyermekek játékában. Az élmény, legyen az egyéni élmény, amelyeket a családból, a környezetükből hoznak, vagy legyen az az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A spontán szerzett élmények mellett fontos az óvónő által nyújtott tudatos, átgondolt élmény. Lényeges, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. Különös gondot fordítunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek élményhez juttatására, mivel ők sajátos szociokulturális környezetből érkeznek, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekekre is: olyan feltételeket kell teremteni a játékban, ahol a másság felé fordulás mindenki számára természetessé válik.

A gyermekek találjanak természetes támaszra a játék során is az óvónőben, az óvodában dolgozóknak és társaikban, biztosítva számukra a játékban is az esélyegyenlőséget.

Jót és jól játszani – ez a gyermekek dolga az óvodában.

1.1. A játéktevékenység formái

- Szabadjáték

A gyermekek spontán szerzett élményeire és tapasztalataira alapozva olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtése, amelyek hatására a gyermekek játéka önmagától beindul.

- Irányított játék

A gyermekek játékának megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása nevelési célok elérése érdekében.

1.2. Játékfajták

A játékok nagy száma és sokfélesége indokolja osztályozásukat. Csoportosításuk az értelmi fejlődés szakaszai szerint:

- **Gyakorló - funkció játék**

A gyermekek a gyakorlójáték során ismerkednek az őket körülvevő világgal, annak tárgyaival, megismerik az anyagok tulajdonságát.

A valóságos cselekvés egy-egy műveletét végzik el, azt ismétlik, melynek hatására készségkészletük fejlődik, differenciálódik.

A gyakorlójáték során a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker ismétlésre készíti a gyermekeket, örömet vált ki. Ez a funkcióöröm.

A gyakorlójáték lehet:

- mozgásos gyakorlójáték,
- manipulációs gyakorlójáték,
- verbális gyakorlójáték.

- **Építő - konstruáló játék**

E tevékenység közben a gyermekek, különböző játékszerekből összeraknak, létrehozhatnak valamit. Eleinte spontán építenek, de később az átgondolt, elrendezett, meghatározott céllal végzett építés dominál. Az építő, konstruáló játék átmenet a játékból a munka felé.

Építés közben a gyermekek átéli az alkotás örömét. Velejárói a megfigyelés, az emlékezés, a képzelet, a problémamegoldás, az esztétikai érzék és a manualitás fejlődése, matematikai tapasztalatok szerzése.

- **Szerepjáték**

A szerepjátékban a gyermekek a látott szerepeket, tevékenységeket, felnőttek közötti viszonylatokat sajátos játékkörülmények között újra alkotják. Saját tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket, érzelmeiket, kellemes és kellemetlen élményeiket, környezetük jelenségeit saját módon fejezik ki. Lényeges eleme az utánzás. A gyermekek gyakorolják a társakkal való együttműködést, átélik az alá- és fölérendeltségi viszonyokat. Fejlődik képzeletük egy-egy kitalált történet eljátszásával, szervezőképességük a játék megszervezésével, empátiájuk a társak érzelmeinek, elgondolásainak megértésével. Szerepjáték közben fejlődik viselkedéskultúrájuk.

Fejlődési szintek:

- a játék tartalmát a tárgyakkal végzett cselekvés adja,
- a játék tartalmát a szerepteljesítés jelenti,
- a játék tartalmát a kapcsolatok képezik.

- **Barkácsolás, kézimunka**

A gyermekek olyan, valóban szükséges eszközt készítenek, amely funkciót tölt be, vagy valaminek a hiányát pótolja. Barkácsolás közben megismerkednek az anyaggal és megtanulják a vele való manipulálást, átélik az alkotás örömét, élményét, különféle technikákkal ismerkednek, ismereteket szereznek az anyagok tulajdonságairól, megmunkálhatóságáról. Fejlődik manipulációjuk, alaklításuk, kombinatív készségük.

- **Bábozás - dramatizálás**

A bábozás a bábbal játszó gyermekek tevékenysége. A bábozás a gyermekek belső világának egyik kifejező eszköze. Elsősorban játék, tehát felhőtlen örömet jelent a gyermekek számára, játékos módon sajátítják el az ismereteket, teremtenek kapcsolatot a világgal, a közeli és a távoli környezettel, s élményeiket, benyomásaikat játékosan dolgozzák fel.

A dramatizálás során a gyermekek meseélményeiket újra játsszák, a feldolgozás közben azonosulnak a meseszereplőkkel.

A bábozás és a dramatizálás alkalmas a gátlásos, szorongó gyermekek oldására, az agresszív gyermekek áthangolására. Fejleszti a gyermekek kommunikációs készségét, fantáziáját, beleélő képességét. Segíti a konfliktushelyzetek megoldását.

- **Drámajáték**

A drámajáték különböző készségeket fejlesztő gyakorlatokat és szerepvállalást igénylő társas rögtönzés vagy szervezett tevékenység, amely átmenetet képez a konkrét tapasztalástól az elvont tapasztalásig vezető úton, az óvodapedagógusok tudatosan alkalmazzák, kezdeményezik, irányítják képességfejlesztés céljából. Az ilyen típusú játéktevékenységek során a játékokban rejlő tanító, nevelő erőt lehet felhasználni, a nevelési, oktatási célok elérése, a komplex személyiségfejlesztés érdekében.

A drámajáték egyik eleme a „mintha szituáció”, ami a gyermekek által nagyon kedvelt szerepjátékok sajátossága. A drámajátékok folyamatában csoportos játéktevékenység alakulhat ki, amelyben a gyermekek képzeletbeli világba szereplőként kapcsolódhatnak be, ahol valós problémákkal találkoznak, s ebből valós tudásra és tapasztalatra tesznek szert, így a drámajáték a tanulási folyamat hatékony eszköze, és a mesedramatizálás előkészítésének egyik lehetséges módja.

- **Szabályjáték**

A szabályjátékot a szabály és annak betartása motiválja, amihez magasabb szintű fejlettségi szint szükséges. A gyermekeknek fokozott mértékben kell önkorlátozást tanúsítani, lényeges a szabályokhoz való igazodás igénye. A játékörömet a teljesítés öröme, a saját képességeinek a végletekig való felhasználása és a versenyszellem átélése adja.

A szabályjáték lehet: mozgásos és értelemfejlesztő.

Szabályjáték közben a gyermekek érzelmeiket tanulnak, gyakorolják indulataik fékezését, a siker megélését és a kudarctűrést. Pozitív jellemvonásokat erősít: türelem, kitartás, akaraterő, mértéktartás, szerénység, eredményre törekvés. A csoport- és csapatjátékokban fejlődik közösségi érzésük, felelősségtudatuk, feladattudatuk, szabályértésük, szabálykövetési képességük, szabálytudatuk.

A játék célja:

- a gyermekek sokoldalú személyiségfejlesztése, élmények megélése, amely felkészíti őket a társadalmi gyakorlatra, a kommunikációra és kooperációra,
- olyan gyermekek nevelése, akik örömet lelnek a játékban, abban kiteljesedik személyiségük, általa képessé válnak problémahelyzetet önállóan megoldani, társaikhoz és az adott helyzetekhez alkalmazkodni.

Feladat:

- nyugodt légkör, elegendő idő, hely és a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok, eszközök, játékszerek biztosítása,
- élményszerzési lehetőség teremtése,
- élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozásának támogatása,
- szükség és igény szerinti együtt játszás, tudatos jelenlét, feltételteremtő tevékenység, a szabad játék túlsúlyának érvényesítése a napirendben, a játékos tevékenységszervezésben,
- támogató, serkentő, ösztönző magatartás,
- kommunikációs-metakommunikációs készség formálása,
- az egyén és közösség együttélésén alapuló szabályok alkotása, és betartása,
- konfliktusmegoldó képesség fejlesztése,
- egészséges versenyszellem alakítása,
- a játéktevékenység nevelési célnak megfelelő rendszeres, tudatos tervezése,
- az egyéni és közös élmények feldolgozásának támogatása.

A gyermekek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére:

- ismerik a játékszereket és azok funkcióit, az együtt játszással kapcsolatos elemi szabályokat, alkalmazzák a különböző udvariassági formákat, illemszabályokat,
- képesek a játékban az alapvető emberi normák betartására,
- cselekvéseiket társaikkal összehangolják, együttműködnek,
- le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről, mely akarati képességeik iskolaérett fokát mutatja,
- konfliktusokat önállóan, vagy egyre kevesebb segítséggel meg tudják oldani a játékeszközök, a szerepvállalás és a szereposztás vonatkozásában,
- felvállalják véleményüket, de ugyanakkor kompromisszumra is képesek,
- a játéktémát napokon keresztül folytatják társaikkal,
- a sikert és a kudarcot megfelelően élik meg,
- kialakul a gyermekek döntési képessége a szerepjátékok megszervezésében, tevékenységek megválasztásában,
- megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait,
- szívesen és örömmel játszanak,
- játék közben is igénylik maguk körül a rendet.

2. Verselés, mesélés

„Semmilyen költemény nem képes olyan finoman szólni a szívhez, mint a mese.”

Herder

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A vers és mese nevelőmunkánk hangsúlyos eleme, mely minden nap jelen van a gyermekek napirendjében. A mindennapos verselés, mesélés, mondókázás a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát.

A játéktevékenységhez hasonlóan az élőszavas, eszköz nélküli mesélés, mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak (elaboráció) a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. Az élőszavas mesehallgatás pihenés előtt mindennap, ezentúl a nap bármely szakában megvalósulhat.

Az óvodapedagógus a csoportot ismerve, ahhoz alkalmazkodva választja meg a mesélés módszereit, eszközeit. Az interaktív mesehallgatás is jó lehetőség a kreatív, képzeletgazdag mesélés kialakulásában. Segíti a gyermek saját vers- és mesealkotását, az önkifejezés egyik módját, értelmi képességeik és gyermeki világképük kibontakozását. Az irodalmi élményszerzés az óvodában nagymértékben fejleszti a gyermekek beszédét, kommunikációját, erkölcsi, közösségi érzelmeit. A mese, vers, dramatizálás, bábozás az óvodáskorú gyermekek alapvető szükségletei közé tartoznak, az anyanyelvi nevelés mással nem pótolható lehetőségei. A mese - képi és konkrét formában - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az érzelmi biztonság megadásának, és az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki - érzelmi élményeket adnak. Az óvodában a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi -, (népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi), a klasszikus - és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Cél:

az irodalom megszerettetése, illetve az irodalmat befogadó, verbálisan visszaadó és alkotó személyiség nevelése, pozitív erkölcsi minta nyújtása, az olvasóvá válás megalapozása.

Feladat:

- mesélés, verselés mindennapi kezdeményezése változatos módon,
- a gyermekek érdeklődésének, fejlettségének figyelembevétele az irodalmi anyag kiválasztásánál,
- versek, mesék, mondókák folyamatos memorizálása,
- a meséléshez, bábozáshoz, dramatizáláshoz nyugodt feltételek biztosítása, a bábozás lehetőségének megteremtése, a gyermekek bábjátékának támogatása,
- mesefeldolgozások a gyermekek részvételével, az önkéntesség elvének tiszteletben tartásával,
- az irodalmi művek példaértékű bemutatása,
- az irodalmi élmények befogadásának, a mesélés hagyományainak, szokásainak kialakítása, önálló mesemondás, mesebefejezés, mesék kitalálásának motiválása,
- a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőképességének, képzeletének, emlékezetének gazdagítása,
- multikulturális tartalmak, más népek irodalmának beépítése a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét figyelembe véve.

A gyermekek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére:

- ismernek több magyar és más népek kultúrájából származó verset, mesét és egyéb irodalmi művet, népi mondákat, hazaszeretetről szóló mesét, hazafias verset,
- felidéznek, azonosítják az erkölcsi alapkategóriákat,
- türelmesen, csendben végig hallgatják a mesét,
- képesek önálló mesemondásra, mesebefejezésre, mese kitalálására,
- dramatizálás során a szerepek, cselekmények változatos megjelenítésére törekednek,
- verbálisan és nonverbálisan is improvizálnak,
- egyénileg is verselnek, mondókáznak, kifejezőképességük gazdag,
- önállóan báboznak, dramatizálnak, egyre bátrabban vállalnak szerepeket,
- a dramatizálás folyamataiban empatikusak, segítik egymást, együttműködnek,
- a könyveket rendeltetésszerűen használják, értékkeént kezelik, szívesen nézegetik,

- örömmel hallgatnak mesét, verset és egyéb irodalmi alkotásokat,
- várják, igénylik a mesét, szívesen hallgatják más népek irodalmi anyagait is,
- vigyáznak a bábokra, jelmezekre.

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„Aki zenével indul az életbe, bearanyozza minden későbbi tevékenységét, az életnek olyan kincsét kapja ezzel, amely átsegíti sok bajon. A zene tápláló, vigasztaló elixír, és az élet szépségét, s ami benne érték, azt mind meghatványozza.”

Kodály Zoltán

Zenei nevelésünknek a gyermeki lét egészét át kell hatnia, hiszen a zene komplex módon fejleszti a gyermek személyiségét. Hatékonyan alkalmazható a sérült készségek kompenzálására, a fejlődésükben elmaradt készségek fejlesztésére.

A zene közvetlenül hat az érzelmekre, segít a gátlások feloldásában. A különböző zenei élmények hatására a gyermek belső kényszertől hajtva alkot, improvizál. Ezek a spontán énekes, ritmikus megnyilvánulások segítik újra átélni a pozitív és negatív élményeket. A zene elemei: a ritmus, a dallam, a dinamika, a tempó, a forma mind nonverbálisan fejtik ki fejlesztő hatásukat. A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekjátékok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek: az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás és zenei kreativitásának alakításában.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

A népdalok éneklése, a gyermeki néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az éneklés, zenélés a gyermekek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Az egyszerű táncos mozdulatok és térformák kényszer nélkül fejlesztik a ritmus- és térérzékelést. A hangszeres zene hallgatása motivációt jelent a mozgásos és művészeti tevékenységekhez.

A zenehallgatás jelen van a gyermekek mindennapjaiban, amely a népzene, komolyzene és más népek nemzetiségi zenéiből kerül kiválasztásra.

Cél:

közös zenei élmények átélésével a zene megszerettetése, a befogadására való képesség kialakítása, zenei anyanyelvünk megalapozása, ápolása, a zenével való aktív, élményszerű, alkotó találkozás.

Feladat:

- zenei tevékenységekhez szükséges feltételek (megfelelő idő, hely, eszköz, nyugodt légkör) biztosítása,
- igényesség a zenei anyag összeállításában, a multikulturális szemlélet alapozása,
- a játék, játékoság elvének alkalmazása a zenei tevékenységek során,
- a megfelelő beszédritmus elsajátítása, beszédgátlás feloldása a dalok, mondókák gyakorlásával, személyes példaadással való elősegítése,
- a gyermekek megismertetése néphagyományokkal, műzenével, más népek dalaival, zenéjével,
- a gyermekek nevelése a zene figyelmes, érdeklődő meghallgatására, befogadására,
- a gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztése táncos mozdulatok, különféle térformák megismertetésével,
- zenei alkotókedv formálása, improvizáció támogatása,
- a zenei képességfejlesztés fokozatos, egymásra épülő tervezése,
- a zenehallgatási anyag változatos megválasztása: népzene, komolyzene, más népek, nemzetiségek zenéje.

A gyermekek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére:

- ismernek és megkülönböztetnek zenei fogalmakat, fogalompárokat és azokat térben mutatják: gyors, lassú, halk, hangos, magas hang, mély hang,
- használnak, és megneveznek ritmus- és dallamjászó hangszereket (dob, zenei háromszög, cintányér, furulya, ritmusbot, csörgő, csengő),
- énekelnek magyar népdalokat, illetve más népek dalait,
- képességeikhez mértén tisztán énekelnek, pontos a szövegkiejtésük,
- érzik, és helyesen tapsolják az egyenletes lüktetést és a ritmust, tartják a tempót,
- ismernek gyermekdalokat és énekes játékokat,
- az ismert dalokat, énekes játékokat dallammotívumairól felismerik,
- az egyszerűbb dallam- és ritmusmotívumokat visszaéneklük, visszatapsolják,

- tudnak társaikkal térformát alakítani (hullámvonal, csigavonal, sorgyarapodó, kapus játékok),
- az egyszerűbb táncmozdulatokat társaikkal összhangban végzik,
- megkülönböztetnek különböző hangszíneket (zörejek, emberi hangok),
- örömmel szívesen énekelnek, mondókáznak, hallgatnak zeneműveket, végeznek egyszerűbb tánclépéseket,
- nyitottak más nemzetiségek zenei kultúrája iránt,
- képesek zenei improvizálásra, a zene mozgás általi kifejezésére.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermeki ábrázolás a világ megismerésének sajátos formája. A gyermek a külvilághoz fűződő kapcsolatát érzelmi síkon éli át, cselekvésein keresztül tükrözi, amit pedig nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az ábrázolás elsősorban kifejezési eszköz, érzelmek, gondolatok, ismeretek közvetítője, a gyermekek személyiségének megnyilatkozása.

Az ábrázoló tevékenység során a gyermekek valamit alkotnak, valamit létrehoznak, valamit kifejeznek, de nem az alkotás végeredménye a fontos, hanem az örömteli cselekvés, az önálló munka, elképzeléseinek megvalósítása.

A vizuális nevelés során kialakulnak azok a képességek, amelyek a többi nevelési területre és az egész személyiségre hatással vannak. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképeségek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-, forma- és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, kreativitásukat, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei a gyermekek által megérthető világ tárgyai és eseményei, az ünnepek, melyek érzelmileg közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ábrázolás közben a gyermekek olyan készségek, képességek birtokába jutnak, amelyek az írás előkészítésében rendkívül fontos.

Cél:

a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése, a gyermekek tér- forma- szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladat:

- nyugodt, támogató légkör, lehetőség biztosítása egész nap folyamán az ábrázoló tevékenységekre,
- a finommotorika, grafomotorika fejlődését támogató eszközök és tevékenységek biztosítása,
- a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatása, tehetségek bátorítása,
- a gyermekek megismertetése változatos anyagokkal, eszközökkel, népi mesterségekkel, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival: nyomtatás, nyomda, festés, rajzolás, varrás, drótozás, ragasztás, gyurmázás, hajtogatás, kötözés, vegyes technikák, bábkészítés,
- az eszközök helyes használatának elsajátíttatása, a hozzájuk kapcsolódó balesetvédelmi előírások betartatása,
- a gyermekekben az alkotás, az önkifejezés, az esztétikai élmények befogadása iránti igény alakítása,
- a gyermekek alkotásának értékékként való kezelése,
- alkalom teremtése a társak alkotásának megnézésére, a produktumok egymás közötti megbeszélésére,
- lehetőségek teremtése kiállítások látogatására, műalkotások megtekintésére,
- a gyermekek fejlődését, pozitív énképük kialakulását támogató értékelés, az egyéni fejlődési különbségek figyelembevételével,
- differenciálás az egyéni képességek szerint.

A gyermekek fejlődésének jellemzői óvodáskor végére:

- változatos, és többféle technikával is képesek kifejezni önmagukat, gondolataikat, ismereteiket, élményeiket és elképzeléseiket képesek önállóan, egyéni módon megjeleníteni,
- megnevezik a vizuális tevékenység alkalmával használt eszközöket, azokat helyesen használják, és betartják a hozzájuk kapcsolódó balesetvédelmi előírásokat,
- ismernek népi kismesterségeket pl. szövés, fonás,
- megnevezik az alapszíneket és az árnyalatokat,
- finommotorikájuk, grafomotoros fejlettségük lehetővé teszi az egyre magabiztosabb, változatos eszközhasználatot,
- szem - kéz koordinációjuk fejlettségének alakulása során egyre aprólékosabb, precízebb alkotásokat hoznak létre, képesek ábrázolásra térben és síkban egyaránt, alkotásaikra egyre jellemzőbb a részletek megjelenése, a valósághű ábrázolás, és a színek egyéni alkalmazása,
- szívesen választják a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenységeket,
- nyitottak és érzékenyek társadalmi és természeti környezetük esztétikai értékei iránt,
- szívesen nézegetnek népi- és műalkotásokat,
- aktívan vesznek részt környezetük szépítésében, szeretnek együtt dolgozni a társaikkal,
- az elkészült munkákról szívesen beszélgetnek, értékelik azt és elfogadják egymás véleményét.

5. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes helyváltoztató-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A mozgásos tevékenységek jelentős helyet foglalnak el a nevelőmunkánkban, mivel az óvodás gyermek testi fejlődése, fejlesztése nem képzelhető el rendszeres, a gyermek életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő idejű és tartalmú testmozgás nélkül.

A mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll.

Mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére. A szabad levegőn szervezett kooperatív mozgásos játékok hozzájárulnak a gyermekek intenzív mozgásfejlődéséhez, mozgáskultúrájuk alakulásához.

A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését.

A játékban gazdag, differenciált, rendszeres napi mozgásos tevékenység nem csak a koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség fejlődéséhez is.

A tervezett mozgásfejlesztés az óvodánkban a mindennapi mozgásos tevékenység és a heti egy alkalommal szervezett mozgás kereteiben valósul meg.

- **Mozgásos tevékenység**

Óvónő által irányított, a játékban, vagy azon kívül, minden gyermek számára kötelező tevékenység, amely szerves része a csoport napi ritmusának. Játékban, játékosságban gazdag, a csoport mindennapi élményeire, a gyermekek érdeklődésére is épülhet. Időtartama napi 15 - 20 perc.

- **Mozgás**

Tornaruhában (lehetőség szerint: tornamez, atléta, tornanadrág, fehér zokni, tornacipő) történik, szervezése legalább heti 1 alkalom. Időtartama a csoport összetételétől függően alkalmanként 15 - 35 perc.

Cél:

az egészséges életvitel iránti érzékenyítés: a mindennapi mozgás iránti igény interiorizációja. A mozgáskultúra megalapozása, a mozgáson keresztül testi, lelki, értelmi és szociális képességfejlődés megvalósulása.

Feladat:

- a mozgásos tevékenységek, a lehetőség szerinti tornaruhában szervezett mozgások alkalmával a mozgásanyag gondos összeállítása:

1. Rendgyakorlatok:

- állás: néhány másodpercig alapállásban állás,
- járás: természetes módon, emelt fejjel, a lábmunkával ellentétes karlendítéssel kísért ismétlődő egyenletes mozgás,
- járás irányváltoztatással, fordulatokkal,
- testfordulatok: arckör, menetirányú kör.

2. Gimnasztika (kétütemű, négyütemű, nyolcütemű gyakorlatok):

- szabadgyakorlatok,
- kargyakorlatok: karlendítések, karfordítások, karkörzések, karhúzások,
- törzsgyakorlatok: törzsdöntések, törzsfordítások, törzshajlítások, oldalfekvés, fekvőtámasz,
- lábgyakorlatok: lábemelések, láblendítések, szökdelések, térdelés, törökülés, sarokülés, lábterpesztések, lábkeresztezések, lábkörzések, lábcserék, ülés, fekvés, szökdelések egyik illetve másik lábon, galoppszökdelés,
- kéziszer gyakorlatok: babzsák, karika, szalag, labda, bot.

3. Torna vonatkozású főgyakorlatok:

- kúszás, csúszás, mászás talajon irányváltoztatással, padon, rézsútós padon fel - le,
- hossz tengely körüli gurulás,
- gurulóátfordulás előre terpeszállásból, guggoló támaszból guggoló támaszba,
- nyuszi ugrás: talajon, padon, tovahaladással,
- zsugorkanyarulati átugrás előkészítése padon,
- természetes támaszgyakorlatok.

Talajtorna gyakorlatok:

- egyensúlyozó járás padon, megemelt padon, felfordított padon, eszközhordással,
- hossztengetyörüli gurulás,
- kézállás előkészítő gyakorlatai,
- tarkóállás és gurulóátfordulás hátra előkészítő gyakorlatai.

Szerugrások:

- ugrószekrényen, padon végezhető gyakorlatok: függőleges repülés (mélyugrás),
- zsuporkanyarulati átugrás padon (egyik, másik oldalára).

Függésgyakorlatok:

- függések szeren, lábmozgásokkal, lajhármászás.

4. Atlétikai vonatkozású főgyakorlatok:

Futás:

- közepes iramú futás,
- futás közben megadott jelre irányváltoztatás, személyek és tárgyak ki – és megkerülése,
- belegyorsuló futások, futások tempóváltoztatással,
- gyorsfutás állórajtból, és versengéssel.

Ugrások:

- páros lábú szökdelés helyben, tovahaladással, kisebb tárgyak átugrásával,
- nekifutásból távolugrás, magasugrás.

Dobások:

- hajítás távolba babzsákkal, kislabdával,
- kétkezes dobások,
- dobások jobb és bal kézzel,
- hajítás vízszintes célba alsódobással,
- hajítás függőleges célba felsődobással.

5. Labdagyakorlatok

- helyes labdafogás,
- labda feldobás, és elkapás, labdapattogtatás,

- labdagurítás váltott kézzel test körül, járás közben hullámvonalban, társnak ülésben két kézzel,
  - labdadobások: kétkezes alsó- és felsődobás,
  - labdavezetés: két kézzel, tovahaladással.
- szabad levegőn végzett mozgás lehetőségének biztosítása,
  - mindennapi mozgásos tevékenységek, a mozgás szervezése, a feltételek megteremtése: hely, idő, eszköz,
  - a gyermekek egyéni fejlettségi szintjének, egyéni szükségleteinek és képességeinek figyelembevétele,
  - motoros képességek fejlesztése:
    - kondicionális képességek: erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség,
    - koordinációs képességek: kinezetikus érzékelés, egyensúlyérzék, ritmusérzék, gyorsasági koordináció, térbeli tájékozódás,
  - finommotorika fejlesztése testrészekkel végzett finom mozgásokkal, szerek fogásmódjával,
  - a mozgásban rejlő öröm megéreztetése,
  - a biztonságos környezet kialakítása a mozgásos tevékenységekhez,
  - a gyermekek egészséges versenyszellemének, szabálytudatának, önbizalmának támogatása,
  - mozgáskultúra fejlesztésén keresztül a testi-, lelki, értelmi- és szociális képességek erősítése,
  - mozgásos tevékenységekkel helyes testtartás kialakítása, tartásjavítás.

A gyermekek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére:

- ismerik a mozgásokhoz kapcsolódó nyelvi kifejezéseket, vezényszavakat, kézi szereket és tornaeszközöket,
- testük arányosan fejlett, teherbíróak, edzettek,
- betegségekkel szembeni ellenálló képességük, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakult,
- mozgásuk harmonikus, összerendezett, megfelelő ritmusú,
- a gyakorlatokat pontosan és fegyelmezetten végzik,
- feladattudatuk, szabálytudatuk kialakult,

- motoros képességeik koruknak megfelelő fejlettségűek,
- képesek a mozgásminta utánzására, és mozgásuk szándékos irányítására,
- örömet jelent számukra a mozgás,
- kialakult az egészséges versenyszellem,
- megfelelő kondicionális és koordinációs képességekkel rendelkeznek,
- örömmel vesznek részt a tehetséggondozás programjaiban.

6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermekek, miközben felfedezik az őket körülvevő világot, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, amelyek a környezetben való, életkoruknak megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

A megismerési tevékenységek szervezésének lehetséges módja A kompetencia alapú óvodai programcsomag használata is, mely az ismeretek nyújtását, a képességek fejlesztését a négy őselem (tűz, víz, föld, levegő) köré csoportosítja, a játékba integrált, önkéntes, cselekvésen alapuló tanulási tevékenység elve mentén.

6.1. Természeti – emberi - tárgyi környezet

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi - tárgyi környezetről. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonyuk alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulják azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermekeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére neveljük a gyermekeket, természetközeli élettel. A tapasztalatszerzés lehetőség szerint a valódi környezetben történik. A tapasztalatszerzés módja: az alkalmi és folyamatos megfigyelés, a gyűjtés, a szimulációs játék. Nagy gondot fordítunk a gyermek már meglévő tapasztalatainak felhasználására, azok rendszerezésére, így jutnak el – tapasztalataikon keresztül – bonyolultabb összefüggésekhez, következtetésekhez.

A környezetvédelem már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe. A környezethez való pozitív viszony kialakítását már ebben az életkorban elkezdjük. Fontos a gyermekek érzékenyítése a környezetvédelem iránt, fontos, hogy gyermekeinkkel megszeretessük a természetet, munkánk – majd a többi pedagógus környezeti nevelő munkájával is kiegészítve – az évek során meghozza gyümölcsét.

A gyermekekkel, érzelmeiken keresztül meg tudjuk ismertetni, szerettetni a természetet, amely alapja a környezetvédő, természetvédő szemlélet kialakulásának.

Az óvodai nevelés során a gyermekek számára lehetővé tesszük, hogy saját szintjükön megismerjék a szülőföldünket, az itt élő embereket, a hazai tájat, a helyi hagyományokat és néphagyományokat, szokásokat. Támogatjuk őket abban, hogy megéljék a közösséghez való tartozás élményét, találkozzanak a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeivel, megtanulják ezek szeretetét, védelmét.

Cél:

természeti és társadalmi tapasztalatokon, ismereteken nyugvó, környezetóvó, természetszerető, fenntarthatóságra fogékony gyermekek nevelése, olyan tulajdonságok, képességek kialakítása, amelyek alkalmassá teszik az egyént a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott életre.

Feladat:

- a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerésének biztosítása: elegendő alkalom, idő, hely, eszköz a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására,
- a környezeti nevelés és a tevékenységközpontú nevelés tevékenységrendszerének megteremtése és ötvözése,
- olyan feltételek megteremtése, amelyek lehetővé teszik a minél sokoldalúbb, cselekvéses tapasztalatszerzést a természetben,
- élményszerzési lehetőségek megteremtése a gyermekek számára a saját természeti és társadalmi környezetükből,
- az élő - és élettelen világ megismertetése, megszerettetése,
- a témákhoz szükséges információk, források ismerete,
- digitális és online eszközök célszerű használata a gyermekcsoportban,
- figyelem felhívása, érdeklődés felkeltése a természeti értékek, alkotások szépségére, a környezetvédelem fontosságára,
- lehetőség biztosítása kirándulásokra, sétákra, megfigyelések, kísérletek végzésére, terepi tevékenységekre,
- természetes kíváncsiság fenntartása, ismeretek bővítése,

- tapasztalatok és élmények útján megszerzett gyermeki ismeretek mélyítése, rendszerezése,
- fenntarthatóságra nevelés,
- a gyermek önálló véleményalkotásának elősegítése, a döntési képesség fejlődésének támogatása a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében kiemelt figyelem a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A gyermekek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére:

- elemi ismeretekkel rendelkeznek a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetükről emberek, állatok, növények, ünnepek, néphagyományok, évszakok, napszakok, napok, hónapok, idő,
- önmagukról és családjukról alapvető ismeretekkel rendelkeznek: név, lakcím, szülei neve, foglalkozása, saját születési helye, ideje, testvérei neve,
- megnevezik érzékszerveiket, testrészeiket, azok funkcióit,
- ismerik a járműveket, azokat tudják csoportosítani,
- felsorolják a környezetük közlekedésének legfontosabb szabályait, azokat tudják alkalmazni,
- birtokában vannak a társadalmi környezet által elvárt viselkedési normáknak, illemszabályoknak,
- biztonsággal felismerik és megnevezik a környezetük színeit, és árnyalatait,
- felismerik Balmazújváros nevezetességeit, a városban levő fontosabb közintézményeket,
- megismernek informatikai fogalmakat és ezeket életkoruknak megfelelően használják is kommunikációjukban (telefon, számítógép, laptop, egér, hangszóró, projektor, pendrive),
- életkori sajátosságaiknak megfelelően tudnak tájékozódni és eligazodni szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetükben,
- meglátnak ok – okozati összefüggéseket,
- a környezet megismerése során szerzett tapasztalatokat, ismereteket tevékenységeikben képesek alkalmazni,
- érdeklődéssel, szeretettel fordulnak környezetük felé,

- ismernek zöld jeles napokat,
- kialakulnak azok a szokások, magatartási formák, amelyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják későbbi életükben,
- cselekedeteikben megmutatkozik természetvédő szemléletük: takarékosan bánnak a vízzel, az energiával, az eszközökkel,
- igényesek testük tisztaságára, környezetük rendjére,
- felismerik az emberi gondoskodás szerepét, fontosságát az állatok és a növények életében,
- érdeklődéssel fordulnak a digitális és egyéb technikai eszközök felé.

6.2. Matematikai tartalmú tapasztalatok

A gyermekek a külső világ tevékeny megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jutnak és azokat a tevékenységeikben alkalmazzák.

A tevékenységek gazdag választékával lehetőséget teremtünk a környező valóság formáival és mennyiségi, téri viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre. Ezek a tevékenységek is meghatározó szerepet kapnak a gyermekek képességeinek fejlesztésében, elsősorban a megismerő képességek: érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás, konstruáló-, ítélőképesség területén. Felismerik a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemléletük.

A matematikai nevelés csak akkor válik értékessé, ha összhangban van a gyermek testi -, értelmi - és érzelmi szükségleteivel, sajátos fejlődési ütemével és elősegíti ezeken a területeken megnyilvánuló egyéni képességeik fejlődését.

Cél:

a gyermekek logikus, matematikai gondolkodásmódjának és szemléletmódjának megalapozása.

Feladat:

- a gyermekeket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, a megtapasztalás biztosítása játékos formában a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva, aktuális élményeik figyelembevételével,

- új ismeretekhez, összefüggések meglátásához való eljuttatásuk életkori és egyéni fejlettségükhöz mérten,
- fokozatos és folyamatos fejlesztés megvalósítása,
- problémahelyzetek létrehozása, megoldási lehetőség támogatása,
- kooperatív tanulási technikák alkalmazása a csoport, a gyerekek fejlettsége szerint: egyéni -, páros - és mikrocsoportos munka, szóforgó, csoportforgó,
- gyermekek kognitív képességeinek fejlesztése,
- a képességfejlesztés játékba integrált megvalósítása,
- logikus gondolkodás megalapozása,
- tudatosan összeválogatott eszközkészlet használata,
- egyéni bánásmód és differenciált tanulásszervezés módszereinek alkalmazása,
- a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi -, ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása, megtapasztaltatása.

A gyermekek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére:

- érdeklődnek a környező világ matematikai tartalma iránt,
- számfogalmuk biztos: számlálás, sorszámlálás,
- ismerik a matematikai kifejezéseket és fogalmakat,
- felismernek, megneveznek síkmértani formákat: téglalap, négyzet, kör, háromszög,
- ismernek mértani testeket: gömb, kocka, téglatest,
- helyesen használják a névutókat, a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat: hosszabb-rövidebb, több-kevesebb,
- értik és követni tudják az irányokat, a helyeket kifejező névutókat: alá, fölé, közé, alatt, fölött, között stb.
- ítéletet alkotnak a matematikai jellegű helyzetekről, problémákról, a tévedéseket javítják,
- logikus gondolkodás alapjai kialakulnak, ok-okozati összefüggéseket meglátnak, problémamegoldó képességük fejlődésnek indul,
- 10-es számkörben képesek matematikai műveletek végzésére,
- tudnak különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet előállítani,
- képesek tulajdonságok szerinti válogatásra, sorba rendezésre,

- vannak ismereteik a relációkról,
- tudnak mennyiségeket megbecsülni, összemérni,
- geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatnak,
- helyesen alkalmazzák a jobb és a bal irányt térben és síkban,
- igényük, hogy a kapott feladatokat sikerrel oldják meg,
- törekednek a megkezdett tevékenységek befejezésére: feladattudat, feladattartás.

7. Munkajellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység. Az óvodában a gyermekek fejlettségének megfelelő munkavégzés történik. Az önkiszolgálás, az óvodapedagógusok és más felnőttek munkájának segítése, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás közel áll a gyermekekhez. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermekeknek saját magukhoz mérten fejlesztő, differenciált értékelést igényel.

Az óvodában végzett munka a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Cél:

a munkához való pozitív viszony, a munka iránti tiszteletet megalapozása, eredményes munkavégzésre nevelés.

Feladat:

- aktív munkajellegű tevékenység biztosítása,
- a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok kialakítása: kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság,
- nyugodt munkafeltételek (hely, idő, eszköz) megteremtése,
- változatos, élményszerű alkalmak teremtése a munkajellegű tevékenységek gyakorlására minden gyermek számára,
- különböző munkaeszközök, szerszámok helyes használatának megismertetése,
- az önkiszolgálás és a naposi munka szokás- és szabályrendszerének kialakítása a csoportban,

- a gyermekek eltérő fejlettségi szintjének figyelembevétele,
- a gyermekek aktivitását, örömteli tevékenységeit, kötelességtudatuk, feladattudatuk fejlődését segítő módszerek alkalmazása,
- a gyermekeknek önmagukhoz mért, konkrét, reális értékelése,
- pozitív minta, modell közvetítése a munkajellegű tevékenységek során,
- a gyermekek értékteremtő, értékmegőrző képességeinek formálása,
- különféle munkafolyamatok megismertetése, a munka szeretetére nevelés.

A gyermekek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére:

- ismerik a munkafolyamatok sorrendiségét,
- tudják a különböző szerszámok, eszközök nevét,
- személyes erősségeik és gyengeségeik ismeretében vállalnak feladatokat (önértékelési képesség),
- önállóak az önkiszolgálás munkafolyamataiban,
- képesek az önként vállalt munka elvégzésére, és munkafolyamatok megszervezésére,
- együttműködőek a munkafolyamatokban,
- felelősséggel és céltudatossággal végzik el a rájuk bízott munkákat,
- önként, örömmel és szívesen „dolgoznak”,
- segítik társaikat, a felnőtteket a munkában,
- pozitívan viszonyulnak saját személyük és környezetük rendjéhez,
- megbecsülik önmaguk és mások munkáját.

8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermekek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulási tevékenységek során a hagyományos eljárások mellett a csoport és a gyerekek fejlettségétől függően új tanulásszervezési módokat is alkalmazunk: egyéni -, páros -, mikrocsoportos munka, szóforgó, csoportforgó, beszélgetőkör. Megvalósulásának módja lehet: kötött vagy kötetlen.

A tanulás lehetséges formái:

- utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- spontán, játékos tapasztalatszerzés,
- játékos, cselekvéses tanulás,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakozását.

Cél:

a tanulás megtanulása a gyermekek életkorához igazítva, az iskolakezdéshez szükséges képességszintek elérése.

Feladat:

- értelmi képességek fejlesztése: érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás,
- a gyermekek megismerési és tevékenységi vágyának, természetes kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése a megfelelő tevékenységek biztosításával,
- képességfejlesztés a gyermekek egyéni és óvodai élményeinek fegyverbevitelével,
- tapasztalatok bővítése, rendezése, a gyermeki kulcskompetenciák fejlesztése,
- a felfedezés, önállóság és alkotás lehetőségének biztosítása,
- a tanulást támogató környezet megteremtése, a gyermekek előzetes tapasztalatainak, ismereteinek figyelembevétele, a spontán helyzetek kihasználása,
- az érdeklődés fenntartása, folyamatos motiválás,
- segítségnyújtás olyan tapasztalatok szerzéséhez, amelyben a gyermek saját teljesítőképességeit megismerheti,
- a tanulási folyamatokban személyre szabott, pozitív értékelés,
- alternatívák, módszerek, eljárások keresése az eltérő képességekhez, viselkedésekhez,

- a tanulási tevékenységek során a differenciált, egyéni bánásmód biztosítása a gyermeki igények figyelembevételével,
- komplex tanulási tevékenységek által az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettség elérése.

A gyermekek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére:

- elemi mennyiségű ismeretekkel rendelkeznek,
- ismerik az adott tanulási tevékenységek által megkívánt magatartásformákat, toleránsak,
- megértik és teljesítik a feladatokat, személyes kontaktus nélkül is teljesítenek,
- munkatempójuk megfelelő, egyenletes,
- tevékenységeikben kitartóak, elmélyültek,
- képesek reálisan értékelni önmagukat,
- érdeklődnek környezetük tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt,
- motiváltak, jó megoldásra törekednek, tevékenységeik értékeléseit elfogadják,
- kialakul bennük az iskola iránti érdeklődés, a tanulás iránti vágy.

8.1. Komplexitás

Komplex az olyan tevékenység, amelynek összetettsége abban rejlik, hogy többféle képességterület, műveltségterület, tevékenységi forma kapcsolódik össze egymás után, tartalmi kapcsolatuk alapján, miközben mindegyikük megőrzi sajátos, önmagára jellemző struktúráját. Módjai:

- tartalmi kapcsolat alapján egyik tevékenységből a másikba való átvezetés,
- egyik tevékenységbe beágyazódik a másik tevékenység akkor, amikor a tartalom szerint erre alkalom, lehetőség nyílik.

8.2. Differenciálás

A differenciálás tervezett pedagógiai folyamat, amely a különböző sajátosságokkal rendelkező gyermekek fejlődése számára biztosítja a leghatékosabb lehetőségeket és feltételeket. Ezáltal minden gyermek a neki megfelelő módon és tempóban gyarapodik, ha nem is azonos mértékben. Jelent egyfajta pedagógiai érzékenységet a gyermekek különbözősége iránt, egyfajta bánásmódot, amellyel odafordulunk, viszonyulunk a gyermekek másságához – így fejlődésük elősegítése érdekében a legmegfelelőbb pedagógiai eljárásokat választjuk ki. Jelenti a szociális érzékelési különbségek egyénhez igazított alakítását is.

A differenciálással olyan környezetet kell kialakítani és fenntartani, amely megfelel a gyermekek egyéni szükségleteinek, igazodik a különbözőségükhöz. Az egyéni bánásmódra mindenkinek szüksége van.

A differenciálás szolgálhatja a felzárkózást és a tehetséggondozást is.

A differenciálás módja a gyermekek igényére, egyéni fejlettségi szintjére támaszkodva:

- tartalom,
- a gyermek érdeklődése,
- a feladatvégzés üteme,
- feladatok szintje,
- közvetítés módja,
- válaszadás módja,
- tanulás menete, szerkezete,
- pedagógussal együtt töltött idő,
- csoportalkotás módja,
- módszerek megválasztása,
- időtartam,
- eszköz,
- technika,
- követelmények,
- szervezeti keretek,
- munkaformák.

XI. INTEGRÁCIÓ, INKLÚZIÓ

„Foglalkozzunk meleg, sugárzó szeretettel a gyermekekkel, és akkor ők csodára képesek.”

Eric Fromm

Az óvodapedagógus probléma esetén a gyermekekről szerzett előzetes ismeretei (anamnézis) valamint saját megfigyelése és tapasztalata alapján küldi a gyermeket a megfelelő szakemberhez (szakorvos, szakszolgálat).

Az integráció a nevelésben és a pedagógiában a kiemelt figyelmet igénylő és nem igénylő egyének közös élet- és tanulási térben végbemenő együttnevelését jelenti, ezáltal minden résztvevőnek optimális fejlődési lehetőséget biztosít. Az inklúzió az együttnevelés elfogadó gyakorlatát jelenti.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

„A gyermekek fejlődésére nézve legkisebb korától fogva döntő fontosságú, hogy érezze, nem csak hogy szeretik, hanem olyannak szeretik, amilyen.”

(Hermann Alice)

1. Hátrányos helyzetű gyermekek

Hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek a szükséglet kielégítési-, életkörülményei, lehetséges életmódja a társadalom többségénél lényegesen rosszabb.

2. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek:

2.1. sajátos nevelési igényű gyermekek,

2.2. beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek,

2.3. kiemelten tehetséges gyermekek.

Vannak olyan gyermekek, akiknek állandó vagy átmeneti jelleggel fizikai, biológiai, pszichikai, intellektuális, családi vagy szociokulturális okok miatt egyéni, sajátos nevelési- oktatási szükségleteik vannak. Ezek a gyermekek speciális nevelési-oktatási szükségleteikhez, sajátosságaikhoz egyénenként igazodó bánásmódot igényelnek. Őket nevezzük különleges bánásmódot igénylő gyermekeknek.

2.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek

„Ha valakinek szüksége van rád, segíts neki!”

H. Jackson Brown

A Köznevelési törvény meghatározása szerint sajátos nevelési igényű gyermek (SNI): az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

(2011. évi CXCV. Törvény a nemzeti köznevelésről, 4. §. 25. bekezdés)

Óvodánk tevékenységi körébe tartozik az Alapító Okiratban meghatározott, sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése. A fejlesztés rövidtávú céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

Sajátos nevelési igényű gyermek (SNI):

- mozgásszervi,
- érzékszervi,
- értelmi fogyatékos,
- beszéd fogyatékos,
- több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- autizmus spektrum zavar,
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Cél:

a nevelési programunkban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangja, a sajátos nevelési igényű gyermekek szocializációja, önmagához mért fejlődés, optimális életminőség.

Feladat:

- befogadó környezet biztosítása,
- a speciális szükségletű gyermekek nevelésének és fejlesztésének beillesztése az óvodai nevelés egészébe,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeknek a számukra megfelelő területen történő fejlesztése, a speciális tevékenységek beépítése a napi életritmusba,
- speciális eszközök biztosítása, egészségügyi rehabilitációs, rehabilitációs ellátás megvalósítása a szakértői bizottság javaslata alapján,
- sérülés - specifikus fejlesztés, a képességeket és készségeket befolyásoló pszichikus funkciók fejlesztése szakemberek segítségével, a velük való együttműködés, javaslataik beépítése a nevelő munkába,
- interperszonális kapcsolatok alakítása,
- olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a sérült gyermekek fejlődését.

A sajátos nevelési igényű gyermekek az óvodában:

- **mozgásszervi fogyatékos gyermekek**

A testi fogyatékos gyermeknél, a mozgásszervrendszer veleszületett, vagy szerzett károsodása, és/vagy funkciójavara miatt jelentős és maradandó mozgásakadályozottság áll fenn.

- **látásfogyatékos (gyengénlátó) gyermekek**

A látássérült gyermek látásteljesítménye az ép látáshoz viszonyítva két szemmel és korrigáltan is (szemüveggel) alacsony. Látássérült az a gyermek is, akinek látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban kismértékű. A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók.

- **hallássérült (nagyothalló) gyermekek**

A hallássérült gyermekek hallásvesztése olyan mértékű, hogy a beszéd megértésére hallás útján nem, vagy csak részben képesek. Beszédkommunikációjukban az érthető ejtés erősen sérül, vagy teljesen elmarad.

- **enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermekek**

Az enyhén értelmi fogyatékos egy személyiségfejlődési zavar, az idegrendszer enyhe, különféle eredetű, örökölt vagy korai életkorban szerzett sérülése vagy funkciójavara. Jellemzi a kognitív funkciók lassúbb fejlődése, emellett a nem kifejezetten intellektuális területeken is jelentkező eltérések.

- **beszédfogyatékos gyermekek**

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszédszerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

- **az autizmus spektrum zavarral vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem, magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek**

Az autizmus spektrum zavar a társas viselkedés, a kölcsönösséget igénylő kommunikáció és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

2.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

A Köznevelési törvény meghatározása alapján beilleszkedési, tanulási, és magatartási nehézséggel küzd az a gyermek (BTMN), aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

(2011. évi CXCV. Törvény a nemzeti köznevelésről, 4. §. 3. bekezdés).

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség egy részről jelenthet részképesség zavarokat, a gyermeknek nehézséget okoz a tanulási tevékenység, illetve elutasítja a tanulással kapcsolatos tevékenységeket.

Kóros nyugtalanságot, túlzott mozgékonyt, figyelemzavart is jelenthet a diagnózis. A gyermekek fáradékonyabbak, gyakrabban igényelnek pihenést, rövid ideig tudnak egy adott feladatra koncentrálni, nem követik az utasításokat, félbehagyják a feladatokat, könnyen elkalandozik a figyelmük.

Cél:

a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség csökkenése, a szocializáció, meleg integráció.

Feladat:

- a fejlesztés biztosítása a szakértői véleményekben megfogalmazottak szerint,
- a fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus fejlesztő munkájának támogatása,
- a nehézségek csökkentése.

2.3. Kiemelten tehetséges gyermek

„Vegyétek észre, ha egy gyerek különleges, nem azért különleges, mert különb akar lenni, hanem azért, mert nem tud más lenni.”

Szabó Magda

Kiemelten tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. A tehetség már korai gyermekkorban megmutatkozhat, mint lehetőség. A tehetséggondozás egyik kiemelt területe a magyar köznevelésnek.

Cél:

tehetségcsírák, tehetségígéretek felfedezése, gondozása.

Feladat:

- a kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése,
- a gyermek adottságának minél teljesebb körű kibontakoztatása,
- a kreatív, tehetségígéretes gyermekek azonosítása, komplex fejlesztése,
- sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása,
- a gyermek egyéni képességstruktúrájából az erős oldalának megtalálása (legjobb, legügyesebb, legkiemelkedőbb), annak továbbfejlesztése,
- kreativitás fejlesztése, önbizalom, pozitív énkép erősítése,
- elfogadó, biztonságos légkör megteremtése,
- esélyegyenlőség biztosítása a tehetségkibontakoztatásban.

XII. ESÉLYTEREMTÉS

„Minden egyes gyermek egy csoda. Nem lehet tudni, hogy kiben mi lakozik: egy új Ady Endre vagy épp Blaha Lujza. Ha ajtót nyitunk előttük, esélyt adunk nekik, hogy kibontakoztassák a személyiségüket, a tehetségüket. Nem kell hozzá mást tenni, csak egymásból a jót "kiszerezni".

Böjte Csaba

Az integrált nevelés a köznevelésben az esélyteremtés, az esélyegyenlőtlenségek csökkentésének eszközeként értelmezhető.

Munkánkat a 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről, az 1993. évi LXXIX. közoktatási törvény és Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. tv. rendelkezéseit szem előtt tartva végezzük.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelvei szerint:

- a gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg,
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be,
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Minden gyermeknek a közoktatás, köznevelés intézményeiben kell megkapnia azt a tudást, megszereznie azokat a képességeket, amire alapozva továbbléphet a következő társadalmi szintre, az iskolába. Fontos, hogy minden gyermek képességének, adottságainak megfelelő nevelést kapjon. Ennek érdekében intézményi szinten biztosítjuk úgy az egyéni fejlesztést, mint a felzárkóztatást.

Intézményünkben prioritást élvez az esélyegyenlőség megteremtésére való törekvés, az egyenlőtlenséget mutató területeken:

- szociális hátránnyal, halmozottan szociális hátránnyal rendelkező gyermekeknél,
- sajátos nevelési igényű gyermekeknél,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeknél,
- egyéb hátránnyal rendelkező gyermekeknél.

A gyermekek már óvodás korban megkapják a megfelelő fejlesztéseket annak érdekében, hogy továbblépésükkor kudarcmentesen tudjanak haladni. Minden gyermek egyenlő, hátrányos megkülönböztetést nem alkalmazunk.

A gyermekeket szűkebb és tágabb közösség formálja:

- A szűkebb, családi környezet az érzelmi-értelmi szocializáció első, kiinduló pontja. Itt alakulnak ki a gyermek későbbi magatartásának alapvető meghatározói, amelyek a gyermekeket a felnőtté válás útjára vezetik.
- Tágabb közösségi forma a nevelési – oktatási intézmény. A hátrányos szociális háttérből érkező gyermekeknél az óvoda hangsúlyozottabb szerepet kap a gyermekek fejlesztésében, kiegészítő, kompenzáló szerepe van.

Cél:

valósuljon meg minden gyermek számára az esélyegyenlőség, szegregáció- és diszkriminációmentesség, a minőségi neveléshez való hozzáférés.

Feladat:

- nevelési értékek közvetítése a család felé,
- a szociálisan hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek lemaradásának enyhítése, hátránykompenzálás,
- korai beóvodázás, rendszeres óvodába járás megvalósítása,
- differenciált egyéni képességfejlesztés,
- kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat kialakítása a szülőkkel,
- elfogadó, befogadó, inkluzív intézményi légkör megteremtése,
- együttműködés, kommunikáció a családokkal,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szocializációja, felzárkóztatása, megsegítése, fejlesztése,
- esélyteremtés, a társadalmi különbségekből fakadó egyenlőtlenségek kompenzálása,
- nemzetiségi, kisebbségi kultúra megismerése, elfogadása,
- az egyenlő bánásmód elvének minden gyermekre – kiemelten a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre - kiterjedő megvalósítása,
- a hátrányokkal élő gyermekek felkészítése a következő társadalmi szintre (iskola) való átlépésre.

XIII. GYERMEKVÉDELEM

„Nézz hosszan egy gyerekarcra, és látni fogod: ha van sors, hát nagyon korán elkezdődik.”

Ancsel Éva

A nevelési - oktatási intézmények gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatait alapvetően a Köznevelésről szóló 1993. évi LXXIX. törvény szabályozza. A 41.§ (6) bekezdése szerint „a nevelési-oktatási intézmény ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek és tanulók fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására.

Szükség esetén a gyermek, tanuló érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti”.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 17.§ (1) bekezdése szerint a köznevelési intézmények a gyermek - és ifjúságvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat látják el - a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermekek veszélyeztettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - alaptevékenység keretében.

Ennek alapján az óvodapedagógus kötelessége, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. A veszélyeztettség olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult - állapot, amely a gyermek testi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. Az óvodapedagógusnak együtt kell működnie a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más intézményekkel, hatóságokkal a veszélyeztettség kialakulásának megelőzése és megszüntetése érdekében.

A gyermekvédelem és a prevenció valamennyi, a gyermekkel foglalkozó pedagógusnak feladata, kötelessége. Minden telephelyen gyermekvédelmi felelős végzi az óvónők ilyen irányú munkájának koordinálását. A gyermekvédelmi felelős aktív és hatékony tagja az észlelő - jelzőrendszernek, így munkája megelőző és kötelező együttműködés a rendszer más tagjainak tevékenységeivel. Tevékenységének célja a prevenció, azaz munkáján keresztül a gyermekek problémáinak korai felismerése és hatékony kezelése, súlyosabbá válásának megelőzése. Az intézmény vezetőjének feladata, hogy mindebben hathatós támogatást biztosítson számára.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fokozott odafigyelést igényelnek a gyermekvédelmi felelősöktől.

A preventív gyermekvédelem fontos mozzanata a pedagógus és a gyermek folyamatos, személyes kontaktusa, amelyben a pedagógus újra meg újra megerősítheti a gyermek szocializációjának pozitív vonásait. A preventív gyermekvédelem azt igényli a pedagógusoktól, hogy ismerjék a velük kapcsolatban álló gyermekekre ható környezeti tényezőket, és segítő magatartásukkal előzzék meg a konfliktusok, a lelki traumák elmélyülését és tartóssá válását.

Cél:

a prevenció, a veszélyeztetett helyzet kialakulásának megakadályozása, a már meglévő veszélyeztetettség okainak megszűnése, valamint a szociokulturális hátrányokból származó esélyegyenlőtlenségek csökkenése.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységért alapvetően az intézmény vezetője felel.

Az intézményvezető feladatai:

- a gyermekek mindenekfelett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése,
- megfelelő gyermekvédelmi szemlélet kialakítása az intézményben,
- a gyermekvédelmi munka folyamatos ellenőrzése és értékelése,
- a nevelőmunka egészséges, biztonságos feltételeinek megteremtése, a gyermekbalesetek megelőzése,
- egészséges életmód, rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása,
- óvodai beíratás során valamennyi óvodaköteles 3 éves gyermek felvételének biztosítása, a beiratkozást elmulasztók felkutatása,
- a gyermekekkel kapcsolatos adatvédelem.

Az óvodapedagógus feladatai:**1. Pedagógiai jellegűek:**

- odafigyelés a gyermekekre, a gyermeki személyiség tiszteletben tartása,
- derűs, kiegyensúlyozott légkör megteremtése,
- mássággal való természetes együttélés,
- egyéni bánásmód alkalmazása,
- integrált nevelés/fejlesztés megvalósítása.

2. Speciális (gyermekvédelmi) jellegűek:

- gyermeki jogok biztosítása,
- kapcsolattartás a szülővel,
- a család és a gyermek - lehetőségekhez képest - minél alaposabb megismerése,
- a hátrányos helyzet és veszélyeztetettség kialakulására utaló jelek időbeni felismerése, a törvényi meghatározás szerint,

- bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása,
- rendszeres óvodalátogatás figyelemmel kísérése, a hiányzás, a neveléstől való távolmaradás minimalizálása, hiányzások, igazolások pontos, naprakész dokumentálása,
- prevenció valamennyi gyermekre vonatkozóan,
- gyermekvédelmi felelőssel való együttműködés,
- titoktartási kötelezettség valamennyi gyermekre és családra vonatkozóan.

Az intézmény vezetője az óvodákban folyó gyermekvédelmi munka koordinálására gyermekvédelmi felelősöket bíz meg.

Gyermekvédelmi felelősök feladatai:

- az óvodába járó hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek nyilvántartása, kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal, jelzés, ha a veszélyeztetettség pedagógiai eszközökkel nem szüntethető meg,
- esetmegbeszélés, kapcsolattartás a családdal, szülőkkel,
- prevenció program szervezése,
- családlátogatás, családi környezet feltérképezése,
- speciális szükségletű gyermekek számára szolgáltatások szervezése,
- felzárkóztató program szervezése,
- szükség esetén közös családlátogatás a Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel.

XIV. SAJÁTOS ARCULATOK

1. Bimbó Közi Telephely

Csicsergő Óvoda

1. Telephely neve: Bimbó Közi Telephely – Csicsergő Óvoda

2. Sajátos arculat megnevezése:

A családokkal való szoros együttműködés és a mozgásfejlesztés

3. Sajátosság

I. Gyermeknevelésünk a család intézményének tiszteletén alapszik, ezért is tartjuk nagyon fontosnak a **családokkal való szoros kapcsolattartást**, együttműködést, a megfelelő partneri viszony érdekében.

II. Óvodánkban minden nap alkalmazzuk a mozgás különböző formáit, kihasználva a **mozgásfejlesztés** lehetőségét.

A gyermekek természetes mozgásigényének kielégítése, szükségleteikhez igazodó mozgásformák és terhelés biztosítása, mozgáskultúrájuk, életkoruknak megfelelő mozgás képességük, készségük kialakítása, fejlesztése.

3.1. Helyzetelemzés

3.1.1. Telephely bemutatása

Óvodánk a város központjában helyezkedik el, 4 csoportos, ahol szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó légkörben, a **családokkal** szorosan együttműködve neveljük a hozzánk járó gyerekeket. A csoportok neve: Margaréta, Nyuszi, Maci és Pillangó. Óvodánk a **családi élet** kiegészítésére törekszik, erősítve a meleg, bensőséges, biztonságot sugárzó, egymásra figyelő kapcsolatot. Elismerjük a család elsődleges nevelői szerepét, és figyelembe vesszük a családokhoz illeszkedő nevelési attitűdöket.

Rendelkezünk műfüves pályával, sokféle, speciális tornaeszköz biztosítja az óvodai **szervezett mozgásfejlesztést**, amely kiemelt feladat óvodánkban. Udvarunkon a tágas, parkos, fás, árnyékos és napos területek teszik lehetővé a szabad levegőn való tartózkodást. Mobil játékokkal is rendelkezünk, melyek változatossá teszik a **mozgáslehetőségeket** (roller, futóbicikli, holdjáró, trambulin, focikapu, rugófal, célba dobó játékok stb.).

Szükség esetén, ortopéd orvos javaslatára, hetente gyógytornász is fejleszti a gyerekeket, a testi deformitások megelőzése és korrekciója, az egészséges testi fejlődésüknek elősegítése érdekében. Rendszeresen visszük a gyerekeket kirándulni, sétálni, sportrendezvényekre, melyek az egészséges életmód kialakításához szükségesek.

3.1.2. Személyi feltételek

Óvodapedagógus	8 fő	Pedagógus II.: 4 fő	Szakvizsgával rendelkező:1 fő
Dajka	4 fő		
Pedagógiai asszisztens	1 fő		

3.1.3. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a Pedagógiai Programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel:

- udvarunk zárt területtel, fedett filagóriával, burkolt felülettel, fás, árnyékos, napos területtel, és homokozóval rendelkezik, mely az egészséges életmód feltételeinek megfelel, családi rendezvények megtartására alkalmas.
- infokommunikációs eszközökkel felszerelt az óvodánk (asztali számítógép, nyomtató, laptop, projektor, Wifi hozzáférés), melyek alkalmasak a családokkal való kapcsolattartásra is.
- csoportszobáink tágasak, világosak, esztétikusak, csoportlétszámnak megfelelő mozgástérrel rendelkeznek.
- a változatos mozgásfejlesztő eszközök, a sporteszközök, és a gyakorlatok a kis- és nagymozgások fejlődését segítik, a családi rendezvényeken is használjuk azokat, aktivizálva ezáltal a szülőket.
- rendelkezünk Bozsik pályával, amely a sokféle mozgáslehetőség mellett alkalmas a különböző labdajátékok játszására is.

3.2. Gyermekkép

A gyerekek:

- Tiszteljék, szeressék szüleiket, családtagjaikat, pedagógusaikat, a felnőtteket, társaikat, hazánk hagyományait, értékeit, és védjék környezetüket.
- Legyenek egészségesek testileg, érzelmileg és értelmileg, legyenek életvidámak, nyitottak, magabiztosak, alkalmazkodók, pozitív életszemléletűek, használják ki a változatos mozgáslehetőségeket, és az edzéssel váljanak kiegyensúlyozottá.

3.3. Óvodakép

A mi óvodánk családias, meghitt, szeretetteljes, védelmet nyújtó. Közös értékrenden alapuló (óvoda-család), tudatos nevelőmunkával gondoskodunk a gyermeki személyiség kibontakoztatásáról. Gazdag tárgyi környezettel vesszük körül a gyermekeket, amely meleget, biztonságot, esztétikai élményt is nyújt számukra. Udvarunk a játékon kívül sokféle tevékenységnek a színtere: torna, mozgás, természeti megfigyelések, manuális foglalkozások, óvoda-család közös rendezvényei. Minden évben megrendezésre kerül a **családi** sport délután, gyermek - szülő játékos sportvetélkedője, ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó alkotó délutánok, melyek hozzájárulnak a közösen, örömmel végzett mozgásélményhez, ezáltal az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk a gyermeket és szülőt egyaránt. Fontos számunkra a megfelelő szakemberek bevonásával, – a szülővel, pedagógussal együttműködve – a fejlesztő pedagógussal, gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, a szociális segítővel, és a gyógytornással a prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

4. Célunk a sajátos arculatunk tükrében

4.1. Családokkal való együttműködés

Az együttműködés célja egy olyan kapcsolatrendszer létrehozása, működtetése, amelyből a gyermek, a család és az óvoda egyaránt meríthet.

4.2. Mozgásfejlesztés

Célunk, a mozogni szerető testben és lélekben egészséges gyermekké válás támogatása, a belső igényből fakadó mozgás pozitív érzelmi töltöttsége, megerősítése.

5. Feladataink:

- A szeretetteljes gondoskodás, családias légkör, a gyerekek feltétel nélküli elfogadása.
- Az esztétikus mozgás kialakítása, az egyéni képességek fejlesztése, felfrissülés biztosítása, a gyerekek mozgásigényének kielégítése.
- A gyermekek szocializációjának együttes segítése a családokkal együtt.
- A gyerekek és szüleik jogainak tiszteletben tartása.
- Partneri viszony kialakítása, egymás nevelési felfogásának, elveinek megismerése.
- Olyan kapcsolattartási formák kialakítása, melyek biztosítják a kölcsönös informálódást.
- Az óvoda nevelőmunkájának megismertetése, elfogadtatása, a szülők szemléletének alakítása.

- A szülők folyamatos, hiteles tájékoztatása a gyermekek fejlődéséről.
- Tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása szervezett keretek között óvoda - család tekintetében (nyílt napok, alkotó délutánok, fogadóórák, szabadidős napok, fórumok, előadások).
- A testi képességek, a harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése, a természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilizálása, a mozgás elemek beépülésének elősegítése a természetes mozgásokba.
- A megfelelő, rendszeres egészségfejlesztő mozgáslehetőség megteremtése minden gyermek számára, fejlettségének, érdeklődésének, egyéni szükségleteihez igazodva.
- A gyermeki szervezet sokoldalú, arányos fejlesztése, a vázizomzat erősítése, a helyes testtartás kialakítása.
- A testi rendellenességek megelőzése, illetve korrekciója, szükség esetén szakember bevonása.

6. Sajátos arculat megjelenése az óvodai élet tevékenységi formáiban

6.1. Játék

- A szociális struktúra, családszerkezet megismerése, szituációs szerepjátékokban a helyes mintakövetés hangsúlyozása.
- Az óvodapedagógusok tudatos, indirekt játékirányításával a szerepjátékokban a családi szerepek megismerése, alapvető udvariassági szokások betartása.
- Játéktevékenységek során a mozgáslehetőségek biztosítása.
- A kreatív együttműködés, magatartásmódok, viselkedési szabályok, nyitottság a másik iránt, társas kapcsolatok, konfliktusok megoldására törekvés az óvodai és családi minta alapján.
- Gyakorló játék, szerep- és szabályjátékok során a térbeli tájékozódás, koordinációs készség, nagymozgások, és finommotorika fejlesztése.

6.2. Verselés, mesélés

- A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyek megalapozása csodákkal teli meseélmények segítségével, versek zeneiségével, rímek csengésével, utánzó mozgással való követésével.
- A mesélés, verselés, képeskönyv nézegetés bensőséges helyzet, amely a kisgyermek számára érzelmi biztonságot ad, alkalmas a családból szerzett emlékek felidézésére.
- A szülők tájékoztatása, és lehetőség biztosítása az aktuális irodalmi alkotások megismerésére, ezáltal az óvodában hallottak otthoni környezetben való felidézésére.
- A mondókák, rövid versek alkalmasak a testrészek nevének és elhelyezkedésének játékos megtanítására, a testséma és a téri orientáció gyakorlására.
- A vers- és mondókaélmény alapja a mozgás felidézése, így érvényesül a vers és a testmozgás egymást erősítő kölcsönhatása.

6.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- A dalos játékok és táncok közben a változatos alakzatok bemozgása különböző irányokba, és a páros játékok során történik az oldaliság fejlesztése.
- Az énekes játékok gyakorlása közben, az egyensúlyérzékük fejlődésével párhuzamosan a mozgás ritmusának megéreztetése.
- A táncmozdulatok örömteli végzése közben a gyermekek nagymozgása, és mozgáskultúrájának fejlesztése.
- A zenének, a dal ritmusának lüktetése mozgásra serkentő, fejlesztő hatású, kreativitásra ösztönző.
- A hangszerek használata során a gyerekek finommozgásának, ritmusérzékének fejlesztése.
- A ritmikus mozdulatok által különböző testrészek megismerése (tapsoltatók, láblógatók, hintáztatók, stb.).
- A térirányok bemozgása, a különböző téri helyzetek mozgásos megélése alkalmas a térérzékelés fejlesztésére.
- A családi táncgyományok, táncos multságok hagyományának megőrzésére való törekvés.

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

- A sokféle vizuális technika megismertetése, a különböző eszközök használata, azok gyakorlása, a finommozgás, helyes eszközhasználat, szem-kéz koordináció, a szemfixáció, a mozgás tudatos irányítása, sík és térbeli tájékozódás, és a manuális készség fejlesztése rajzolás, festés, mintázás és kézimunka közben.
- A különböző technikai megvalósításokhoz a szülők segítségének kérése, aktív együttműködése a gyűjtőmunkában.
- Az ünnepekhez kapcsolódóan az alkotó délutánokon a családokkal való együtt tevékenykedés, a kreatív technikákkal való ismerkedés, és különböző alkotások létrehozása.
- A népi kismesterségek megismerése (szövés-fonás, gyöngyfüzés, agyagozás, körmöcskézés stb.) különböző technikai ismeretek bővítése.

6.5. Mozgás

- A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kialakítása, a természetes mozgáskedv fenntartása.
- A természetes nagymozgások egyénileg történő gyakorlása sokféle mozgásfejlesztő eszközzel. (lépegetők, egyensúlyérzékelők, ugráló labdák és udvari játékszerek használatával).
- Az egyedül vagy társakkal végzett játékok során elsősorban a gyermekek mozgásfejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása, a téri tájékozódás, a motoros képességek, a koordinációs és kondicionális képességek, a vázizmok sokoldalú, arányos erősítése, fejlesztése.
- A mozgásos játékok tartalmának gazdagítása, a feladatok változatossága, és életszerűsége, a mozgások széles skálájának bővítése.
- A gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának, valamint testi képességeinek sokoldalú fejlesztése játékos formában történik.
- A gyógytornász által a speciális mozgásfejlesztés az arra rászoruló gyerekek számára.
- A légző és keringési rendszer, a csont- és izomrendszer fejlesztése a mozgás által.

6.6. A külső világ tevékeny megismerése

6.6.1. Természeti – emberi - tárgyi környezet

- A gyermeket körülvevő természeti és társadalmi, családi környezet megismertetése, a benne való biztonságos eligazodás segítése, a környezeti helyszínek élőhelyeiről, jelenségeiről tapasztalatszerzés, és pozitív viszony kialakítása cselekvő-szemléletes gondolkodás és közvetlen tapasztalatszerzés által.
- Családi struktúrák, biztonságos életvitel szokásainak kialakítása minél több érzékszervi és mozgáslehetőséggel.
- A gyermekek természetszerető és természetvédő emberré formálása egyéni fejlettségüknek megfelelő ismeretnyújtással a természetről, növény- és állatvilágról, az ember és környezete egészséges viszonyáról, mozgással egybekötött gyakorlással, cselekedtetéssel.
- Egy egész életre szóló élménynyújtás a természet megszerettetéséhez kirándulások, mozgáslehetőségek, természetben szervezett foglalkozások által, szülők segítségével.

6.6.2. Matematikai tartalmú tapasztalatok

- A játékos, mozgásos tevékenységekkel a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, sok érzékszerv bevonásával, cselekvéssel, mozgással összekapcsolva.
- A bennünket körülvevő világ mennyiségi, alaki, formai, nagyságbeli, kiterjedésbeli - téri és síkbeli - összefüggéseinek felfedeztetése, megismertetése játékos formában a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva, mozgáslehetőségekkel kiegészítve.

6.7. Munka jellegű tevékenység

- A munkavégzéshez szükséges pozitív attitűd, készségek, képességek kialakítása, célszerű munkavégzési technikák bemutatása, elsajátítása cselekvő tapasztalással, különböző mozgásformákkal, gyermekméretű munkaeszközökkel.
- A gyermekmunka olyan játékos tevékenység, mely célra irányuló, elvégzését külső szükségesség indokolja, és a mozgással szoros kapcsolatban van. Célja olyan ismeretek, jártasságok, készségek, képességek kialakítása, amelyek a munka elvégzéséhez szükségesek (pl. felelősségtudat, önállóság, kitartás) a szokások kialakítása érdekében.

7. Jeles napok, ünnepek

Célunk a hagyományok ápolásával a hétköznapokból kiemelni a jeles napokat, a családok bevonásával, aktivizálásával, érzelmi, hangulati ráhangolódással, mozgáslehetőségekkel összekapcsolva.

Gyermekek az emberbarát környezetért:

- Állatok világnapja - október 4. (Kapcsolattartás a Buksi egyesülettel, felajánlások a családokkal együtt)
- Víz világnapja - március 22. („Vizes” tevékenységek szervezése, szülők bevonásával)
- Föld napja - április 22. (Egy palánta, egy gyerek; Óvodaszépítés a szülőkkel, újrahasznosított alkotások kiállítása)
- Madarak, fák napja - május 10. (Szabadidős nap, kreatív technikák gyakorlása)

Jeles napok, ünnepek:

Nyílt ünnepek, rendezvények	Zárt ünnepek
<ul style="list-style-type: none"> ○ Karácsony ○ Anyák napja ○ Gyermeknap<ul style="list-style-type: none"> ◦ családi sportnap ○ Évzáró, Ballagás ○ Nyílt, szülős szabadidős napok	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mikulás nap ○ Farsang ○ Nemzeti ünnepünk, /március 15./ ○ Húsvét ○ Születésnap ○ Névnap ○ Kirándulás

2. Bólyai Utcai Telephely

Mesevár Óvoda

1. Telephely megnevezése: Bólyai Utcai Telephely - Mesevár óvoda

2. Sajátos arculat megnevezése: Mese

„A gyermekkorok két tündérvilága van: cselekvés síkján a játék, és szellemi síkon a mese.”

Kádár Annamária

3. Sajátosság

3.1. Helyzetelemzés

3.1.1. Telephely bemutatása

Óvodánk 1981. szeptember 1-én, a város szélén nyitotta meg kapuját, 3 csoporttal. 2018 tavaszától a mai kor elvárásainak megfelelő BOZSIK műfüves sportpálya is épült. A 2018/2019 nevelési évben **teljes körű felújítás** történt az óvodánkban. Családias, vegyes életkorú csoportokban fogadjuk a gyerekeket, ahol biztonságban, szeretetteljes légkörben tölthetik a mindennapjaikat. Szakmai munkánkat a tevékenységközpontú programunk alapján végezzük, melyben hangsúlyt fektetünk a szabad játékra az érzelemgazdag, családias légkörre, a rendszeres testmozgásra.

3.1.2. Személyi feltételek

Óvodapedagógusaink között van drámapedagógus, mentorpedagógus. Óvodapedagógusaink fiatalok, néhányan több évtizedes gyakorlati tapasztalattal, jó szakmai felkészültséggel rendelkeznek. Nyitottak, lelkesek, befogadóak a mássággal szemben. Munkánkat 3 szakképzett dajka és 1 pedagógiai asszisztens segíti.

Óvodapedagógusok száma	6 fő
Szakképzett dajkák száma	3 fő
Pedagógiai asszisztens	1 fő
Szakképzett dajka	3 fő

3.1.3. Tárgyi feltételek

Tágas, korszerű bútorokkal esztétikusan berendezett, világos, jól felszerelt csoportszobáink a sokoldalú mindennapi tevékenységekhez adnak teret. Mindegyikhez modern felszerelt öltözők tágas mosdók tartoznak. 2018 tavaszától a mai kor elvárásainak megfelelő BOZSIK műfüves sportpálya is épült. A 2018/2019 nevelési évben teljes körű felújítás történt az óvodánkban. Egy tornaszoba is hozzájárul, az egészséges életmód feltételeinek a megteremtéséhez, ahol a sóterápia is zajlik. Óvodánk udvara esztétikus, igazán szép, szemet gyönyörködtető zöld övezetben helyezkedik el. A gyerekek játszóhelye EU-s normáknak megfelelő játékokkal felszerelt.

3.2. Gyermekkép

Nevelő munkánkat döntően befolyásoló életkori sajátosság, hogy a gyermek óvodás életkorában örömorientált. Ezért olyan fejlesztő hatásokra és tevékenységekre van szükségük, amelyek ezt az örömigényüket kielégíti. Óvodánk, szándékunk szerint a gyermeki örömök gazdag tárházát biztosítja. A fejlődésükhöz nélkülözhetetlen játék, vers, mese, tanulás. A különböző önkifejezési lehetőségekhez is segítséget és eszközöket biztosítunk számukra. Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik gyönyörűséget találnak mindenben – legyen az mese vagy dallam, a saját frissen szerzett tapasztalataik, ismereteik okozzanak nekik örömet. A gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk a mesével. Érzelmekre ható, élményekben gazdag tapasztalati lehetőségek sokoldalú biztosításával, a játék, a mese eszközén keresztül kívánunk hozzájárulni az egyéni képességek kibontakoztatásához. Ezáltal a mesélés, bábozás, dramatizálás, mint eszköz, segít abban, hogy alapvető erkölcsi normákat, emberi értékeket, a nemzeti identitást erősítve gazdag képzelőerővel, fantáziával, mesét kedvelő gyermekekké váljanak.

3.3. Óvodakép

Intézményünkben a gyermeki személyiség pozitív irányba történő alakítását az óvoda valamennyi munkatársának, az óvodapedagógus és dajka folyamatos és tudatos együttműködése és összehangolt munkája biztosítja. Az óvodában, változatos alkotótevékenységekben, problémalátó és problémamegoldó képességük fejlődik, alkalmassá válnak a majdani iskolai életre is. Megalapozzuk az iskolaérettség belső pszichikus feltételeit a kommunikációs képességek fejlődését. A mesélés szerepének megismertetése a célunk. A gyermekek fejlődése tekintetében a családi nevelést meghatározó tényezőnek tartjuk. A családi környezet, a szülői minta egy egész életen keresztül ható szokás- és magatartásrendszert alakít ki a gyermekekben. Óvodánk a családokkal szorosan együttműködve, egymást kiegészítve alakítja nevelő munkáját, úgy, hogy a gyermekek a család által biztosítottnál tágabb szocializációs térben, ugyanakkor tökéletes biztonságban, a családok értékrendjét figyelembe vevő közösségben nevelkedhetnek.

4. Céljaink a sajátos arculatunk tükrében

A gyermeki nyelvhasználat, ítéloképesség fejlődésének támogatása, elősegítése a meséken keresztül, a mesék által. Olyan gyermekek nevelése, akik szeretik a mesét, értik annak erkölcsi üzenetét, és fejlődnek általa.

5. Feladataink

- Változatos mesei élmények nyújtása.
- Életkornak és egyéni érdeklődésnek megfelelő mesei anyag választása.
- Erkölcsi érzék fejlesztése.
- A magyar népi, illetve műalkotásokból válogatás, a mai magyar kortárs művekből életkoruknak megfelelő anyag összeállítása.
- Érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszédképesség kialakítása.
- Szabadidőnapokon mesék előadása óvónők által.
- A mesei élmény befogadásához szükséges nyugodt „csoportléggör” megteremtése.
- Az előszavas mesemondás, élményszerű átadása a gyermekek számára.
- Bábok és kiegészítő eszközök biztosítása, mesegyűjtemény készítése.
- Képeskönyvek biztosítása.
- A mesélés szerepének megismertetése a szülők körében.
- Színházlátogatások szervezése.

6. Sajátos arculat megjelenése az óvodai élet tevékenységi formáiban

6.1. Játék

Szabad játék alkalmával lehetőségük van a gyermekeknek, az óvodapedagógusnak a mesélésre, meshallgatásra. Ennek lehetőségei szabad játék során: könyvből való mesélés, saját maguk által rajzolt képről, azok szereplőiről (képolvasás), bábozás bábbal, kabalákkal, legó figurákkal, műanyag állatokkal, olyan tárgyak, eszközök, anyagok megléte, amelyek a fantázia kibontakozását segítik a csoportban. Társnak, felnőttnek vagy a felnőtt a gyermeknek egyaránt mesélhet. Ezek lehetnek ismert mesék újra mondásai vagy kitalált történetek. Mindezek hatékonyságát növeli a mesélés beindításához szükséges tárgyi feltételek, hely, idő biztosítása. Támogató, segítő, ösztönző, biztonságot adó légkörben nyílnak meg a gyermekek kommunikációs csatornái, amelyben az óvónő példa.

6.2. Verselés, mesélés

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Mindennapok mesélésében fontosnak tartjuk, hogy a magyar népmesék mellett helyet kapjanak más népek meséi, műmesék, klasszikus és kortás mesék, valamint a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei.

Az óvónő szabadon választja meg, hogyan, milyen keretek között mesél. Mesélés előtt a gyermekek figyelmét mondókával tesszük érdekesebbé, amelyet a végén megismételhetünk, rituálét teremtve ezzel. Az élőszavas népmesemondást fontosnak tartjuk, abban a tekintetben, hogy a gyermekek képzeletét, belső képalkotását, gondolkodását, figyelmét, szókincsét nagyban gazdagítja. A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Mesepárnákkal alakítjuk a mesehallgatáshoz szükséges teret, nyugodt feltételeket teremtve ehhez a tevékenységi formához. A gyermekek körében alkalmat, lehetőséget adunk közös mesélésre, egyéni mesélésre. Óvodánkban fontosnak tartjuk a drámajátékokban való jártasságot, a drámajátékok sokszínű alkalmazását a gyermekek mindennapi tevékenységeiben és a mesék dramatizálásának előkészületeinél is. Motiváló eszközök ezen a területen a különböző bábok, eszközök, anyagok tárgyak. Óvodánkban tehetséggondozásra lehetőséget teremtünk. Jó kommunikációs készséggel, gazdag képzelettel rendelkező gyerekek számára a Pöttöm kuckó foglalkozásai kiváló alkalmat biztosítanak a fejlődésre. A gyermekek személyiségére a drámajáték komplex módon hat. Gyermek, felnőtt közös, egymástól való tanulásának színtere.

6.3. Ének, zene énekes játék, gyermektánc

A megismert mesék dramatizálásában, interaktív mesélések során a népdalokat, műdalokat, a kortárs művészeti alkotásokat, valamint a népi énekes játékokat kreatívan, a célnak megfelelően használjuk, építjük be. Élményszerűbbé válik általuk a mesék újra élese, feldolgozása, különböző hangulatokat, érzelmeket erősíthetünk fel alkalmazásukkal. Mesehallgatás előtt, után, akár közben, ha az indokolt énekelhetünk, zenélhetünk, de semmiképpen nem válhat dominánssá. A mesék, dalok, zenék, gyermektáncos mozgások, mint a művészeti nevelés eszközei sokoldalúan kapcsolódhatnak össze a gyermekek, felnőttek közös alkotómunkája során és komplexen fejti ki személyiség fejlesztő hatását. A gyermeki önkifejezést erősíti.

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Fontos, hogy a gyermekeknek legyen lehetőségük megismerkedni a különböző műalkotási típusokkal, technikákkal. A művészeti nevelés adta lehetőségeket az egész nap folyamán ki kell használni. Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is lényeges eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül, egy-egy mesei élmény után a gyermekek örömmel alkotnak. Ezeken a tevékenységeken keresztül tudja a gyermek kifejezni saját érzelemlát, feldolgozza élményeit, fejleszti képességeit. A mese motiváció lehet az ábrázoló tevékenységekhez, ugyanez fordítva is igaz, hiszen a gyermek által megalkotott figurákhoz, tárgyakhoz tudunk kapcsolni történeteket.

6.5. Mozgás

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet egészséges fejlődését. Szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait. Dramatizálás, bábozás során az elsajátított ismereteket cselekvésbe ágyazottan tudja a gyermek gyakorolni, ezáltal az ismeretei interiorizálódnak, a mozgásos mimes- improvizatív drámajátékok segítik a koordinációs készségek, térbeli tájékozódást megalapozását. Hatékonyan fejtik ki hatásukat, mozgásfejlődésük elősegítésében is jelentős szerepet játszanak.

6.6. Külső világ tevékeny megismerése

6.6.1. Természeti – emberi - tárgyi környezet

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. Az őt körülvevő világ felfedezése során a mesében átélt élményeket rendeli hozzá, építi bele a mindennapokba. A gyermek a mesék világából olyan tapasztalatokat szerez, amelyek segítik őt a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz. A mesék által is megismeri a saját környezetét, az emberek sokszínűségét, a tájak, a hagyományok és néphagyományok, a különböző szokások, az egy közösségben élés élményét és szabályait.

A mesebeli világ képzetét társítani tudja a saját életéhez, mindennapjaiban átéli a mesében történeteket. Összefüggéseket keres a mese és a valóság jelenségei között. Lehetővé tesszük a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését a mesehallgatással. Biztosítunk alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre. A külső világ témáinak megismerésével alkalom nyílik hasonló tartalmú mesék kiválasztására.

6.6.2. Matematikai tartalmú tapasztalatok

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a különböző tevékenységeiben alkalmazza, utánozza.

A matematikai képességterületek a mese vonulataiban előfordulnak. A mesei tartalmak visszatükröződhetnek a matematikai játékokban számlálgatás, méricskélés, a tér alakítása, az irányok megnevezése, a hasonlítgatások, összegyűjtés és szétválasztás, párosítás, az időbeliség felfedezése, megnevezése, a formák felismerése során. A matematikai tartalom, a folyamatos cselekedtetés élményszerűbbé válik azáltal, hogy segítségül hívjuk a mese szereplőit.

6.7. Munkajellegű tevékenység

A munka az óvoda gyermek számára játékos jellegű, a tevékenységek bemutatása, az eszközök, munkafolyamatok megismertetése, begyakoroltatása gyakran nem is választható szét a játék tevékenységektől. A gyermek a munkát könnyedén, örömmel végzi. Szívesen azonosul a munka céljával, feladatával, természetesnek tartja szükségességét, élvezi az elért eredményeket. A munka az óvodában játékos jellegű, de már itt is felelősséggel jár az elvégzendő feladat a kitűzött cél. Alapvető követelmény a tevékenység során az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése kialakítása. A mesékben előforduló foglalkozások megismerése mintaként szolgálhat a gyerekeknek a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek megismeréséhez. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal együtt a mesebeli élmények a fantázia és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka, és munkajellegű játékos élményekben gazdag tevékenység. A kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakítása a mesék által felerősödik.

7. Jeles napok, ünnepek

Az ünnepek jelentős alkalmak a gyermekek és az óvoda életében. Óvodánkban a különböző jellegű ünnepeket, hagyományokat sajátosságaiknak megfelelően szervezzük. A közös élmény erejével megteremtjük a hagyományokat, és közel hozzuk a szűkebb és tágabb környezetünk eseményeit.

Az ünnepekkel közvetítjük egyetemes és nemzeti kultúránk értékeit, a jeles napok kapcsán felidézük a néphagyományokat. Az érzelmi ráhangolódást biztosítjuk az aktuális mesékkel, versekkel, dalokkal, játékokkal. Nyílt ünnepek nagy jelentőséggel bírnak az óvodai életben, az óvoda - család kapcsolatának mélyítésében. Az óvoda - család együttműködésére helyezve a hangsúlyt, számtalan színes program kínálat járul hozzá, hogy a gyerekek szülei is bekapcsolódjanak az óvoda életébe.

Programjaink:

- A magyar népmese napja (nyitott)
- Farsang (zárt)
- Március 15. (zárt)
- Anyák napja (nyitott)
- Gyermeknap (zárt)
- Családi nap (nyitott)
- Kirándulás (zárt)

Szabadidősnapok (évszakonként 2 alkalom)

- Őszi szüret
- Márton nap
- Mikulás nap
- Karácsony
- Víz világnapja
- Húsvét
- Föld Napja
- Madarak és fák napja

3. Kossuth Utcai Telephely

Napsugár Óvoda

1. Telephely neve: Kossuth Utcai Telephely - Napsugár Óvoda

2. Sajátos arculat: Néphagyomány ápolás az óvodában

3. Sajátosság

3.1. Helyzetelemzés

3.1.1. Telephely bemutatása

Korszerű, régi, emeletes óvodánk Balmazújváros Németfalu település részén helyezkedik el. Óvodánkban 6 csoport működik. Csoportjaink vegyes életkorú gyerekekből állnak. A kiegyensúlyozott testi-lelki fejlődés feltételeit a tágas, árnyékot adó növényekkel telepített, színes, változatos mozgásformák gyakorlására ösztönző játszóudvar és játékokkal gazdagon felszerelt, esztétikus csoportszobák biztosítják. Minden csoportszobához önálló, kényelmes öltöző és mosdóhelyiség társul, amely lehetővé teszi a folyamatos napirendet. A mozgásigény kielégítésére a tornaszoba, a földszinti és emeleti zsibongó jó lehetőséget biztosít.

A település elhelyezkedése, a régmúlt hagyománya fontos szerepet játszik abban, hogy milyen mélyen él az ott élőkben. Balmazújváros a népi hagyományok őrzője számos kismesterség művelésében, mint a citerakészítés, vesszőfonás, szíjgyártás, kalapkészítés, nádművesség.

Óvodánkban 2007 óta kiemelt szerepet kap a népi hagyományok ápolása.

3.1.2. Személyi feltételek

Az óvoda dolgozói:	Álláshelyek száma:
Óvodapedagógus	12
Pedagógiai munkát segítő főállású dajkák	6
Pedagógiai munkát segítő főállású pedagógiai asszisztens	2
Mosónő	1

Óvodánk a végzős hallgatók gyakorlati képzésének rendszeresen teret ad. Innovatívak és nyitottak vagyunk a képzések terén: óvodapedagógusaink rendszeresen részt vesznek szakmai megújító-, segítő továbbképzéseken. Az ott szerzett tudást hasznosítják a gyerekek komplex személyiségfejlesztése érdekében.

3.1.3. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a Pedagógiai Program megvalósításához szükséges törvényileg előírt tárgyi feltételekkel. Ezek folyamatos bővítésére törekszünk, amelyhez forrásaink: pályázatok, óvodánk alapítványa, különböző óvodai bevétel rendezvények és a jövedelemadó 1%-nak felajánlásai. Ezeket rendszerint az óvodai csoportok játékkészletének fejlesztésére és az udvari játszóeszközök folyamatos újítására, bővítésére fordítjuk. Az óvoda emeleti és földszinti tere, valamint az óvoda udvara lehetőséget biztosít a játék, a különböző előadások és a hagyományápolás tevékenységeinek lebonyolítására.

3.2. Gyermekkép

Olyan gyermeket kívánunk nevelni, aki

- ismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez kötődő népszokásokat,
- megérti a népi nyelvezet sajátosságait, kellő ismerettel rendelkezik a népi mondókák, dalok, mesék tárházából,
- alapvető ismerettel rendelkezik a tárgyi hagyományokról, a népi díszítőművészetről,
- kreativitása és nyelvi kifejezőkészsége életkorának és egyéni képességeinek megfelelő,
- motoros koordinációja, ritmikus mozgása a hagyományok által megismert dalok, zenék, énekes játékok megismerése és alkalmazása révén kialakult,
- esztétikai érzéke megfelelő a népművészeti tárgyak készítése, díszítése által,
- képes egyéni verselésre, mondókázásra,
- örömmel, szívesen játssza az ünnepekhez kapcsolódó játékokat, énekeket, verseket, alakoskodásokat,
- szívesen nézeget népi alkotásokat, hallgat népzenet,
- nyitott és érzékeny környezete esztétikai értékei iránt,
- a környezete számára pozitív kisugárzással közvetíti a néphagyomány által megtapasztalt értékeket.

3.3. Óvodakép

A nevelőtestület által kidolgozott és elfogadott tevékenységközpontú Pedagógiai Program alapján a gyerekek változatos tevékenység formákban, színes élménygazdag közösségi programokban vehetnek részt. Óvodai nevelésünkben a néphagyományörzés folyamatosságát a mindennapok hagyományörző tevékenységei és a jeles napok tevékenységei adják.

Fontos a gyermekek komplex személyiségének fejlesztése, az iskolai életre és a társadalmi gyakorlatra való felkészítése. Szemléletünket és munkánkat a gyermekcentrikusság, a befogadás, elfogadás jellemzi. Szeretetteljes és biztonságos légkört teremtünk. Kiemelt feladatunknak tartjuk a néphagyomány ápolást, hiszen az óvodába érkező gyerekek olyan szociokulturális környezetből érkeznek, ahol a mindennapok során találkozhatnak a régi hagyományok sokszínűségével.

A játék az, ami örömet és boldogságot ad a gyermeknek, s jól ötvözhető a néphagyomány ápolással. Az „ünnepelni tudás” képességének kialakítását, a természet és társak szeretetére nevelését is elősegíti a néphagyomány. A kisgyermekkorban a cselekvéssel szerzett tapasztalatok, érzelemdús élmények hatnak a felnövekvő egyén cselekedeteire. Ismeretei bővülésével később érti meg, dolgozza fel azt, amit kapott és közben van hová visszakapcsolnia azokat. Erkölcsi, esztétikai, értékrendszere kialakul, a szükségletek további cselekvésekre készítetik. Felnőtt korában a néphagyomány ápolásának igénye úgy jelenik meg, mint magasabb rendű szükséglet.

4. Célunk a sajátos arculatunk tükrében

- Azoknak az értékeknek a megőrzése és továbbadása, amelyek a mai világunkat is harmonikusabbá tehetik.
- Népszokások megismertetése.
- Egyetemes emberi értékek közvetítése.

Eszmei értékek	Erkölcsi-interperszonális magatartás értékek	Kulturális értékek
Humanizmus	Másság elfogadása	A kultúra iránti érzékenység
Demokratizmus	Nyitottság, őszinteség, szeretet	A hagyomány tisztelete
	Udvariasság	Az ember és a környezet harmóniája
	A család, a haza tisztelete, szeretete	Az „élet” tisztelete
	Felelősségtudat	

5. Az óvodai néphagyomány ápolás feladata

- A népi nyelvezet megértetése, sajátosságainak megismertetése a népmesék, mondókák, népi játékok, népdalok által.
- A kreativitás és nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.
- A motoros koordináció, ritmikus mozgás fejlesztése.
- A helyi és környékbeli népszokások, népi ünnepek, népművészeti alkotások megismertetése.
- Esztétikai érzék fejlesztése.
- A kézműveskedés és az ehhez felhasználható természetes anyagok minél szélesebb körű megismertetése.
- A megismert anyagok és eszközök készség szintű alkalmazásának elsajátíttatása.
- A jeles napokhoz, ünnepekhez, munkaalkalmakhoz kötődő népszokások, néphagyományok megismertetése.
- Alapvető ismeretek nyújtása a tárgyi hagyományokról, a népi díszítőművészetről.
- Szellemi örökségünk megalapozása.

6. Sajátos arculat megjelenése az óvodai élet tevékenységi formáiban

6.1. Játék

Igyekszünk megteremteni a feltételeit a néphagyományok, népi játékok megjelenésének a játéktevékenységben:

- Természetes anyagok felhasználása az építőjátékban (csutka, kukoricaszár...).
- Természbábok, termésjátékok készítése, játék azokkal.
- Zajkeltő eszközök készítése, felhasználása a játékban.
- Népi sport játékok.

A hagyományos játékeszközök motiváló hatása mellett, gondoskodunk a dramatikus népszokások játékaikhoz szükséges kellékekről, hangulati elemekről: szoknyák, mellények, kendők, kalapok.

6.2. Verselés, mesélés

A népi irodalom gazdag tárházából a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelő irodalmi anyag kiválasztása: népmesék, versek, láncmesék, mondókák, népszokások, időjósítások, történetek, drámajátékok, tréfák, rigmusok, találós kérdések, bábozás, dramatizálás. A régi magyar szavak megismertetésével, esetleges használatával bővítjük a gyerekek szókincsét.

6.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A népdalok régen hozzátartoztak az emberek mindennapjaihoz, fennmaradniuk is ezért sikerült. Számunkra is fontos, hogy gyakran énekeljünk a gyermekeinknek népdalokat, hallgassanak zenei felvételt, élő hangszeres zenei élményt biztosítsunk számukra.

A gyerekekkel-lehetőségeinkhez mérten- népi hangszereket ismertetünk meg, ezek alkalmazása az ünnepvárás és készülődés hangulatát fokozza. Az óvodai hagyományápoláshoz tartozik a népi tánclépések gyakorlása, azok alkalmazása ünnepek, jeles napok alkalmával.

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tárgyi népművészet anyagai, forma, szín-és díszítő világa az óvoda vizuális nevelés területén jól alkalmazható. A népi kismesterségek technikáit, sodrásokat, fonásokat, varrásokat, festéseket stb. ismertetünk meg a gyerekekkel a mindennapi tevékenységek során a hagyományápolás kereteiben. Jeles napok alkalmával olyan eszközöket készítünk (adventi koszorú, mézeskalács, farsangi maszk, hímestojás, tojás fa állítás), amely szűkebb és tágabb környezetünk hagyományait hivatott tovább vinni, ápolni.

6.5. Mozgás

Az óvodai élet mindennapjainak mozgásanyagába igyekszünk beépíteni elődeink azon mozgásos játékait, amelyek alkalmasak az óvodások mozgásigényének kielégítésére úgy, hogy alkalmazkodnak életkori- és egyéni sajátosságaikhoz pl. versengések, futójátékok, ügyességi népi sportjátékok, téli sportok. Ezek szervezése történhet a csoportszobában, az udvaron.

6.6. A külső világ tevékeny megismerése

6.6.1. Természeti-emberi-tárgyi környezet

Megismertetjük a gyerekeket a helyi és környékbeli népszokásokkal, jeles napokkal, népi jóslatokkal, környezetünk jellegzetes növény és állatvilágával (pl.: veteményezés, palántázás, daru vonulás, szürkemarha, racka juh...). Megfigyelések, séta, kirándulás során közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek a gyerekek az évszakok jellemzőiről, az időjárásról, az ezekhez kapcsolódó népi jóslások igazságtartalmáról. Változatos tevékenységek során megismertetjük és ápoljuk az ünnepekhez kapcsolódó hagyományokat, népszokásokat. A helyi lehetőségeket kihasználva múzeumlátogatást teszünk, gyarapítjuk a gyerekek néprajzi ismereteit.

6.6.2. Matematikai tartalmú tapasztalatok

A gyerekek matematika iránti érdeklődését játékos tevékenységek alkalmazásával igyekszünk felkelteni és fenntartani. Ennek során igazodunk a gyerekek igényeihez, figyelembe vesszük ötleteiket. Az évszakok, népszokások, hagyományok nyújtotta lehetőségeket felhasználjuk matematikai tapasztalatok szerzésére, ok-okozati összefüggések megláttatására, a logikus gondolkodás fejlesztésére.

Az óvodapedagógusok saját készítésű játékokat is alkalmaznak a gyerekek tudatos fejlesztése során. Az eszközkészítéshez természetes anyagokat is felhasználnak, utalva ezzel elődeink gondos és takarékos anyagfelhasználására.

6.7. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodai munkatevékenység a későbbi munkához szükséges képességek, készségek, attitűdök alakításának fontos lehetősége. A közösségi kapcsolatok formálásának, a saját és mások teljesítményének értékelésére való nevelés eszköze.

Tevékenységek tartalma a néphagyomány ápolás tükrében:

- Ismerjenek meg a gyerekek népi kismesterségeket.
- Ősz: termések, gyümölcsök, zöldségek gyűjtése. Befőzés, aszalás, saláta készítés. Az udvar őszi rendezése, levélseprés, gereblyezés. Évszakfal készítés, terméssarok kialakítása a csoportszobában.
- Tél: mézeskalácssütés, teafőzés gyógynövényekből. Hólapátolás.
- Tavasz: növényekből készített játékok, hangszerek. Veteményezés, palántázás. Tavaszi nagytakarítás.
- Nyár: növények gondozása.

7. Jeles napok, ünnepek

Óvodánk ünnepnapjainak rendszere:

- A gyermeki élet ünnepei: születésnap, névnap, évváró, ballagás
- Anyák napja
- Nemzeti ünnep: március 15.
- Természetóvó jeles napok: Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld világnapja, Madarak-fák napja.

Hagyományörző jeles napok:

ŐSZ:

TERÉZ NAP	DÖMÖTÖR NAP
Szüretelés /szabadidős nap/	Kézműves tevékenységek
Must készítés	Dömötörözés
Befőzés, aszalás	Ismerkedés a juhászok életével

TÉL:

BORBÁLA, MIKLÓS, LUCA NAP	KARÁCSONY	ÚJÉV	FARSANG
Cseresznyeág vízbetétele	Adventi koszorú készítése	Újévi jókívánságok	Farsangi maszkok készítése
Luca napi búzavetés	Mézeskalácssütés	Madáretetés	Alakoskodás
Mikulásvárás	Karácsonyi készülődés	Téli sportok	Télcsúfoló
	Karácsonyi ajándékkészítés	Fonások, szövések készítése	

TAVASZ:

TAVASZVÁRÁS	HÚSVÉT	PÜNKÖSD
Kiszebáb égetés	Tavaszi nagytakarítás	Pütkösd királyválasztás
Tavaszi hajtások	Húsvéti tojásfestés, tojásfa állítás	
Palánta nevelés	Locsolkodás, húsvéti hagyományok	

NYÁR:

GYERMEKNAP A NÉPHAGYOMÁNY JEGYÉBEN	AZ ÚJ KENYÉR ÜNNEPE
Gyermeknap készülődés	Új kenyér köszöntése
	Mozgásos népi gyermekjátékok

4. Hortobágyi Utcai Telephely

Nyitnikék Óvoda

**1. Telephely neve: Hortobágyi Utcai Telephely
- Nyitnikék Óvoda**

2. Sajátos arculat: örökös zöld óvoda, bázisintézmény

„Miután reggel gondosan rendbe szedte magát az ember,
gondosan rendbe kell szednie a bolygóját is.”

Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg

3. Sajátosság

3.1. Helyzetelemzés

3.1.1. Telephely bemutatása

A Hortobágyi Utcai Telephely, azaz a Nyitnikék Óvoda a város egyik legrégebbi óvodája, 1954-ben nyitotta meg kapuit. Az idejártó gyerekek nagy része az óvodánkat körülvevő „Daru” településrészről érkezik. Az óvoda a város szélén helyezkedik el zöld övezetben a Veres Péter Emlékpark, a Kadarcsi erdő mellett, a Kadarcs folyó szomszédságában. Óvodánk 4 csoportos, 84 gyermeknek ad „otthont” nap, mint nap.

Az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre. Az óvodai nevelőmunkát segíti a folyamatosan megújuló környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalom. A nevelő munka tervezésében, a megvalósítás gyakorlatában megtalálhatók a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői.

Nagy gondot fordítunk udvarunk parkosítására, virágosítására. Az óvodaudvar mentes az allergiát, mérgezést, sérülést okozó növényektől, hatalmas gesztenyefái elegendő árnyékot biztosítanak a gyermekek számára. Az év minden szakában csodálattal tölt el bennünket a tavaszi virágzástól kezdve, a nyári hatalmas lombokon át, az őszi gesztenyeérés időszakáig. Az óvodai napirend során hangsúlyosan jelentkeznek a természetvédő tevékenységek. Kiemelten figyelünk a Zöld naptár jeles napjaira. Igyekszünk élményekben gazdaggá tenni a természetben eltöltött időt. Rendszeresen szervezünk kirándulást a Derecskei Gyümölcsösbe, ahol kertpedagógiai programban veszünk részt, Erdei Óvodában ismerkedünk a minket körülvevő természettel, környezettudományos magatartás mintát nyújtunk a gyerekek számára. Hagyomány már az óvodában a Zöld manó hétpróba az iskolába készülő gyerekek számára.

2016 szeptemberében elnyertük az Örökös Zöld óvoda címet. Azóta még fokozottabb figyelmet fordítunk a gyermekek környezetének rendezettségére, esztétikájára. Természetvédő intézményként rendszeresen ráirányítjuk a gyerekek figyelmét környezetünk védelmére, természeti értékeink megóvására. Ezt a szemléletet közvetítjük a szülők felé is. Zöld információs táblát működtetünk, amelyen tájékoztatjuk a szülőket óvodánk zöld eseményeiről, az év élőlényeiről. 2016 decemberétől bázisintézményi feladatokat látunk el, koordináljuk a Hajdú-Bihar megye zöld óvodáinak működését. A Madárbarát kert címet 2018-ban nyertük el.

Zöld óvodaként kapcsolatot ápolunk a Balmazújvárosi Általános Iskola, Bocskai István tagintézményével (Ökoiskola), BAKCSO környezetvédelmi csoporttal, Veres Péter Kulturális Központtal, Lengyel Menyhért Városi Könyvtárral, Magyar Mezőgazdasági Múzeummal, Zöld Kör-rel, Fekete Gólya Erdei Óvodával, Hortobágyi Nemzeti Parkkal, Pusztadrog KFT-vel, Debreceni AKSD-vel, Havita-Tész Szövetkezettel, Derecskei Kertpedagógiai Program szervezőivel. Kapcsolatainkat rendszeresen felülvizsgáljuk, szükség szerint módosítjuk, bővítjük.

3.1.2. Személyi feltételek

Az óvoda dolgozói	Jelenleg /fő/
Főállású óvodapedagógusok	8 fő
Pedagógiai munkát segítő főállású dajkák	4 fő
Pedagógiai munkát segítő főállású pedagógiai asszisztens	1 fő

Személyi ellátottságunk törvényileg megfelelő, nevelőtestületünk valamennyi tagját az önképzés igénye, a továbbképzéseken való részvétel jellemzi. Szakvizsgázott óvodapedagógusaink:

- Drámapedagógus: 1 fő
- Gyermektánc az óvodában: 1 fő

3.1.3. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Olyan környezetet alakítottunk ki, mely biztosítja a gyermekek sokoldalú fejlődését az óvodai élet minden területén. Csoportszobáink tágasak, világosak. Az óvoda dolgozói gondoskodnak az évszakoknak, ünnepeknek, jeles napoknak megfelelő, aktuális és esztétikus dekorációról.

Óvodapedagógusaink jeleskednek a saját készítésű fejlesztő játékeszközök elkészítésében, szem előtt tartva a környezet megóvását és az újra hasznosítást. IKT eszköztárunk bővítésre szorul, keressük a lehetséges forrásokat. Az óvoda épülete, udvara biztonságos, megfelel a gyerekek testméreteinek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Udvari játékaink folyamatos bevizsgálása az EU szabványai szerint történik, szükségessé vált felújításuk, javításuk és számuk bővítése, a balesetek megelőzése céljából leszerelt eszközök pótlása. Meglévő udvari árnyékolóink biztosítják a gyermekek és dolgozók számára a tűző nap elleni védelmet. Madárvédelmi berendezések (madáretető, madáritató és odúk) elhelyezéséről is gondoskodunk, biztosítva a madaraknak a folyamatos táplálékot, és a fészkelési lehetőséget. Udvarunkon konyhakertet és virágskertet művelünk.

3.2. Gyermekkép

Olyan gyermeket szeretnénk nevelni, aki:

- érzelmileg gazdag, környezetét szereti, abban jól tájékozódik,
- nyitott, érdeklődő az őt körülvevő természeti értékekre,
- önmagát értékelni tudó, pozitív énképpel rendelkezik,
- kialakult szabály- és feladattudata,
- a hagyományok ápolásán keresztül kötődik lakóhelyéhez,
- környezetét rendben tartja, szereti, óvja és védi a természetet.

Boldog, érzelmileg gazdag, a környezetével harmóniában együtt élő, együttműködő, egészségesen fejlődő gyermekeket kívánunk nevelni. Reményeink szerint óvodásaink felnőtté válva így gondolják majd:

„Már az óvodában megtanultam mindent, amit tudni érdemes.”

Robert Fulghum

3.3. Óvodakép

Óvodánk a családi nevelés kiegészítőjeként a gyermek harmadik életévétől iskolába lépéséig óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciót tölt be.

Olyan óvoda megteremtésére törekszünk, ahol a gyermekek és a velük foglalkozó felnőttek szeretik, elfogadják, meghallgatják egymást. Örömmel vesznek részt a közös tevékenységekben. Nap, mint nap új élményekben részesülnek, együtt fedezik fel környezetük kincseit sok-sok játékon keresztül. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását (szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság, újrahasznosítás... stb).

Ehhez párhuzamosan kapcsolódik a természet megismerése és védelme. Hiszünk abban, hogy az óvodás életkor érzelmileg és értelmileg fogékony időszak, kiemelkedően fontos az „én”, az individuum kialakulása szempontjából. Óvodánk programja az óvodáskorú gyermekek egyedülállóan jellemző érzelmi fogékonyságára és sajátos aktiválására alapoz.

Hitvallásunk:

„A gyermekek a szeretetben fejlődnek a legjobban.
A gyökerek persze nem látszanak, de tudod, azok tartják a fát!”
Ismeretlen görög költő

4. Célunk a sajátos arculatunk tükrében

Zöld óvodaként cél:

- ökológiai szemléletmód alakítása; környezetükben jól tájékozódó-, azt védő, a szépre fogékony, lakhelyükhöz kötődő gyermekek nevelése,
- fenntarthatóságra való érzékenyítés,
- a környezetbarát szemléletmód népszerűsítése,
- komplex, rendszerszemléletű ökológiai látásmód kialakítása,
- az értékek kisugárzása a helyi közösségek felé a környezetharmónia megteremtésével.

Bázisintézményként cél:

- a környezetvédelmi értékek kisugárzása más közösségek felé,
- partnerkapcsolatok bővítésével a nevelés színtereinek kiterjesztése,
- a régióhoz tartozó gyermekintézmények felé a környezettudatos szemléletmód közvetítése.

5. Feladataink

Zöld óvodaként feladat:

- a gyermekek megismertetése azzal a természeti környezettel, amelyben élnek,
- a természet szeretetére nevelés személyes mintával,
- pozitív példák megismertetése, megtapasztaltatása, a természet iránti tisztelet, érzékenység kialakítása, a környezetvédő szemléletük kialakulásának elősegítése,
- a közvetlen megfigyelés, tapasztalatszerzés biztosítása,
- a környezetszennyezés növény- és állatvilágra gyakorolt hatásának megismertetése,

- a gyermekek már meglevő ismereteire építve, a természetvédelem jeles napjainak tevékeny megünneplése, a zöld naptár szerint (Takarítás világnapja, Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld napja, Madarak és fák napja),
- a környezeti fenntarthatóság szellemiségének megalapozása.

Bázisintézményként feladat:

- szemléletet megerősítő tevékenységek megvalósítása, „zöld óvodaság” ismertségének növelésével a közvetlen és tágabb környezetre gyakorolt hatás szélesítése,
- zöld óvoda pályázatok eredményes támogatása,
- a régióhoz tartozó társintézményekben a fenntartható fejlődési elveket valló kompetens óvodapedagógusi szemlélet kialakításának és megerősödésének segítése.

6. Sajátos arculat megjelenése az óvodai élet tevékenységi formáiban

6.1. Játék

A játék - többek között - az egyén és környezete közötti sajátos, folyamatos információcsere, a gyermekek által befogadható formában, segíti a környezeti és természeti ismeretek rögzítését. A játék feltételeinek biztosításában is érvényesítjük a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai tartalmát, elveit. A játék helyét jelentő játékterek lehetnek az óvodában lévő vagy közeli, mesterségesen kialakított (csoportszoba, az óvoda udvara, közeli játszótér), vagy természetes, szabadban lévő helyszínek (erdők, ligetek, folyópartok stb.). A környezeti/fenntarthatósági kompetenciák alakításának sajátos lehetőségei a személyiséget érzékeny, fogékonyá tévő ún. szenzitív játékok. Az egyszerű érzékelő, kinezetikus játékok fokozzák a gyermekek egy-egy érzékszervének érzékenységét.

6.2. Verselés, mesélés

Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje. A kiválasztott versek, mesék erősítik a környezet megszerettetését, a néphagyományőrzést, az évszakok és a természeti környezet szépségét.

A tartalmi szempontból jól megválasztott versek röviden, a lényegét kiemelve verbálisan is megerősítik a környezetükből származó érzékszervi tapasztalataikat, érzelmileg még közelebb hozva hozzájuk a bemutatott természeti jelenséget, történetet, segítve ezzel természettudományos gondolkodásuk, szemléletük formálódását.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására, a külvilágra, a természetre irányított megismerési törekvésekre.

A természeti témájú mesék, több kortárs mese is, egyre több környezeti témát dolgoz fel, „zöld tartalmával” érzékenyít. A természeti témájú mondókák versek, mesék elősegítik a gyermekek környezettudatos magatartásának interiorizációját.

6.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez: az évszakokhoz, a népszokásokhoz, a mozgáshoz, környezetvédelemhez. A természetben fellelhető hangok zeneként való értelmezése fejleszti a gyermek személyiségét, szélesíti befogadó határait és segíti természet iránti érzékenységét, környezettudatos gondolkodását. A dalok, dalos játékok tükrözik a természeti jelenségekhez, társadalmi folyamatokhoz kapcsolódó hagyományokat. A zenehallgatási anyagunkba beépítjük a természet hangjait: eső, szél, madárcsicsergés, vízcsobogás.

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei, az ünnepek. Az esztétikus tárgyi és természeti környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A terepi foglalkozások lehetőséget teremtenek az óvodánkat körülvevő természetes környezet szépségeinek megláttatásához. Ezen tevékenységek lehetővé teszik helyszíni foglalkozásokon a látott egy - egy környezeti szépség visszaadását, visszacsatolását. Fontos a környezet esztétikai alakítására való igény és az esztétikai élmények befogadására való fogékonyság kialakulása. A tevékenységek témáit gyakran a környezet tárja elénk.

A fenntarthatóságra nevelést szem előtt tartva, manuális tevékenységek szervezése során prioritást élveznek a természetes anyagok és a termékek. „A hulladék nem szemét” elvet magunkénak valljuk.

6.5. Mozgás

A gyerekek állóképességének fejlesztése érdekében kihasználjuk a természet adta lehetőségeket, sétákat szervezünk az óvodánk közelében levő Veres Péter Emlékparkba, a Kadarcsi tanösvényre. Ősztől-tavaszig a zöld övezetben elhelyezkedő „Kadarcs” jó alkalmakat ad mozgásos játékok, futó-, fogójátékok és játékos feladatok lebonyolítására (pl: Zöldmanó hétpróba).

A téli séták, ezen a területen való csúszkálás, szánkózás szintén nagy örömforrás a gyerekeknek. Zöld óvoda révén a szabadban végzett mozgásos tevékenységek a gyerekek természetes igényévé válnak.

6.6. A külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerése az óvodai nevelés egész folyamatában érvényesül.

6.6.1. Természeti - emberi - tárgyi környezet

A környezeti nevelés folyamatában a gyermekek ismerkednek szűkebb, majd egyre tágabb környezetükkel. Környezettudatosságuk alakul, a zöld óvodai tartalmak „kézzelfoghatóvá” válnak. Jó lehetőséget adnak erre a sétákkal, kirándulásokkal elérhető helyszínek, amelyek a település helyi, természeti, társadalmi értékei. Kiemelten kezeljük a természeti és környezetvédelmi feladatokat, törekszünk a környezeti fenntarthatóság követelményének eleget tenni. A környezettudatosság, a környezetvédelem elvei a Zöld Óvoda programjának keretei közt valósul meg. Megalapozzuk a Zöld Óvodák eszmeiségét, a föld kincseivel való takarékoság, a fenntarthatóságra nevelés szemléletét.

A természetvédelem fontosságát hangsúlyozó Zöld jeles napokat megünnepeljük:

Szeptember 23.	Takarítási világnap.
Október 4.	Állatok világnapja.
Március 22.	A víz világnapja.
Április 22.	A Föld napja.
Május 10.	Madarak és fák Napja.

6.6.2. Matematikai tartalmú tapasztalatok

A matematikai nevelés absztrakt fogalomrendszert alapoz meg ebben az életkorban. Az óvodás gyermekek matematikai tapasztalatai is közvetlen környezetükből származnak, hiszen ott vannak a természetben, a kavicsokban, a növényekben, azok részeiben, a kertekben, a piacon, a séták és a kirándulások, erdei óvodák helyszínein. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. A matematika a gyerekek mindennapjainak része: gyönyörködnek a természet csodálatos világában, felfedezik benne a geometriai formákat, a szimmetriákat, a relációkat, a halmazokat.

6.7. Munka jellegű tevékenység

A munka jellegű tevékenységek végzésekor a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat gyűjtenek, ismereteket szereznek természeti és társadalmi környezetükről. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a környezet-, a növény- és állatgondozás (pl. az élősarokban haletetés, teknősbéka, csiga gondozása). A zöld jeles napokon pl. Takarítás világnapján pl.: levélsöprés, gereblyezés, falevelek komposztálóba hordása, komposztálás, gesztenyegyűjtés. A Föld napján kerti munkák végzése pl.: konyhakertben és a virágoskertben kapálás, virágok, palánták folyamatos gondozása, ültetése, és locsolása fontos feladatunk. Óvodásaink és szüleik aktívan részt vesznek a papírgyűjtésben, elemgyűjtésben, PET palack gyűjtésben, és a szelektív hulladékgyűjtésben. Rendszeres és folyamatos a madáretetés, madárvédelem, a madarak folyamatos gondozása. Nyáron betakarítjuk, a gyermekekkel közösen gondozott konyhakert terméseit, tagja vagyunk az Óvodakert hálózatnak.

7. Jeles napok, ünnepek

Az ünnepek, ünnepnapok kiemelkednek a hétköznapjainkból. Igyekszünk bevonni a szülőket is rendezvényeinkbe, tudatában annak, hogy kiváló lehetőséget nyújtanak számunkra a szülőkkel való szorosabb együttműködés megvalósítására, sajátos, egyéni arculatunk, értékeink megmutatására. Az ünnepeken, rendezvényeken keresztül munkánkról hű képet alkothatnak a szülők és a meghívott vendégek. Az óvoda - család együttműködésére helyezve a hangsúlyt, ezek a programok hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyerekek szülei is bekapcsolódjanak az óvoda életébe, „zöld” rendezvényeink aktív részesei legyenek, a gyerekek pedig egy, a hétköznapitól eltérő élethelyzetről szerezhetnek tapasztalatokat.

Nyílt ünnepek, rendezvények	Zárt ünnepek, rendezvények
<ul style="list-style-type: none"> • Karácsony • Nyílt napok • Anyák napja • Madarak és fák napja • Gyermeknap • Óvodába hívogató • Évzáró, ballagás	<ul style="list-style-type: none"> • Mikulás nap • Farsang • Nemzetközi nőnap • Nemzeti ünnepeink • Húsvét • Születésnap • Névnap • Hétprobás Zöld Manó - próba • Környezetvédelmi jeles napok • Kirándulások

5. Székhely Óvoda

Százszorszép Óvoda

1. Telephely neve: Székhely Óvoda – Százszorszép Óvoda

2. Sajátos arculat: Egészségtudatos óvoda

3. Sajátosság

3.1. Helyzetelemzés

3.1.1. Telephely bemutatása

A Százszorszép Óvoda 2014 szeptemberében nyitotta meg kapuit, a Vörösmarty utca 34-36. szám alatt. Székhely Óvodánk öt csoporttal működik, amelyek nevüket az óvoda nevéhez igazodva, virágokról

kapták: Levendula, Napraforgó, Margaréta, Pitypang és Hóvirág csoport. Óvodánk fejlesztő játékokkal, mesekönyvekkel, sporteszközökkel jól felszerelt, a gyermekek igényeit kielégítik, fejlesztésüket optimálisan biztosítják.

Telephelyünk tornateremmel is rendelkezik, amit sokoldalúan tudunk hasznosítani (mozgás tevékenység, néptánc oktatás, ünnepek, Bozsik foci).

Az arra rászoruló gyerekeknek szakképzett gyógypedagógusok, óvodapszichológus, logopédus és fejlesztőpedagógus nyújt hathatós segítséget szépen berendezett fejlesztő szobánkban.

Alapítványunk által törekszünk a gyermekbarát, biztonságos, EU – szabványoknak megfelelő udvari játékok beszerzésére és fejlesztésére, valamint az árnyékos, zöld környezet kialakítására. Szerencsésnek mondhatjuk magunkat, mert óvodánkhoz a Zrínyi utcán játszótér is tartozik, modern játékokkal, közlekedési pályával és eszközökkel, valamint hatalmas füves területtel.

Nagy hangsúlyt fektetünk a szülőkkel való együttnevelés minőségére, korrekt jó kapcsolat kialakítására. Az infokommunikáció lehetőségét kihasználva minden csoportnak van internetes zárt közössége, melyen keresztül információkat cserélünk, kapcsolatot tartunk egymással.

3.1.2. Személyi feltételek

Óvodánkban:

- 10 fő szakképzett óvodapedagógus (1 óvodapedagógus vezetői feladatokat lát el)
- 2 fő szakképzett pedagógiai asszisztens
- 5 fő szakképzett dajka dolgozik.

3.1.3. Tárgyi feltételek

Csoportszobáink többfunkciósak, a berendezési tárgyak elrendezésénél figyelembe vettük, hogy a gyermekek nyugodtan, biztonságosan és elmélyülten játszhatnak, ha kedvük van, elkülönülhessenek társaiktól, illetve, ha igényük van rá, bármikor végezzenek valamilyen mozgásos tevékenységet. Három csoport külön öltözővel és mosdóval rendelkezik, két csoportszoba egy öltözőre és mosdóra nyílik.

A költségvetést pályázatok írásával próbáljuk meg kiegészíteni. Az évek során rengeteg mozgásos és értelemfejlesztő eszközre tettünk szert, amelyeket nagyon jól tudunk használni mindennapjaink során. Nagy segítségünkre vannak a kis autók, három és kétkerekű, valamint futóbiciklik a gyerekek mozgásigényének a kielégítésében, a mozgáskoordináció fejlesztésében, valamint az egészségtudatos gondolkodás megalapozásában is.

3.2. Gyermekkép

Pedagógiai Programunk alapcélkitűzéseit megerősítve arra törekszünk, hogy boldog, testileg, lelkileg és mentálisan egészséges, kiegyensúlyozott, a világ dolgai iránt nyitott, önállóan kezdeményező kisgyermekeket neveljünk, gondozzunk, ha szükséges védjük - kiegészítve a családi nevelést.

3.3. Óvodakép

Olyan óvodát szeretnénk, ahol a gyermek, szülő, pedagógus egyaránt jól érzi magát, ahol:

- mindenki személyiségét tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi
- az óvoda a családdal együtt, a családi nevelés kiegészítőjeként és korrekciójaként segíti a gyerekek személyiségének sokoldalú fejlődését, képességeinek, készségeinek a kibontakozását

4. Célunk a sajátos arculat tükrében

Célunk az egészségtudatos szemléletmód kialakítása. A helyes -, egészséges életvitel és szemléletmód megalapozása, népszerűsítése az óvoda egész felnőtt közössége és a szülők egészségtudatos szemléletének formálása.

5. Feladataink

Az egészségfejlesztés területeinek folyamatos figyelemmel kísérése, azok alakítása.

- Egészséges táplálkozás.
- Mindennapos testnevelés, testmozgás.
- Testi - és lelki egészség fejlesztése.
- Szociohigiénés egészségfejlesztés.

- Balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás.
- Személyi és környezeti higiénia, környezettudatos magatartásformák kialakítása.
- A rendszeres életritmus, az egészségmegőrző szokások kialakítása, edzett állapot elérése.

6. Sajátos arculat megjelenése az óvodai élet tevékenységi formáiban

6.1. Játék

A gyerekek számára megfelelő helyet és eszközöket biztosítunk a játékuhoz, természetes mozgásigényük kielégítéséhez a csoportszobákban és kint egyaránt. Az ép lábboltozat megőrzése érdekében, hogy esetlegesen lúdtalp ne alakulhasson ki, gyakran vagyunk mezítláb, játszunk kavicsos járást, lábbal gyűjtögető versenyt, rajzolgatunk a homokba lábujjakkal, lábujjak közé fogott pálcával stb.

6.2. Verselés, mesélés

A mindennapos mesélést, mondókázást és verselést kombináljuk a mozgással. Biztatjuk a gyerekeket az önálló vers és mesealkotásra, bábjátékra, dramatizálásra, közben figyelünk a helyes légzés, beszédtechnika elsajátítására. Az egészségtudatosság jegyében válogatunk a magyar népköltészet, a klasszikus és a kortárs gyermekirodalom alkotásai közül.

6.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A közös éneklések (Márton nap, advent, farsang, kiszebáb égetés, évzáró-ballagás), a gyermektánc és néptánc alapjai közösségformáló erejük révén járulnak hozzá a gyerekek személyiségének egészséges fejlődéséhez. Heti egy alkalommal a Százszorszép néptáncsoportunk a néptánc alapjaival az „Így tedd rá” program alapján ismerkedhet meg különböző mozgás-, és térformákkal.

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az egészségtudatosságra törekedve, változatos anyagokkal, technikai eljárásokkal, eszközökkel ismertetjük meg a gyerekeket. Krétával rajzolhatnak táblára, járdára, faágakkal homokba vagy a földre, szőhetnek gyógynövények, virágok felhasználásával, lehetőségük van a nemezelés kipróbálására....

Fontosnak tarjuk a környezettudatos szemlélet formálását, ennek érdekében folyamatos gyűjtőmunkát szervezünk (dobozok, flakonok...) és megismertetjük őket az újra hasznosítással, barkácsolással, játékkészítéssel.

6.5. Mozgás

A mozgásos tevékenységek egyrészt jó lehetőséget biztosítanak a gyermekek számára a népi mozgásos játékokkal való ismerkedésre, (terményünnep, Márton nap, farsang) másrészt az egészség megőrzésében, megóvásában, az egészséges életmódra nevelésben kiemelkedő fontosságúak.

Minden évszakban előtérbe helyezzük a szabad levegőn történő mozgást, az udvar adta lehetőségeket és figyelünk a balesetek megelőzésére. (futás, egyensúlyozás, mászóakák, trambulín, lépegetők, futóbiciklik, labdák, egyéb sporteszközök használata)

Óvodánkban OVI-FOCI tehetségfoglalkozás működik a jó mozgású, tehetséges gyerekek részére. Évente egy alkalommal, januárban, minden óvodai telephely bevonásával ügyességi és népi mozgásos játékokból vetélkedőt szervezünk Oviolimpia néven.

6.6. Külső világ tevékeny megismerése

6.6.1. Természeti - emberi - tárgyi környezet

A természet megszerettetése és környezetünk jobb megismerése érdekében sétákat, kirándulásokat szervezünk, melyek során megfigyeljük a körülöttünk levő növény – és állatvilágot. Környezetünket gyógynövények, virágok, bokrok és fák ültetésével igyekszünk nemcsak szebbé tenni, de Földünket óvni és védeni is. Papír-, kupak-, és elemgyűjtő akciókat szervezünk az egészségtudatosság jegyében, melyben a szülők aktív segítőtársaink.

6.6.2. Matematika tartalmú tapasztalatok

Tevékenységek közben, valóságos élethelyzetekben is gyakorolhatják a számlálást, (ültetésnél, betakarításnál), összehasonlításokat végezhetnek, összefüggések meglátására van mód (homokozó játékok használata, szétválogatása, elrakása során).

6.7. Munka jellegű tevékenységek

A munka jellegű tevékenységek segítségével formáljuk a gyerekek egészségtudatos szemléletmódját, biztosítjuk a gyerekekkel való együttműködést és a folyamatos, konkrét, reális értékelést. Közösén ültetünk virágokat, facsemetéket az óvoda udvarán, tavasszal előkészítjük a veteményes kiskertet a zöldségféléknek, ősszel segítenek a falevelek összegyűjtésében.

7. Jeles napok, ünnepek

A hagyományos óvodai ünnepeken túl, az egészségtudatosság jegyében, számtalan lehetőséget igyekszünk teremteni arra, hogy a gyerekek színes élményekkel, játékos tapasztalatokkal gazdagodhassanak.

Jeles- és ünnepnapok az óvodánkban

- A gyermeki élet ünnepei:

születésnap, névnap, anyák napja (május), gyermeknap (május), évváró-ballagás (június)

- Szabadidős napok:

Szülők számára nyitott:

Terményünnep (október)

Óvodába hívogató (január)

Szülők számára zárt:

Márton nap (november 11.)

Oviolimpia (január)

Hagyományőrző ünnepnapok:

Mikulás (december 6.), karácsony (december), farsang (február), kiszabáb égetés (március), húsvét

- **Nemzeti ünnep** (március 15.)

- **Jeles napok:** Állatok világnapja (október 4.), Víz világnapja (március 22.), Föld napja (április 22.), Méhek napja (április 30.), Madarak és fák napja (május 10.)

Az óvodai ünnepekkel, jeles napokkal kilépünk a hétköznapi ritmusából, és szebbé varázsoljuk velük az óvoda életét.

6. Veres Péter Utcai Telephely

1. Telephely neve: Veres Péter Utcai Telephely

2. Sajátos arculat megnevezése:

Neuropedagógia – Érzelmi nevelés hangsúlyos szerepe a személyiségformálásban

3. Sajátosság

3.1. Helyzetelemzés

3.1.1. Telephely bemutatása

A 2018/19- es nevelési évben kezdte meg működését a Veres Péter Utcai Óvoda. Óvodánk a város központjában helyezkedik el. A régi gyermekorvosi rendelő teljes átalakítása után, modern, korszerű, gyermekbarát óvodaépületben telhetnek óvodásaink és dolgozóink mindennapjai.

Csoportszobáink tágasak, világosak. A csoportszobákhoz modern öltözők és közös mosdó tartozik, mely a folyamatos napirend biztonságos alkalmazását, a gyerekek, a szülők és a dolgozók igényeit szolgálják.

Óvodánk 44 fő gyermek befogadását tudja biztosítani.

Az épületben két csoportszoba kapott helyet. Mind a két csoport vegyes életkorú összetétellel működik.

Babóca csoport

A csoportszoba maximális befogadóképessége 28 fő.

Mazsola csoport

A csoportszoba maximális befogadóképessége 16 fő.

3.1.2. Személyi feltételek

3 fő - óvodapedagógus

2 fő – dajka

3.1.3. Tárgyi feltételek

Tárgyi felszereltségünk biztosítja a gyermekek optimális fejlődését, a berendezés és a bútorzat a gyerekek életkori sajátosságaiknak, illetve az esztétikai ízlését formálja.

Udvarunk korszerű, gyermekbarát. Európai Unió szabványának megfelelő játékeszközökkel felszerelt. Játsszóterületünk nagy része műfűvel borított, mely széleskörű lehetőségeket biztosít a szabadban való mozgásformák kivitelezésére, a gyermekek fejlesztéséhez, játéktevékenységeknek, pihenésnek.

3.2. Gyermekkép

Óvodai nevelésünk alapja a gyermeki személyiség. Minden gyermek egyedi – szellemi, erkölcsi, biológiai és szociális értelemben is. Ennek megfelelően a teljes gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva. Ennek elérését a gyermekekkel kialakított pozitív kapcsolat, a szeretetkapcsolat kialakításával kívánjuk megvalósítani, mely segítségével:

- képesek érzelmeiket felismerni, kifejezni, megnevezni,
- megismernek és alkalmazni tanulnak olyan technikákat, módszereket, melyek indulataik, feszültségeik levezetését, megfelelő kifejezési módjait támogatják,
- segítőkészek, nyíltak és őszinték,
- kibontakozhat tevékeny, tenni akaró, cselekvő személyiségük,
- boldog, önálló és kiegyensúlyozott, viselkedésük igazodik a társas együttélés szempontjából lényeges szabályokhoz.

3.3. Óvodakép

„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni – vess magot,
Ha egy évtizeddel számolsz – ültess fát,
Ha terved egy életre szól – embert nevelj!
kínai mondás

Hisszük és valljuk, hogy a mai világban a magas érzelmi intelligenciával rendelkező emberek sikeresebbek és boldogabbak. Ezt a gondolkodásmódot közvetítjük azért, hogy a hozzánk járó gyermekek kiegyensúlyozott, boldog felnőtté váljanak.

Hiszünk a társas kapcsolatok és a korai kötődések jelentőségében. Az érintés, a gesztus, a mozgás kritikus elemei a kisgyermekkor tanulásnak, az egész nevelés folyamatának.

A gondoskodó, szeretetteljes légkör biztosításával nevelésünk befogadó, elfogadó, ahol minden gyermek számára az egyenlő bánásmód, egyenlő hozzáférés biztosított. A játék, mint alapvető tevékenység kiváló talaja az ismeretszerzésnek, képességfejlesztésnek, az érzelmi nevelés biztosításának.

Az óvodáskor a gyermekek életében az egyik legfogékonyabb időszak testi, szociális, érzelmi, értelmi képességek fejlesztésében. Nevelőmunkánkat az erre a korszakra egyedülálló érzelmi fogékonyságra és sajátos aktivitásra alapozzuk.

A neuropedagógiai alapok mellett elköteleztünk vagyunk a nemzeti hagyományaink, szokásaink megismertetésében, fokozottan élünk azzal a lehetőséggel, hogy megőrizzük helyi szokásainkat, hagyományainkat.

4. Célunk a sajátos arculatunk tükrében

Az idegrendszer éréseinek serkentésével történő fejlesztés, az idegrendszert célzó, mozgásos fejlesztő feladatok hatására a tanulási képességekben pozitív irányú változás beindítása. A kiemelt érzelmi nevelés hatására megvalósuló sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés.

5. Feladataink

A gyermekkor táptalaja a szeretet és a kötődések, ezért az érzelmi és a társas intelligencia, az emóciók és a kötődések fejlesztése kiemelt feladatok közé tartozik óvodánkban. A mindennapi gyakorlatunkban a gyermek észleleti funkcióinak fejlesztésére helyezük a hangsúlyt, olyan tevékenységeket szervezünk számukra, melyek fő elemei a mozgásra épülő megismerő – **látom-hallom-csinálom** tevékenységek.

Továbbá:

- a módszertani megújulásra való nyitottság,
- pozitív, megerősítő, bátorító, elfogadó, támogató attitűd a gyermekek felé,
- a szeretetkapcsolat hangsúlyos minél magasabb szinten való működtetése a napi gyakorlatunkban,
- az észleleti funkciók fejlesztése,
- fejlesztő értékelések alkalmazása, az érzelmek, a motiváció, a korábbi élmények és a tapasztalatok bekapcsolása, a gyermeki viselkedés pozitív irányba történő fejlődésének elősegítése,
- a gyakran alkalmazott mozgás érzékekre gyakorolt hatásával az agyi funkciók mozgósítása,
- mozgással, cselekvéssel, az érzékszervek bekapcsolásával a kognitív fejlődés segítése.

6. Sajátos arculat megjelenése az óvodai élet tevékenységi formáiban

6.1. Játék

„A játék nem más, mint a lélek megnyilvánulása,
segítségével olvashatóvá válik a lélek.”

Ancsel Éva

A gyermek játéka a valóságot tükrözi, mely során megjelenítheti élményeit, az őt ért negatív illetve pozitív hatásokat, miközben örömforrásnak éli meg, vagy megszabadulhat negatív érzéseitől. A külvilágból, valamint belső kis világából érkező benyomások, hatások impulzív tettekre készítetik és játék közben kijátszhatja élményeit, mely elősegíti személyisége teljes kibontakoztatását, érzelmi intelligenciájának fejlődését.

Nagyrészt műfűvel borított udvarunk lehetőséget teremt a játék tartalmának megfelelő tér biztosítására, kitűnő lehetőséget ad a mozgásos játékok kivitelezésére. Játzócsoportok igényeik szerint az udvaron is elkülönülhetnek éppúgy, mint a csoportszobákban.

Drámajáték:

A drámapedagógia olyan személyiségfejlesztő módszer, amikor is a cselekvő gyermekek ismeretei, képességei, érzelmi intelligenciája az általunk irányított és a társaival végzett közös dramatikus játékok során fejlődnek észrevétlenül.

Népi játékok:

Népi hagyományos játékok közben szabadon, önkéntesen játszhatják el örömeiket, bánatukat, vágyaikat, melyet játékos, felszabadult, örömteli érzésekkel adhatnak át, mely által fejlődik esztétikai érzékük, érzelmi intelligenciájuk, szocializációjuk.

A napi gyakorlat mellett heti rendszerességgel népi játék – énekes-táncos mozgásos gyermekjátékok - foglalkozás szervezését biztosítjuk óvodánkban.

6.2. Verselés, mesélés

Az élő beszéd, élő mesélés a maga természetes melegségével hatja át napjainkat. Az igényes gyermekirodalmi alkotások kiválasztásával, óvodapedagógusi, gyermeki, előadói átadással ismerhetnek meg, szerezhhetnek általuk igazi esztétikai élményeket, miközben változatos, színes, érzelmileg gazdag, meghitt perceket élhetnek át.

Legfőképpen saját kezünk által elkészített (pedagógusok, gyermekek, szülők) illusztrációkat, bábokat használunk, melyeknél odafigyelünk a „szereplők” érzelmeinek megjelenítésére a készítés során, így a pozitív-negatív érzelmek, a mimika szemmel is érzékelhetőek a gyermekek számára. Kiemelt figyelmet fordítunk az érzelmi intelligencia fejlesztését elősegítő mesék átadására, gyűjtésére.

6.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Kodály Zoltán irányelvei meghatározóak számunkra, mely szerint: A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az értékes zene fogékonyá teszi az embert a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását. Sajátos arculatunknak megfelelően nagyon fontosnak tartjuk az együttesen átélt esztétikai élményt az éneklés, zenélés segítségével, melyek elősegítik a pozitív érzelmi kötődések, társas kapcsolatok alakulását.

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái szintén fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésnek óvodánkban. Ezen túl a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedéssel hozzájárulunk a személyiségük harmonikus kialakításához. Lehetőség szerint mindenkor élünk azzal, hogy a közeli Semsey Kastély kiállításait, vagy egyéb közelben lévő helyen megrendezésre kerülő kiállításokat megtekintsük, részt vegyünk múzeumpedagógiai foglalkozásokon a gyerekekkel, ezzel is gazdagítva élményeiket, esztétikai ízlésüket, melyet kivetíthetnek saját kis alkotásaikban is.

6.5. Mozgás

A mozgás öröme **az érzelmi** és értelmi **fejlődés** egymással szoros kapcsolatban áll. Hisszük, hogy a nyugodt, derűs légkörű, kooperációs mozgásban gazdag, megfelelő intenzitású napi rendszeres testmozgás biztosítja a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését, hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált, sokoldalú fejlesztéséhez, érzelmi fejlődéséhez. Kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek anatómiai és élettani fejlődésének, szervezetük ellenálló képességének, teherbíró-, alkalmazkodó képességének fejlesztésére a mozgások, mozgásos játékok által. Az érzelmek kifejezésére alkalmazzuk, használjuk a testnyelvet (testi kommunikáció).

6.6. A külső világ tevékeny megismerése

6.6.1. Természeti – emberi - tárgyi környezet

Az irányított és spontán szerzett környezeti ismeretek közben a gyerekek olyan tapasztalatokat szereznek, melyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek. A természetben gyökerező hagyományok és néphagyomány ápoló tevékenységek érzelempozíció hatása segítségünkre van ezen ismeretek feldolgozásában, elsajátításában, megismerésében.

6.6.2. Matematikai tartalmú tapasztalatok

Matematikai tartalmú ismeretszerzésre természetes és szimulált környezetben minden adódó lehetőséget megragadunk. Fontos számunkra, hogy óvodába lépéstől kezdődően a játék tevékenység és egyéb tevékenységeken keresztül tegyenek szert belső érdeklődésből fakadóan, észrevétlenül matematikai ismeretekre a gyerekek. Ilyen tevékenységek közben kitűnően fejleszthetjük a gyermekek közösségi érzését, egymás iránti szeretetét, megbecsülését, önbizalmát, feladattudatát, feladattartását.

6.7. Munka jellegű tevékenység

A gyerekek munkáját fontos nevelési eszköznek tekintjük, hiszen a személyiségfejlesztés egyik kiváló eszköze. Játékos jellege miatt nem választhatjuk szét a játékot és a munkatevékenységet. Cselekvő tapasztalással együtt szerezheti meg ehhez szükséges ismereteit, készségeit.

Felhívjuk mindenkor a szülők figyelmét, hogy a munka jellegű tevékenységek ne csak az óvodára korlátozódjanak, hanem egyfajta folytatás is legyen az otthonokban.

7. Jeles napok

A szocializáció egyik fontos színtere az óvodai ünnepnapok, jeles napok. A közös élmények a gyerekek szociális kapcsolatrendszerét bővítik, erősítik. Ezek az ünnepnapok, események személyiségfejlesztő hatásúak, olyan erkölcsi normákat, szokásokat közvetítenek, melyek a gyermekek fejlődéséhez elengedhetetlenek. Az örömteli várakozás, a ráhangolódás, a közös tevékenykedés maradandó, értékeket adó hatást gyakorol a gyermekek érzelmi intelligencia pozitív irányú fejlődéséhez. Ünnepeink szervezése során, különös figyelmet fordítunk arra, hogy azok tartalmi, formai megjelenítése a gyerekek korához, az ünnep jellegéhez méltóak legyenek és a gyerek számára érthetőek, élménnyel telítettek, és értékközvetítőek legyenek.

Jeles napjaink, ünnepeink:

- A népmese napja
- Őszi szabadidős nap – „Szüret”
- Márton-napi családi nap (nyitott)
- Télapó várás
- Karácsonyi családi nap (nyitott)
- Karácsonyi ünnep (nyitott)
- Farsangi mulatság (nyitott)
- Télűzés
- Március 15. nemzeti ünnep
- Húsvéti ráhangolódás – családi nap (nyitott)
- Föld napja
- Anyák napja (nyitott)
- Madarak, fák napja
- Gyermeknap – családi nap (nyitott)
- Évzáró és ballagási ünnep (nyitott)
- Kirándulás – tágabb környezetünk megismerése

Csoportonként megünnepeljük a gyermekek születésnapját, névnapját. A gyerekek születésnapi és névnapi köszöntése fontos számunkra, hiszen ez várva várt esemény, ilyenkor az ünnepeltre figyel mindenki, középpontba kerül, társai ráfigyelnek, vele törődnek. Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy mindenkor egészséges „finomságot” hozzanak ilyen alkalmakkor.

7. Városi Bölcsőde

SZAKMAI PROGRAMJA

TARTALOM

1. Az intézmény adatai

- 1.1 Minőségpolitikánk
- 1.2 Missziós nyilatkozatunk

2. Az ellátandó célcsoport és az ellátandó terület jellemzői

- 2.1 Az intézmény földrajzi elhelyezkedése
- 2.2 Demográfiai adatok, tendenciák

3. Az ellátás igénybevételének módja

- 3.1 A gyermekek felvételének a rendje
- 3.2 Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény Városi Bölcsődéjének bemutatása
  - 3.2.1 Személyi feltételek
  - 3.2.2 Tárgyi feltételek
- 3.3 A bölcsőde szakmai programját meghatározó jogszabályok irányelvek

4. Az ellátás célja, alapelvei, feladatai, főbb helyzetei

- 4.1 A bölcsődei nevelés alapelvei
- 4.2 A bölcsődei nevelésünk feladatai
- 4.3 A bölcsődei nevelés főbb helyzetei
- 4.4 A bölcsődei nevelés megvalósításának feltételei
- 4.5 Családok támogatásának módszerei és lehetőségei
- 4.6 A bölcsőde kapcsolatrendszere
- 4.7 Szolgáltatásaink

5. Élelmezés

6. Érdekvédelem

7. A szakmai felkészültség biztosításának módja, formái

8. Hatálybalépés

9. Mellékletek

- 1. sz. Megállapodás a szülőkkel
- 2. sz. Házi rend
- 3. sz. Napirend
- 4. sz. SZMSZ
- 5. sz. Kiegészítés

1. AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Fenntartó neve:	Balmazújváros Város Önkormányzata
Fenntartó címe:	4060 Balmazújváros, Kossuth tér 4-5.
Intézmény neve:	Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény
Székhelye:	4060 Balmazújváros, Vörösmarty utca 34-36
Telefon/fax:	06-52-370-316
Honlap:	www.balmazovi.hu
Érvényességi terület:	Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény Városi Bölcsődéje
Telephely:	Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény Városi Bölcsődéje
A programért felelős neve:	Szabóné Karádi Gyöngyi Erika
Címe:	4060 Balmazújváros, Dózsa György utca 9.
Telefon:	06-52-370-131
E-mail:	balmazbolcsi@freemail.hu
Nyilvántartási szám:	S029120950291216
Szakágazat megnevezése:	Bölcsődei ellátása
A bölcsődei férőhelyek száma:	76

1.1 Minőségpolitikánk

0-3 éves korú gyermekek szakszerű gondozása – nevelése intézményi keretek között, de minél jobban közelítve a családokhoz.

Olyan családbarát bölcsődét kívánunk kialakítani, ahol az ellátás összhangban van a gyerekek szükségleteivel és a szülők igényeivel.

A nyílt napok erősítik a bölcsőde és a család kapcsolatát, fokozzák a bölcsőde iránti bizalmat.

Központban a gyermek, mindent a gyermekért elv szerint dolgozunk.

Igyekszünk olyan ingergazdag környezetet kialakítani a gyermekek számára, amely biztosítja az örömteli játékukat, fejleszti ismereteiket, gyarapítja tapasztalataikat.

Törekszünk rá, hogy minden gyermeknek saját képességei szerinti fejlődését biztosítani tudjuk.

*„A gyermek csak azt képes szeretni, aki Őt szereti,
és csak szeretettel lehet nevelni.
(Dzerzsinszkij)*

1.2 Missziós nyilatkozatunk

Szeretetteljes, biztonságos, ugyanakkor családi légkör megteremtése, a bölcsődében dolgozó kisgyermeknevelők és a dajka nénik együttes munkájának összehangolásával.

Fontosnak tartjuk, hogy megőrizzük hagyományainkat, megemlékezzünk az éppen aktuális ünnepekről a szülők bevonásával.

Szoros, bizalomra épülő napi kapcsolat kialakítására törekszünk a kisgyermekes családokkal.

2. AZ ELLÁTANDÓ CÉLCSOPORT ÉS AZ ELLÁTANDÓ TERÜLET JELLEMZŐI

2.1. Az intézmény földrajzi elhelyezkedése

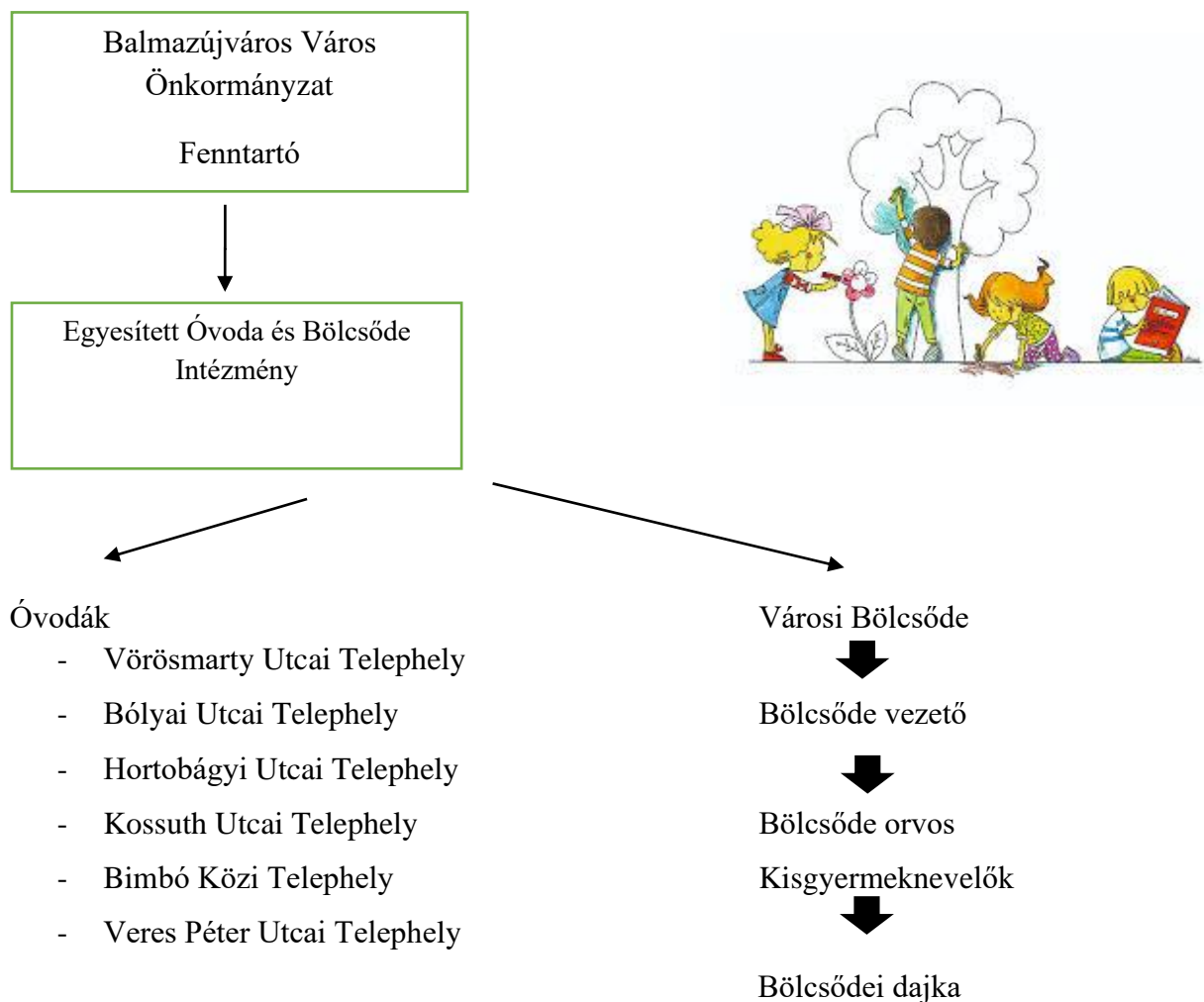
Balmazújváros az Alföld sajátos mezőváros jellegű települése, Hajdú-Bihar megyében. A nagy kiterjedésű város két jellegzetes alföldi táj, Hortobágy és a Hajdúság határán fekszik, Debrecentől 23, Hajdúszoboszlótól 19, Tiszacsegétől 31 km-re található. Balmazújváros lakosság száma 18149 fő, viszonylag stabilnak mondható.

A városban 1950. augusztus 8. óta működik bölcsődei ellátás, ekkor még 20 férőhellyel. Nagy volt az igény ebben az időszakban is, sokszor a 20 férőhelyen 40 gyermeket gondoztak. Gyárak, üzemek létesítésével a 70-es években egyre nőtt a bölcsődei felvételt igénylők száma. 1983-ban építették fel ezt a mai bölcsődét OTÉK figyelembevételével, 1984. november 1-jén adták át az épületet 40 férőhellyel.

Ekkor még a Nagyközségi Tanács Egészségügyi és Sportosztályhoz tartozott, majd a II.sz. Óvodaigazgatósághoz, 1999. július 1-től Szociális Gondozó és Szolgáltató Központoz.

2007. 07. 01-től ismét az Óvodához csatolták, így lett a nevünk Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény Városi Bölcsődéje, amely 6 óvodából és a bölcsődéből áll. A bölcsőde a város központjában található, 2 óvoda, iskola, Egészség ház szomszédságában. A szülők számára könnyen megközelíthető.

2010. december 1-től 64 férőhelyesek lettünk egy pályázatnak köszönhetően. 5 csoporttal, valamint az időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatásnak is kialakítottak egy csoportszobát, melyek új bútorzattal és játékkészlettel gazdagodtak. A bölcsőde épületének mai arculata ennek a pályázatnak köszönhető. A GYED-extra bevezetésével ez a férőhely is kevésnek bizonyult. Bővítés valósult meg, így 2016. szeptember 1-től 76 férőhelyen tudjuk fogadni a gyermekeket. Ekkor az időszakos gyermekfelügyelet csoportszoba lett kialakítva a hatodik csoportnak. Szolgáltatásunk azóta az üres férőhely terhére működik. Az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény Városi Bölcsődéje jelenleg 6 csoportban fogadja a gyermekeket.

2.2. Demográfiai adatok, tendenciák

A védőnőktől lekért adatok alapján városunkban a születések száma:

2015-ben	177
2016-ban	207
2017-ben	167
2018-ban	168
2019-ben	201

A bölcsődéni nyitvatartási rendje:

A fenntartó – a helyi önkormányzat – határozza meg a napi nyitvatartási időt. Ennek értelmében bölcsődéni reggel 6 órától este 17 óráig tart nyitva.

Balmazújváros Város Önkormányzatának testülete dönt az intézmény nyári-, illetve téli zárva tartásáról. A bölcsőde nyáron 3 hetet van zárva, melynek időpontjáról a szülők minden év február 15-ig tájékoztatást kapnak.

A bölcsődében április 21-e, vagy ha az heti pihenőnapra vagy munkaszüneti napra esik, az azt követő legközelebbi munkanap, minden évben nevelés-gondozás nélküli munkanap. Célja a bölcsődében dolgozók szakmai fejlesztése. A nevelés-gondozás nélküli munkanapon a bölcsődei ellátás keretében – erre irányuló szülői kérés esetén – a gyermek felügyeletét és étkeztetést kell biztosítani.

A bölcsődei nevelési év szeptember 1-től a következő év augusztus 31-ig tart.

A bölcsődei ellátás megszűnik

Ha a gyermek a harmadik életévét az adott nevelési évben január 1-je és augusztus 31-e között tölti be.

Aki az adott nevelési évben szeptember 1-je és december 31-e között tölti be a harmadik életévét, a következő bölcsődei nevelési év végéig maradhat.

Megszűnik annak a gyermeknek az ellátása, aki a bölcsőde orvosának szakvéleménye szerint egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható, illetőleg magatartászavara veszélyezteti a többi gyermek fejlődését, ellátását.

3. AZ ELLÁTÁS IGÉNYBEVÉTELÉNEK MÓDJA

3.1 A gyermekek felvételének rendje

A bölcsődébe felvehető minden olyan kisgyermek, akinek szülei, törvényes képviselői munkavállalás, vagy más ok miatt nem tudják biztosítani a napközbeni gondozást, nevelést. A Gyermekvédelmi törvény is kiemeli az olyan kisgyermek felvételének szükségességét, akiknek szociális vagy egyéb ok miatt, egészséges fejlődésük érdekében szükséges a bölcsődei gondozás-nevelés. Bölcsődénkben minden évben gondozunk olyan gyermekeket, akik rászorultság alapján kerülnek alapellátásba.

A bölcsődei jelentkezés egész évben folyamatos. Azonban tervünk, hogy minden évben az óvodai beiratkozáshoz igazodva mi is szervezünk beiratkozást május hónapban.

Az óvodai nevelésre nem érett gyermek esetén, ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre és óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja, bölcsődében gondozható negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-ig.

Felvételhez kérelmet tölt ki a szülő, amelyet benyújt a bölcsőde vezetőnek, majd 30 napon belül felvételi határozatot kap, amelyben tájékoztatjuk, felvételt nyert-e a gyermek, mikortól kezdi gyermeke a bölcsődei ellátást.

Szükséges okiratok:

- TAJ kártya
- Lakcím kártya
- Oltási kiskönyv
- Munkáltatói igazolás

A gyermek bölcsődei felvételekor az ellátásban részesülő gyermek szülője (törvényes képviselője) valamint a bölcsőde vezetője, mint a napközbeni ellátást biztosító intézmény, írásos megállapodást köt. (1. számú melléklet)

Fizetni az étkezés igénybevételéért szükséges, Balmazújváros Város Önkormányzat által megállapított térítési díj erejéig. A törvényben megfogalmazott feltételekkel rendelkező szülőknek ingyenesen étkezhet gyermeke az intézményekben.

3.2 Az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény Városi Bölcsődéjének bemutatása

A bölcsődék szervezeti egységei

A bölcsődék szervezeti alapegységei a gyermekcsoportok. Egy bölcsődei csoportban, ha minden gyermek betöltötte a 2. életévét, akkor 14, ha 2 évesnél fiatalabb gyermek is van, akkor 12 fő vehető fel. A csoportokba való felvétel általában az egyes gyermekek életkora, egyéni fejlettségi szintje alapján történik.

A bölcsődei gyermekcsoportban a gyerekeket 2 szakképzett kisgyermeknevelő látja el. Két csoport képez egy bölcsődei egységet. Egységenként 1 bölcsődei dajka segíti a kisgyermeknevelők munkáját.

A bölcsődei alapellátást, 76 bölcsődei férőhelyen, 3 nevelési egységben, 6 igényesen kialakított csoportszobában, jól felkészült kisgyermeknevelők végzik.

Gyermekcsoportok:

- Tigris
- Pillangó
- Nyuszi
- Micimackó
- Katica
- Süni

3.2.1. Személyi feltételek

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998 (IV.30) NM rendelet a létszámminimumra vonatkozó 1. sz. melléklete rendelkezik arról, hogy a fenntartónak a bölcsődék számára milyen szakmai létszámot kell biztosítania.

A bölcsődékben dolgozó kisgyermeknevelők közül 5 fő BA képesítéssel rendelkezik, a többieknek felsőfokú szakképesítése van. Az önképzés támogatását fontosnak tartjuk, hogy minél magasabban kvalifikált kisgyermeknevelők neveljék-gondozzák a ránk bízott gyermekeket. A szakdolgozók szakmai továbbképzéseken illetve házi továbbképzéseken is rendszeresen részt vesznek.

Az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény Városi Bölcsődéjének alapfeladatainak ellátásához a személyi feltételek alakulása: az intézményben a státuszok száma: 17 fő.

- 14 fő kisgyermeknevelő, ebből 1 fő bölcsőde vezetői feladatokat is ellát
- 3 fő bölcsődei dajka

A bölcsőde orvosa a bölcsődei prevenció feladatokat megbízási jogviszonyban látja el, heti 6 órában.

A kisgyermeknevelőink fő feladata:

Ez a hivatás a családok segítségéről, a gyermekekről való gondoskodásról, elfogadásról, toleranciáról szól. Nagyon fontos a rendszerszemléletű megközelítés a mindennapi munkánkban.

Az elsődleges motivációs cél – a másiktól való gondoskodás, odafigyelés, törődés, érzelmi támogatás nyújtása a velünk kapcsolatban állóknak.

A fő hangsúly a mintanyújtáson van, amely a kommunikáció és a metakommunikáció valamint a személyes példamutatás eszközeivel valósul meg.

Legfontosabb feladatunk a gyermekek szükségleteinek és érzéseik jogosságának elismerése, a gyermek érzelmi állapotának támogatása, helyes szokások kialakításának segítése.

Célunk, minden csoportban megteremteni a gyermekek számára az érzelmi biztonságot, otthonosságot, szeretetteljes nevelői légkört.

Mindezeket a bölcsődei nevelés alapelvei, feladatai, főbb helyzetei, sajátos feltételei, a családok támogatásának módszerei és lehetőségei, az ellátás kapcsolatrendszerének előírásaival szeretnénk biztosítani.

3.2.2. Tárgyi feltételek

A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezetet – a bölcsődénk épületét, játszóudvarát és egyéb helyiségeit-, a jogszabályi és szakmai előírások, a csoportokba járó kisgyermek létszáma, életkora, igényei alapján úgy alakítottuk ki, hogy az biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja.

Intézményünkben, az esztétikus, szép, korszerű épületben kialakított helyiségek a megfelelő berendezési, felszerelési tárgyak biztosításával, a jól felszerelt játszókert kialakításával a magas színvonalú napközbeni ellátás feltételeit tudjuk biztosítani.

A gyermekszobák bútorzata, berendezése – felszerelése megfelelő. Szobánként 4-5 játszósarok, benne pihenősarok kialakítása megoldott. A hangulatos, puha kárpitozású lekerekített sarkú bútorok, szőnyegek, párnák, puha textil játékok melyek pihentető, nyugtató hatásúak. Minden szobában van elkülönülésre alkalmas puha sarok, ahol a gyermek pihenhet. A játékkészlet kialakítása az egészségügyi és pedagógiai szempontokat figyelembe véve történik.

Egészségügyi szempontok:

- Könnyen tisztítható, fertőtleníthető legyen,
- balesetet ne okozzon – ne legyen törött, ne legyen könnyen törhető, ne essen szét darabjaira, éles sarkai ne legyenek, ne lógjon hosszú zsinóron, ne legyen túl nehéz,
- csecsemő és tipegő korban ne legyen olyan kisméretű, hogy orrba, fülbe, garatba kerülhessen!

Pedagógiai szempontok:

- mMinden tevékenységformához legyenek megfelelő játékszerek (manipuláció, konstruálás, utánozó-, szerepjáték, mozgásfejlesztő játék, stb.),
- a játék színe, nagysága, formája keltse fel és tartsa ébren a gyermek érdeklődését,
- több fajta lehetőségre lehessen felhasználni,
- legyenek más nemzetek szokásait tükröző játékok,
- játékválasztásnál legyen szempont a nemek közötti egyenlőség elvének betartása (a kislányoknak is legyen autó, a fiúknak is baba),
- kivitelezése igényes legyen, a fokozott igénybevételnek megfelelően!

Elhelyezés:

- nyitott játékpolicen, állandó helyen, gyermekek számára elérhető magasságban,
- tárolóedényekben (vödrökben, kosarakban, dobozban, tálakban),
- kisgyermeknevelő által elérhető polcon (felügyeletet igénylő játékok).

Az alapjátékok minden csoportban megtalálhatóak, de ezen felül természetesen más és más a csecsemőkorú-, a típegő korú- és a nagycsoportos gyermekek játékigénye, melyek minőségben, mennyiségben biztosítottak. Nagymozgásos játékok is rendelkezésre állnak, pl.: gurulós motor, ugráló labda, libikóka, csúszda.

A csoportszobákhoz közvetlenül kapcsolódik a gyermek fürdőszoba. A szaniterek a gyermekek méretéhez lettek kialakítva, hogy kényelmesen elsajátíthassák a fürdőszoba helyes használatát.

A bölcsőde kiszolgáló helyiségei (konyha, raktárak, előkészítők, mosoda) is a funkciójuknak megfelelően kialakítottak.

A bölcsődei ellátásunk fontos helyszíne a játszóker, a gyermekek mozgásigényének kielégítése, a szabad levegőn való tartózkodás biztosítása, a természettel való mindennapos érintkezés, együttélés megismerésének fontos színtere. A játszóker két részre oszlik, az első részen Tigris, Pillangó, Micimackó csoport játszik, a másik részen Nyuszi, Katica, Süni csoport. Mindegyik részen található homokozó, árnyékoló, rugós játék, tricikli, talicska, motor, futóbicikli.

3.3 A bölcsőde szakmai programját meghatározó jogszabályok, iránelvek:

Törvények, rendeletek:

- 328/2011.(XII.29) kormányrendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról,
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról,
- 15/1998.(IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint a személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről,
- 369/2013.(X.24.) kormányrendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről,
- 259/2002.(XII. 18.) Korm. rendelet a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatótevékenység engedélyezéséről, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi vállalkozói engedélyről,
- 368/2011.(XII.31.) kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról,
- A bölcsődei nevelés- gondozás szakmai szabályai, módszertani levél (NRSZH,2012),
- 316/2012.(XI.13.) kormányrendelet a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságról,
- 9/2000.(VIII.4.) SZCSM- rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról,
- 6/2016.(III.24.) EMMI rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.20) NM rendelet módosításáról.

4. AZ ELLÁTÁS CÉLJA, ALAPELVEI, FELADATAI, FŐBB HELYZETEI

A bölcsődei nevelésünk – gondozásunk

Bölcsődénk a szakmai program összeállításában figyelembe vette a „A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja” mint a szakmai szabályozás legmagasabb szintű dokumentumát, valamint igazodott a családok igényeihez, valamint a fenntartó elvárásaihoz.

A bölcsődei nevelés középpontjában a kisgyermek és közvetett módon a kisgyermeket nevelő családok állnak. Az Alapprogram a családra, mint komplex rendszerre tekint, melynek értelmében nem csak a kisgyermek nevelését, gondozását, hanem az egész család támogatását célozza meg.

A bölcsődei nevelésünk célja

A bölcsődei nevelésünk célja, hogy a kisgyermek el sajátítsa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. A bölcsődei nevelésünk mindezt olyan szemlélettel és módszerekkel teszi, amelyek segítik a családi nevelés elsődlegességének tiszteletét. A bölcsődei ellátást nyújtó családbarát intézményként hozzájárulunk a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

Célunk még a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának megteremtésével, odaforduló szeretettel, elfogadással, a gyermek kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával segíteni a harmonikus fejlődést.

4.1 A BÖLCSŐDEI NEVELÉS ALAPELVEI

A család rendszerszemléletű megközelítése

A rendszerszemlélet lényege, olyan egységes látásmód alkalmazása, amely a családot, mint egészet tekinti kiinduló pontnak. A családban zajló eseményeket a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. A szakember az erősségek hangsúlyozásával segítséget nyújthat a családoknak.

A koragyermekkorai intervenciós szemlélet befogadása

Minden olyan tevékenység, amely a kisgyermek sajátos szükségleteit szolgálja. A bölcsőde funkcióját tekintve alkalmas színtér a koragyermekkorai intervenció szemléletének alkalmazására. A kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

A családi nevelés elsődleges tisztelete

A kisgyermek nevelése elsődlegesen a család joga és kötelessége. A család az elsődleges szocializációs színtér a gyermek életében. A bölcsőde a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat segítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Ezért is fontos, hogy a szülők különböző szinteken be tudjanak kapcsolódni a bölcsőde életébe. A fokozatos beszoktatás alatt a szülő betekintést kap a csoportok életébe. A gyermek otthoni napirendje és a bölcsődés napirend összehangolása segíti a kisgyermek közösségbe való beilleszkedését. A kisgyermeknevelők a szülőkkel együttműködve segítik a gyermek önállósodási folyamatait, helyes szokások kialakítását.

A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg. A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiségének kibontakozását segíti az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. A nevelés során figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségekre iránti tolerancia kialakítására.

A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A gyermekekkel foglalkozó felnőttek személyisége minden korosztálynál fontos, így a bölcsődés gyermekeknél és szüleiknél is meghatározó szerepe van a kisgyermeknevelők személyiségének.

A kisgyermeknevelői feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ezért a kisgyermeknevelők folyamatosan fejlesztik szakmai tudásukat.

A biztonság és a stabilitás megteremtése

A szülővel történő folyamatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya, az apa vagy más családtag jelenléte biztonságot ad, segíti a kisgyermeknevelő és a gyermek között az érzelmi kötődés kialakulását, ezzel a gyengéd átmenetet, az új környezethez való alkalmazkodást. A szülővel történő folyamatos beszoktatás folyamata során a kisgyermeknevelő tovább építi a bizalmi kapcsolatot, a szülő információt nyújt a bölcsődei nevelés tartalmáról és a kisgyermekfejlődés sajátosságairól.

A kisgyermeknevelő a bölcsődei nevelés szakembere, aki személyiségével, nevelői attitűdjével mintát jelent a családok és a gyermekek számára egyaránt.

A „saját kisgyermeknevelő” - rendszer a biztonság és a stabilitás megteremtése szabályán alapul. A csoport gyermekeinek egy része tartozik közvetlenül egy kisgyermeknevelőhöz. Ő kíséri figyelemmel a kisgyermek fejlődését, tartja számon az egyes fejlődési állomásokat, vezeti az ehhez kapcsolódó szakmai dokumentációt és felelőséggel tartozik a rábízott gyermekekért.

A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermeknevelője (felmenőrendszer). A „saját kisgyermeknevelő” – rendszerben több figyelem jut minden kisgyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját kisgyermeknevelő” segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken. Érzelmi biztonságot ad, tájékozódásul szolgál, segíti a gyermeket a jó szokások kialakításában.

Ez a sajátos rendszer a napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből, forgatókönyv szerű ismétlődéséből adódóan tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában a gyermek számára.

Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosság elvének a bölcsőde minden területén érvényesülnie kell.

A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti őt a változások könnyebb elfogadásában.

Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel, hogy a kisgyermeknevelő elfogadó, empatikus, hiteles nevelő legyen.

A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek egyéni fejlődésének ütemét, adott fizikai és pszichés állapotát. Nem szabad szem elől téveszteni nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozást. A fejlődés ütemét, mindig a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. A bölcsődébe járó kisgyermekeknek egyéni szükségletükhöz igazodva kell részesülniük érzelmi biztonságot nyújtó egyéni gondoskodásban.

Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei. A nevelés és a gondozás egységet alkot. Minden gondozási művelet közben nevelés is működik.

A magas színvonalú gondozás, elősegíti a személyes kapcsolatok pozitív alakulását és a nevelési feladatok megvalósulásának egy kiemelt színtere.

A gyermeki kompetenciaképzés támogatása

A gyermek első éveiben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben.

A kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül jut ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz. Biztosítani kell számára, hogy átélhesse a spontán tanulás örömét. Inger gazdag környezet kialakításával fenn tudjuk tartani kíváncsiságát pozitív visszajelzésekkel segíteni tudjuk önálló kezdeményezéseit. Így teremtünk biztos alapokat az egész életen át tartó tanulás folyamatához.

4.2 A BÖLCSŐDEI NEVELÉSÜNK FELADATAI

A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése.

A bölcsődénk, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg.

A családi és bölcsődei nevelés összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A szülő ismeri a legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelőink, mint szakemberek, szaktudásukra, tapasztalataikra építve, a szülők igényeihez igazodva közvetítik a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket. A szülő akkor tudja a gyermekét nyugodtan a bölcsődében hagyni és végezni a napi tevékenységét, ha azt látja, hogy a gyermek jól érzi magát, szeret közösségbe járni és a közösség is elfogadja, szereti őt. A bölcsőde dolgozói törekednek arra, hogy a hozzánk járó családok biztonságban tudhassák gyermekeiket. A szülők bizalommal forduljanak a bölcsődei szakemberekhez, kérdéseikre adekvát válaszokat kapjanak, bizonytalanságuk esetén megerősítésben, támogatásban részesüljenek.

Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

A szakembereink feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.

A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg, a rugalmas napirend biztosításával (a kisgyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez és az évszakhoz igazodó), az életkornak megfelelő változatos és egészséges táplálkozással, játékkal, mozgással, a szabad levegőn való aktív tevékenységgel és a pihenés feltételeinek biztosításával. Az egészséges életmód, az egészségnevelés érdekében törekszünk az alapvető kultúrhygiénés szokások kialakítására. Tervünk, hogy a prevenció feladatok megvalósításához speciális szakembereket is bevonunk, mint például gyermekorvos, gyógypedagógus, pszichológus.

Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

A biztonságot nyújtó nevelői magatartásunk magában foglalja a szakember érzelmi elérhetőségét és hitelességét, az érzelmek kifejezésére való ösztönzést, a pozitív és biztató üzenetek rendszeres közvetítését, a világos elvárások és határok megfogalmazását. A kisgyermek bölcsődénkbe kerülése több lehetőséget teremt a társas kapcsolatok megtapasztalására. Az együttlét helyzetei: az én érvényesítés, a tolerancia, az empátia gyakorlásának színterei, amelyek hozzájárulnak az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztéséhez. Törekszünk az együttlét szabályainak elfogadtatására, a mások iránti nyitottság megőrzésére.

A kisgyermeknevelőink feladata a kisgyermek beszédképességének fejlesztése érdekében az ingerekben gazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása, a kommunikációs kedv felkeltése és fenntartása a bölcsődei nevelés-gondozás minden helyzetében, mondókák, énekek, höcöggetők, versek, mesék közvetítésével.

A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

A kisgyermek érdeklődésének erősítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése a kisgyermeknevelőink aktív részvételével és a megfelelő környezet kialakításával történik.

A bölcsődei nevelésünk-gondozásunk minden helyzetében a kisgyermeknevelő ismeretet nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását.

A kisgyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során szerepet kap az élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása, az önálló próbálkozás és a kreativitás támogatása. Az önálló választás és a döntési képesség kialakulását segíti a bátorító, ösztönző nevelői magatartás.

4.3 A BÖLCSŐDEI NEVELÉS FŐBB HELYZETEI

Alapvető szempont, hogy a bölcsődei élet a kisgyermek számára élményt nyújtó, részvételre motiváló, tanulási tapasztalatokat biztosító legyen. Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja az egyéni bánásmód érvényesítése, a gyermek pozitív önállósági törekvéseinek, önértékelésének erősítése.

Tanulás

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődénkben nincs helye. A bölcsődei nevelésünk területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük. Tanulás, minden olyan tapasztalat-, illetve információszerzési folyamat, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben, illetve a gondolkodásban, valamint elősegíti, hogy a gyermek megismerje önmagát és környezetét. A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenységekbe ágyazottan történik.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és a kommunikáció. A tanulás formái az utánzás, a spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás. Minden gyermek egy önálló egyéniség így a tanulási folyamat is minden kisgyermeknél egyéni ütemben zajlik. A kisgyermeknevelőnek, ezeket a folyamatokat a gyermek egyéni, saját ütemében kell segítenie. A beszéd a kisgyermekkor tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók. Beszédfejlődést segíthetjük a csoportjainkban megtalálható mozgás és egyensúlyfejlesztő eszközökkel, - bilibó, modul készlet kicsiknek. Figyelembe kell venni azoknak a gyermekeknek a nyelvi szükségleteit, akiknek nem a magyar az anyanyelvük. Ezeknek a kisgyermeknek meg kell küzdeniük a kettős nyelvtanulás nehézségeivel. Bölcsődénkben azt tapasztaltuk, hogy a szavak jelentőségét már értik, de megkésve kezdik használni. Ezeken a nyelvi nehézségeken kell a kisgyermeknevelőnek a következetes ismétlésekkel és fokozott odafigyeléssel átsegíteni a gyermeket.

Gondozás

A gondozás bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és a gyermek között, amelynek elsődleges célja a gyermek fizikai, testi szükségleteinek maradéktalan kielégítése.

A személyes és a szociális kompetenciák kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicséréssel jutalmazza, ami növeli az együttműködési kedvet. A gondozási helyzetekben sem érvényesülhet teljesítmény kényszer.

Előfordulhat, hogy a gyermek egyik nap szívesen segít és önállóan szeretné megoldani az adott tevékenységet más napon nincs hozzá kedve. Ez természetes, nincs kötelező elvárás a kisgyermekkel szemben.

Minden esetben elegendő időt kell biztosítani az egyes mozzanatok elsajátítására, gyakorlására.

A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önelfogadásra, a személyiség egészséges alakulására. A gyermek, a felnőtt és környezete visszajelzéseiből kezdi kialakítani a magáról alkotott képet.

A gondozás minősége jelentős mértékben befolyásolja a szokások kialakulását és az önállósodás folyamatát. A gyermek biztonságérzetéhez, a világban való tájékozódásához kellenek a számára megszokott forgatókönyvek, a napi megszokott tájékozódási pontok, a rendszeresség. Ezért fontos, hogy a kisgyermeknevelő a gondozási műveletekben is következetes legyen, ugyanakkor rugalmasan alkalmazkodjon a kisgyermekhez.

Játék

A játék a gyermekkor legfontosabb tevékenysége, ami segíti a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődést.

A kisgyermek számára minden tevékenység játék, amelyben ki tudja fejezni érzelmeit, el tudja mondani mi bántja. Játékban megjelennek a felnőttől ellesett viselkedési minták.

A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A kisgyermeknevelő a gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, esetenként mintát nyújt, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok alakulására. A kisgyermeknevelővel, a többi gyermekkel való együttlét örömforrás a gyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését. A bölcsődés korú gyermekek játékára az egymás mellett játszás a jellemző, majd a bölcsődés kor végére megjelenik az együtt játszás öröme is.

Mozgás

A csecsemő- és kisgyermekkor az alapvető mozgásformák kialakulásának és fejlődésének időszaka. A kisgyermek mozgásigénye rendkívül nagy, számukra örömforrás a mozgás.

Mozgásuk fejlődésével egyre jobban kitérül számukra a világ, a megismerési folyamatok felgyorsulnak.

Ezért a szobában és az udvaron is biztosítani kell a minél nagyobb mozgásteret, a mozgásfejlesztő játékokat. A játékeszközökkel szemben elvárás, hogy felkeltsék az érdeklődést, fenntartsák a mozgásaktivitást és használatuk biztonságos legyen.

Biztosítani kell a környezet balesetmentességét és a veszélyforrások kiküszöbölését. Csecsemőknek olyan játszóhelyet biztosítunk, amely védett, de elegendő hely áll rendelkezésre, például hempergő. A nagymozgásos játékokra a szabadban, az udvaron és a teraszon több lehetőség nyílik, mint a szobában, ez azonban nem jelenti azt, hogy a szobában nem kell biztosítani a nagymozgás lehetőségét. Minél változatosabb mozgásra van lehetőségük a kisgyermeknek, annál nagyobb örömet lelik a játékban.

A mozgásfejlesztő eszközök használata során a gyermekek szabadon próbálhatják, végezhetik az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel lehetőséget ad a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására.

A nagymozgások fejlődésével egy ütemben zajlik a finommotorikus mozgások beindulása is. Ezek fejlesztése legalább annyira fontos, mint a nagymozgásoké.

Feladatunk a gyermekek veleszületett mozgásigényének kielégítése, a mozgásfejlődés elősegítése. Nagymozgásos játékaink – ugráló labda, guruló motor, ugráló póni, csúszda, modull szivacskészlet.

Reményeink szerint a gyermekkorban megszerettetett mozgás öröme egy életen át elkíséri az embert.

Kiemelt szakmai feladatunk a zenei nevelés (mondóka, ének)

A bölcsődei ellátásunk sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget. Ilyen a környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelő ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, a dallam és a ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés.

A kisgyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését. Mindazonáltal formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és tovább élését.

A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket kelt, örömeleményt, érzelmi biztonságot ad a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. Pályázat révén zenei képzésen vehetnek részt a kisgyermeknevelők. Megtanulnak furulyán játszani. Zenei eszközök beszerzésével a gyermekek megismerkedhetnek életkoruknak megfelelő hangszerekkel – dob, cintányér, háromszög, stb. Családi délutánok alkalmával a kisgyermeknevelők igyekeznek átadni az ölbéli játékok gyakorlati alkalmazását.

Vers, mese

A vers, a mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi és értelmi fejlődésére (ezen belül a beszéd, a gondolkodás, az emlékezet és a képzelet fejlődésére), valamint a szociális fejlődésre. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így egyszerre feltétele és eredménye a kisgyermek alapvető érzelmi biztonságának. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége.

A közös mesélés élménye segíti az aktív szókincs kialakulását és a világról való ismeretek megszerzését. Nagyon szeretik azokat a meséket, amelyek az általuk ismert dolgokról, eseményekről szólnak. Mesélés alkalmával újra élhetik a velük megtörtént élményeket, eseményeket.

A bölcsődékben a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van. A bölcsődés korú gyermekek számára a gyakori ismétlés a rövid néhány soros versek és mondókák nyújtanak sikerélményt.

A helyzetek alakítását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban. tervezéskor az évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó verseket, mondókákat, mesét alkalmazzuk.

Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység – az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés -, nem annak eredménye.

A kisgyermeknevelőink feladata a tárgyi feltételek és elegendő idő biztosítása, az egyes technikák, eszközhasználat megmutatása, a kisgyermek pillanatnyi igényének megfelelő technikai segítségnyújtással az alkotókedv ébrentartása.

A kisgyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével a kisgyermeknevelőink segítik az alkotó tevékenységek iránti érdeklődés fenntartását és az alkotásból fakadó öröm személyiségfejlődésre gyakorolt pozitív hatásainak érvényesülését.

A leggyakoribb alkotó tevékenységi formák a bölcsődékben: gyöngyfüzés, nyomhagyó eszközök használata, firkálás, gyurmázás, ragasztás, gyúrás, tépés, ujjfestés vagy vastag ecsettel festés. Nagyon szeretik a gyermekek a közös rajzolás élményét is, amikor kiterített akár 2-3 méteres papírra mindenki rajzolhat.

Ezeket a kisgyermeknevelők külön tervezik, és készítik elő. Alkotásaikat külön mappába gyűjtik a kisgyermeknevelők, amiket a szülő hazavihet.

Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet aktív megismeréséhez, az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz kapcsolódnak. Ehhez szeretnénk bevezetni a babafürdetést, őszi falevelek gereblyézését, gesztenyegyűjtést (az udvaron ültettet, gesztenyefa lehetőséget biztosítana).

Az öröm forrásai az „én csinálom” élményének, az együttességnek, a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése.

A kisgyermek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenység nem lehet feladat. Ezek a helyzetek lehetőséget nyújtanak az együttműködésre, a feladatok megosztására, ok-okozati összefüggések felfedezésére, megértésére.

4.4 A BÖLCSŐDEI NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI

„Saját kisgyermeknevelő” - rendszer

A kisgyermeknevelőink a bölcsődei nevelésünk szakemberei, akik személyiségükkel, nevelői attitűdjükkel mintát jelentenek a családok és a gyermekek számára egyaránt.

A „saját kisgyermeknevelő” - rendszer a biztonság és a stabilitás megteremtésének szabályán alapul. A csoport vagy a csoport gyermekeinek egy része tartozik közvetlenül egy kisgyermeknevelőhöz. A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermek nevelője (felmenőrendszer). Ő kíséri figyelemmel a kisgyermek fejlődését, tartja számon az egyes fejlődési állomásokat, vezeti az ehhez kapcsolódó szakmai dokumentációt és felelősséggel tartozik a rábízott gyermekekért.

A „saját kisgyermeknevelő” - rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját kisgyermeknevelő” segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

Napirend

A jól szervezett, folyamatos, ugyanakkor rugalmas napirend a kisgyermek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, kiszámítható, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását biztosítja, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül az egyes kisgyermek igényeit úgy biztosítjuk, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, kiiktatódjon a felesleges várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja.

A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják azt az évszakok, az időjárás, a csoportlétszám és egyéb tényezők is. A napirend kialakításának további feltételei a személyi állandóság („saját kisgyermeknevelő” - rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a bölcsődei dajkával való összehangolt munka, a kisgyermek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembevétele.

Tipegő csoport téli napirendje:

- 6.00 - 8.00** a gyerek bevétele, a gyerekek a szobában játszanak
- 8.00 – 8.15** a gondozónő előkészül a reggeliztetéshez, a gyerekek a szobában játszanak
- 8.15 – 8.45** reggeliztetés
- 8.45 – 9.30** folyamatos tisztázás, mosakodás, a gyerekek a szobában játszanak
- 9.30 – 10.00** játék a csoportszobában
- 10.00 – 10.15** folyadékpótlás
- 10.15 – 10.45** az időjárás függvényében folyamatos kimenetel, játék a szabadban, illetve a csoportszobában
- 10.45 – 11.30** folyamatos bejövetel, tisztázás, előkészület az ebédeltetéshez
- 11.30 – 12.00** ebédeltetés
- 12.00 – 14.45** alvás, gondozónő felügyel a gyerekekre
- 14.45 – 15.15** ébredési sorrendben, biliztetés, tisztázás
- 15.15 – 15.30** uzsonna
- 15.30 – 17.00** játék a csoportszobában, gyerekek haza adása

Típegő csoport nyári napirendje:

- 6.00 - 8.00** a gyerek bevétele, a gyerekek a szobában játszanak
- 8.00 – 8.15** a gondozónő előkészül a reggeliztetéshez, a gyerekek a szobában játszanak
- 8.15 – 8.45** reggeliztetés
- 8.45 – 9.30** folyamatos tisztázás, mosakodás, a gyerekek a szobában játszanak
- 9.30 – 10.45** játék a csoportszobában, jó idő esetén az udvaron
- 10.00 – 10.15** folyadékpótlás
- 10.45 – 11.30** folyamatos bejövetel, tisztázás, előkészület az ebédeltetéshez
- 11.30 – 12.00** ebédeltetés
- 12.00 – 14.45** alvás, gondozónő felügyel a gyerekekre
- 14.45 – 15.15** ébredési sorrendben, biliztetés, tisztázás
- 15.15 – 15.30** uzsonna
- 15.30 – 17.00** játék a csoportszobában, jó idő esetén az udvaron, gyerekek haza adása

Kisóvodás csoport téli napirendje:

- 6.00 – 8.00** a gyerekek bevétele, a gyerekek a szobában játszanak
- 8.00 – 8.15** a gondozónő előkészül a reggeliztetéshez, a gyerekek a szobában játszanak
- 8.15 – 8.45** reggeliztetés
- 8.45 – 9.15** folyamatos wc-zés, mosakodás, a gyerekek a szobában játszanak
- 9.15 – 9.45** játék a csoportszobában
- 9.45 – 10.10** folyadékpótlás
- 10.10 – 10.45** az időjárás függvényében folyamatos kimenetel, játék a szabadban, vagy a csoportszobában
- 10.45 – 11.35** folyamatos bejövetel, wc-zés, mosakodás, előkészület az ebédeltetéshez
- 11.35 – 12.00** ebédeltetés
- 12.00 – 14.45** alvás, gondozónő felügyel a gyerekekre
- 14.45 – 15.15** ébredési sorrendben, wc-zés, mosakodás
- 15.15 – 15.30** uzsonna
- 15.30 – 17.00** játék a csoportszobában gyerekek haza adása

Kisóvodás csoport nyári napirendje:

- 6.00 – 8.00** a gyerekek bevétele, a gyerekek a szobában játszanak
- 8.00 – 8.15** a gondozónő előkészül a reggeliztetéshez, a gyerekek a szobában játszanak
- 8.15 – 8.45** reggeliztetés
- 8.45 – 9.15** folyamatos wc-zés, mosakodás, a gyerekek a szobában játszanak
- 9.15 – 10.45** játék a csoportszobában, jó idő esetén az udvaron
- 9.45 – 10.05** folyadékpótlás
- 10.45 – 11.35** folyamatos bejövetel, wc-zés, mosakodás, előkészület az ebédeltetéshez
- 11.35 – 12.00** ebédeltetés
- 12.00 – 14.45** alvás, gondozónő felügyel a gyerekekre
- 14.45 – 15.15** ébredési sorrendben, wc-zés, mosakodás
- 15.15 – 15.30** uzsonna
- 15.30 – 17.00** játék a csoportszobában, jó idő esetén az udvaron, gyerekek haza adása

Gyermekcsoportok szervezése

A bölcsődénkben a gyermekcsoportok létszáma jogszabály által meghatározott. Az előírtnál magasabb csoportlétszám nem fogadható el, mivel a minőségi bölcsődei nevelést az életkornak és a sajátos igényeknek megfelelő felnőtt-kisgyermek arány garantálja.

A bölcsődei nevelés alapelveinek megfelelően a kisgyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a gyermekcsoportba jár. Életkor szerint homogén és vegyes csoportok egyaránt előfordulnak.

A szakmai elveknek megfelelőbb az életkor szerinti homogén csoport, mert a gyermekek közötti nagy egyéni különbségek kezelése homogén csoportban sem könnyű feladat és a vegyes korcsoport előnyei a bölcsődés korban kevésbé érvényesülnek, mint a későbbi életszakaszokban.

6/2016 (III.24) EMMI rendelet 42. § (2) bekezdése szerint, ha a bölcsődei nevelési év közben a gyermek bölcsődébe történő felvételére veszélyeztetettsége miatt kerül sor, a bölcsődére az e rendeletben meghatározott csoportlétszám legfeljebb a bölcsődei nevelési év végéig 1 fővel túlléphető.

4.5 CSALÁDOK TÁMOGATÁSÁNAK MÓDSZEREI ÉS LEHETŐSÉGEI

A családok támogatása a családban hatékonyan működő erőforrások felkutatására és ezen erőforrások eredményes működtetésére irányul, mely hozzájárul a család szocializációs funkciójának minél szélesebb körű kibontakozásához. Ez a megközelítés szem előtt tartja a családi nevelés elsődlegességét, a bölcsődei ellátás családi nevelésre való épülését. A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formája van, mindegyik más-más szerepet tölt be, ezért célszerű párhuzamosan minél többet alkalmazni belőlük.

Fontos, hogy a családok bármikor fordulhatnak a bölcsőde vezetőjéhez, kisgyermeknevelőihez és a bölcsőde orvosához is, ha kérdésük van, esetleg elbizonytalanodnak, vagy csak megerősítésre van szükségük.

Tapasztalatunk szerint nagyon sok információ jut el a szülőkhöz a különböző médiaforrásokon és a játszótéren. Ezek azonban sokszor ellentmondásosak és túl sok is. Megzavarja a szülőket és nehéz kiválasztani a számukra legkedvezőbb utat. Ilyenkor a bölcsődei szakember nagy segítséget tud nyújtani a családoknak a szakmai tudásával és gyakorlati tapasztalatával.

A családlátogatás

A családlátogatás célja a családdal való kapcsolatfelvétel, a kisgyermek és a szülők otthoni környezetben való megismerése. Lehetőség szerint az első családlátogatásra a beszoktatás megkezdése előtt, a kisgyermek ébrenléti idejében kerül sor. A családlátogatás arra is lehetőséget nyújt, hogy a szülő bővebben informálódjon a bölcsődei életről, jobban megismerje azokat a kisgyermeknevelőket, akikre gyermekét bízta. A családlátogatás fontos színtere a bizalmi kapcsolat megalapozásának, ami feltétele a későbbi jó együttműködésnek.

A családlátogatás mindig előre egyeztetett időpontban történik, és soha nem lehet teher vagy zavaró a családoknak.

Beszoktatás (adaptáció) – szülővel történő fokozatos beszoktatás

A szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya, az apa vagy más családtag jelenléte biztonságot ad, segíti a kisgyermeknevelő és a gyermek között az érzelmi kötődés kialakulását, ezzel a gyengéd átmenetet, az új környezethez való alkalmazkodást. A szülővel történő fokozatos beszoktatás folyamata során a kisgyermeknevelő tovább építi a bizalmi kapcsolatot, a szülő információt nyújt a bölcsődei nevelés tartalmáról és a kisgyermek fejlődés sajátosságairól.

Napi kapcsolattartás

A napi kapcsolattartás célja a rövid, kölcsönös informálás a kisgyermek érzelmi állapotáról, hangulatáról, az őt érintő napi történésekről, változásokról. Az egyéni igények, kérések megfogalmazására is ezen alkalmakkor kerül sor. Az interakciós helyzetet a pozitív hangvétel jellemzi, de a negatív eseményekről is tényszerű tájékoztatás történik, a szakmai etikai szabályoknak és az időkereteknek megfelelően.

Egyéni beszélgetés

Az egyéni beszélgetés a kisgyermek fejlődéséről szóló részletes, kölcsönös tájékoztatást vagy a hosszabb megbeszélést igénylő kérdések, nevelési problémák közös átgondolását szolgáló találkozási forma. Kezdeményezheti a szülő, a kisgyermeknevelő, a bölcsődevezető. A szakmai kompetencián túlmenő kérdésben kérhető egyéb szakember közreműködése.

A szülőcsoportos beszélgetések

A szülőcsoportos beszélgetések megvalósítása terveink között szerepelnek évenként legalább három alkalommal szervezett tematikus beszélgetések a csoportba járó kisgyermek szüleit foglalkoztató aktuális nevelési témákról. A csoportos beszélgetéseket a kisgyermeknevelők vezetik, a szülőkkel kialakított partneri viszonyra építve.

A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok tovább gondolására, ezáltal a saját viselkedésrepertoár bővítésére. A kisgyermeknevelőktől kapott indirekt megerősítések befolyásolhatják a szülők nevelési szokásait.

Szülői értekezlet

Bölcsődén belül a szülői értekezlet a szülők általános és az adott gyermekcsoportra vonatkozó tájékoztatását, valamint a gyermekeket érintő, a szülőkkel közösen meghozandó döntések elősegítését szolgálja. Egy nevelési évben 2 alkalommal szervezünk szülői értekezletet. Beszoktatásokat követően, majd az óvodába távozó gyermekek szüleinek beiratkozás előtt tájékoztató szülői értekezletet tartunk, ahol bemutatják óvodáikat, programjaikat a munkaközösség vezetők. A bölcsődét, vagy az adott gyermekcsoportot érintő különleges helyzetekben rendkívüli szülői értekezlet összehívására is sor kerülhet.

Indirekt kapcsolattartási formák

Az indirekt tájékoztatási formák jól kiegészítik a direkt kapcsolattartási formákat. Az írásbeli tájékoztatók, hirdetőtáblák, honlap, szórólap, közösségi oldalakon való megjelenések lehetőséget adnak az ismeretterjesztésre.

HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK

A sajátos arculat alakításában fontos szerepe van a hagyományoknak. Az ünnepeket és a hagyományok ápolását nem lehet kihagyni a bölcsőde életében sem. Játékos formában viselkedési formák, magatartási módok átadására van lehetőség. A gyermekek számára megkülönböztethetővé válnak a hétköznapok és a jeles napok. A szokások, hagyományok megtartása a kulturális örökség ápolását jelenti, amelyre a korai életszakasztól kell szocializálnunk a gyermekeket.

A bölcsődei nevelés felelőssége azért is hangsúlyos, mert napjainkban e hagyományokból egyre kevesebbet éltet a család.

Csak életközeli ünnepek és hagyományok ápolása lehet a cél ebben a korosztályban.

Fontos, hogy ezeknek a hagyományoknak talaja legyen a közösségben, mert a múlt örökségéhez csak így közelíthetünk. Az ünnepek nem műsorok szervezését jelentik, hanem rákészülést, közös ünneplést. Minden ünnepi készülődés, a felfokozott várakozás, erősíti az ünnep élményét, segíti az ünnepi hangulat megteremtését. A bölcsődés korú gyermek számára minden ünnep egyedi, egyszeri.

Hagyományos ünnepeink:

- Születésnap: Csoporton belül, egyénileg ünnepeljük, az ünnepelt gyermek születésnapja körüli napon. Az életkornak megfelelő számú gyertya gyújtása jelképes tortán történik.
- Őszi kézműves délután: Őszi termésekből közös kézműveskedés.
- Mikulás: Csoportonként érkezik a beöltözött Mikulás. A gyermekek csomagot kapnak, amit hazavisznek, a télapó szaloncukrot osztogat.
- Karácsony: Adventváró kreatív délutánt rendeznek a kisgyermeknevelők, amelyen a szülők is részt vesznek, a gyerekek kedvük szerint tevékenykednek, különböző karácsonyi kiegészítőket készítenek, melyet hazavihetnek.
- Farsang: A farsangot csoportonként ünnepeljük. Ilyenkor, akinek kedve van, jelmezbe öltözik a gyermekek és a kisgyermeknevelők közül. A délelőtt a vidám játékok és a táncolás jegyében telik.
- Húsvét: húsvét előtt a szülőkkel tavaszváró, közös kreatív programot tartunk. Bölcsődénkbe a húsvéti tojásokat a kertben rejti el a nyuszi, amit a gyermekek nagy örömmel keresnek. Egészségre nevelés keretében a sárgarépa, uborka, karalábé és más zöldségfélék megismerésére van lehetőség.
- Anyák napja: Saját készítésű ajándékokkal lepik meg a gyermekek édesanyjukat.
- Bölcsődehívogató: Amikor a bölcsőde ellátás iránt érdeklődő új szülők gyermekükkel együtt szétnézhetnek a bölcsődében, tájékoztatást kérhetnek a bölcsődei beiratkozásról, kipróbálhatják a bölcsis játékokat, ismerkedhetnek a kisgyermeknevelőkkel.
- Gyermeknap: A családdal közös rendezvény. Bölcsődénkben hagyományosan június első péntekén ünnepeljük. Színes programokat biztosítunk a hozzánk látogató családoknak, testvéreknek. Ugráló vár, arcfestés, állatsimogatás, csillámtetoválás, kreatív foglalkozások várják a gyermekeket.

Célok, feladatok:

- Felméréssel, véleménykutatással megismerni, hogy milyen programokban vennének szívesen részt a szülők, milyen időpontot tartanak alkalmasnak.

4.6 A BÖLCSŐDE KAPCSOLATRENDSZERE

- Más intézményekkel való kapcsolatok
  - o Fenntartónkkal - Balmazújváros Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala – az Intézményvezető Asszony tartja. A fenntartó meghatározza munkánk feltételeit és a feladatok révén annak rendjét is. A kapcsolat egyfelől hivatali, másfelől támogató jellegű.
  - o Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központtal
  - o Óvodáinkkal – a bölcsőde törekszik az óvodákkal való hatékony, partneri kapcsolat kialakítására:
    - Szülői értekezlet keretében lehetőséget biztosítunk az óvodák vezetőinek intézményük bemutatására, propagálására a beiratkozást megelőzően
    - A kisgyermeknevelők kölcsönösen látogatják egymás intézményét
  - o Semmelweis Védőnői Egyesülettel kölcsönösen jó kapcsolatot tartunk fent.
  - o A gyermekorvosokkal rendszeres a kapcsolat
  - o Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal: A hivatal által TAJ alapú elektronikus nyilvántartás működik a bölcsődében. A gyermekek TAJ száma alapján vannak nyilvántartva a rendszerben, napi jelentési kötelezettségünk van a szolgáltatás igénybevételéről.

4.7 SZOLGÁLTATÁSAINK

Alapellátáson túli, a családi nevelést támogató szolgáltatás

A bölcsőde az alapellátás mellett családtámogató szolgáltatást, időszakos gyermekfelügyeletet szervez, mely szolgáltatás a bölcsődei nevelés- gondozás alapprogramjában rögzített szakmai elvekhez igazodik.

„Időszakos gyermekfelügyelet biztosítása Balmazújvároson” című 2010-ben a 090002809L azonosító számú projekt révén kialakítottunk az időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatásunknak egy csoportszobát, átadó és fürdőszoba helyiségekkel. Ez a csoportszoba 2016. szeptemberében megszűnt, mivel a bölcsődei ellátást bővítettük 76 férőhelyre és ez a szoba lett a 6. csoporté, így szolgáltatásunk a bölcsődei csoport üres férőhely terhére működik.

A szülő elfoglaltsága idejére, néhány órára kérheti gyermeke felügyeletét. Az időszakos gyermekfelügyeletért járó térítési díjat a szolgáltatásért a fenntartó határozza meg minden év március 31-ig, melyet az igénybevétel után kell megfizetni. A szolgáltatás aktualitása telefonos vagy személyes információszerzés alapján realizálódik.

A csoportösszetétel változékonysága és a széles skálán mozgó elvárások kezelése a kisgyermeknevelőtől, kiemelkedően magas szintű ismereteket, rugalmasságot igényel. A kisgyermeknevelő feladatai, munkarendje a bölcsődei nevelés- gondozás elvei és a napi gyakorlat alapján szervezendő. Az időszakos bölcsődei elhelyezés igénybevétele esetén is fokozatosan, lehetőleg szülővel történik a kisgyermek beszoktatása.

A bölcsődevezető, illetve a kisgyermeknevelő a gyermek személyi adatain kívül rögzíti a szolgáltatás igénybevételenek napját, időtartamát és azt, hogy kinek adható ki a gyermek, kit és hol lehet értesíteni sürgős esetben. Ha a bölcsődei csoport üres férőhelyein történik a szolgáltatás, a bölcsődei ellátást és az időszakos gyermekfelügyeletet azonos időben igénybe vevő gyermekek száma nem haladhatja meg a 6/2016 (III.24) EMMI rendeletben meghatározott, egy bölcsődei csoportban ellátható gyermekek maximális számát.

5. ÉLELMEZÉS

Bölcsődénkben az étkezést a Szakácsstünder Kft biztosítja, nálunk befejező konyha működik. Napi 4-szeri étkezést, mely 2 főétkezésből áll (reggeli + ebéd) és 2 kísétkezésből (tízórai + uzsonna). A 37/2014. (IV.30) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírások alapján állítják össze központilag az étlapot. A szülők a faluújságon tájékozódhatnak az aktuális menüsorról.

Allergiás étkeztetésre is van lehetőség, amennyiben a szülő arról szakorvosi javaslatot hoz.

Étkezéshez a Gyvt. 21/B. § (1) bekezdés a, pontja szerinti ingyenes bölcsődei és óvodai gyermekétkeztetés igénybevételéhez szükséges nyilatkozat nyomtatványt kell a szülőnek kitöltenie. A szülő/más törvényes képviselő nyilatkozata alapján történik az elbírálás, hogy a gyermek ingyenes gyermekétkeztetésre jogosult.

6. ÉRDEKVÉDELEM

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 35-37. sz. §-a értelmében, a bölcsődei ellátásban részesülők érdekeinek védelmében az intézmény Érdekképviselői Fórumot működtet. Az Érdekképviselői Fórum szabályzata az intézményben megtekinthető.

- Az Érdekképviselői Fórum célja:
Az ellátásra jogosultak és az intézményi jogviszonyban állók érdekvédelme.
- Az Érdekképviselői Fórum működési területe:

Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény Városi Bölcsődéje

- Az Érdekképviselői Fórum feladata:
  - Megvizsgálja az elé terjesztett panaszokat
  - Dönt a hatáskörébe tartozó ügyekben
  - Intézkedést kezdeményez az intézményvezetőnél, szükség esetén a fenntartónál
  - Véleményt nyilvánít az intézmény vezetőjénél a gyermeket érintő ügyekben
  - Javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működéséről, ebből származó bevételének felhasználásáról
  - Egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásával
- Az Érdekképviselői Fórum működése:

A gyermek szülője, illetve törvényes képviselője panasszal élhet a bölcsőde vezetőjénél, Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény vezetőjénél, továbbá az Érdekképviselői Fórumnál:

- az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében
- a gyermeki jogok sérelme
- az intézmény dolgozóinak kötelezettségszegése esetén

A bölcsőde vezetője, az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény vezetője és az Érdekképviselői Fórum a panaszt 15 napon belül köteles kivizsgálni és tájékoztatást adni a panasz orvoslásának lehetséges módjáról.

A gyermek szülője, illetve törvényes képviselője az intézmény fenntartójához, továbbá a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha nem kap értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet. Az Érdekképviselői tagokat szülői értekezleten választjuk meg önkéntes alapon. Nevük az átadóban kifüggesztésre kerül.

7. A SZAKMAI FELKÉSZÜLTSEG BIZTOSÍTÁSÁNAK MÓDJA, FORMÁI

Képzés

A mai szakmai követelményeknek megfelelő magas színvonalú munkát a bölcsődei szakemberek csak úgy tudják megvalósítani, ha folyamatosan képezik, továbbképezik magukat, ismereteiket bővítik, gazdagítják.

A 8/2000. (VIII.4.) SzCsM rendelet szabályozza a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásba vételét. A 9/2000. (VIII.4.) SzCsM rendelet pedig a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzését határozza meg.

2018. július 1-től a szociális szakmai továbbképzési időszak tartalma 4 évre változott 7/2018 (II.5) EMMI rendelet értelmében.

Hármas felépítési rendszer:

1. Kötelező továbbképzés
2. Munkakörhöz kötött továbbképzés
3. Választható továbbképzés

Kötelező továbbképzés	Munkakörhöz kötött továbbképzés	Választható továbbképzés
Mindenkinek kötelező	Adott munkakörben dolgozóknak kötelező	Szabadon választható
Cél: lényeges alapképességek megszerzése	Cél: ellátotti csoportokhoz kapcsolódó speciális, módszer specifikus ismeretek megszerzése	Cél: Egyéni érdeklődés alapján, önismeret, egyéni képességek, egyéb speciális ismeretek megszerzése
Pontok: minimum 20%	Pontok: minimum 40%	Pontok maximum 40%
Képzési ciklus bármely évében teljesíthető	Képzési ciklus első felében teljesítendő	Képzési ciklus bármely évében teljesíthető
SzGyF szervezi	SzGyF/CsBO szervezi	Bárki szervezheti

Továbbképzéseinket az EFOP-3.8.2.-16-2016-00001 kiemelt program keretében, valamint az EFOP-1.9.9.-17 „Még jobb kezekben” pályázat révén teljesítenénk.

Szerezhető pontszám:	OKJ végzettségű kisgyermeknevelőknél	60
	BA végzettségű kisgyermeknevelőknél	80

A szakmai munka minőségének emelése érdekében több kolléganőnek terve a BA felsőfokú képzés megszerzése. Sikeres felvételi érdekében eddig középfokú nyelvvizsgát tett 2 kisgyermeknevelőnk. Minden évben nő a főiskolai diplomával is rendelkező kisgyermeknevelőink száma.

Házi továbbképzések szervezésével felelevenítjük, frissítjük ismereteinket, tudásunkat. Évente több alkalommal tartjuk, melynek témáját a kisgyermeknevelők igénye, érdeklődése alapján, valamint aktuális szakmai kérdésekkel kapcsolatban választjuk ki. Minden évben más kisgyermeknevelő állítja össze a témákat.

XV. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez egyaránt szükséges a testi, lelki és szociális érettség megléte.

Testi érettség:

A gyermeknek megfelelő testi fejlettséggel kell rendelkezni az iskolakezdéshez azért, hogy az iskolában tapasztalható megnövekedett fizikai és mentális kihívásokkal gond nélkül szembe tudjon nézni.

Testileg érett gyermekek:

- eljutnak az első alakváltozáshoz,
- megváltoznak testarányaik, megkezdődik a fogváltás,
- testük arányosan fejlett, teherbírók, megfelelő állóképességgel bírnak,
- laterálisuk, dominanciájuk kialakult,
- mozgásuk összerendezettebb, szándékosan irányítani képesek, finommozgásuk fejlett,
- ismerik és alkalmazzák a higiéniai szabályokat, képesek irányítani, szükség esetén késleltetni testi szükségleteik kielégítését,
- épek a beszéd-, látás- és hallásszerveik.

A lelki érettség az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján magába foglalja az értelmi képességek területét is.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermekek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésükkel készen állnak az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességeik alkalmassá teszik őket az iskolai tanulás megkezdésére.

A lelkileg érett gyermekek:

- örömmel készülnek az iskolába, szeretnek és akarnak tanulni,
- pozitív énképpel, kellő önbizalommal rendelkeznek,
- tele vannak megismerési vágygal, kíváncsisággal,
- érzékelésük, észlelésük differenciált,

- ismerik az irányokat, téri észlelésük, tájékozódásuk megfelelő, testsémájuk kialakult,
- a vizuális és az akusztikus differenciációjuk kialakul,
- kialakul a tanulás alapját képező szándékos figyelmük, fokozatosan nő annak tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a figyelem megosztása és átvitele,
- a cselekvő -, szemléletes - és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodásuk is kialakulóban van,
- megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, az elemi fogalmi gondolkodás jelzi a megtanulni akarás szándékának jelentkezését, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- emlékezetük, megfigyelőképességük egyre megbízhatóbbá válik,
- érthetően, folyamatosan kommunikálnak, beszélnek,
- gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni,
- minden szófajt használnak, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak, tisztán ejtik a hangzókat,
- megértik és végig tudják hallgatni mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről, tudják a nevüket, lakcímüket, szüleik foglalkozását, felismerik a napszakokat, ismerik és gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismerik szűkebb lakóhelyüket, a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit,
- ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- elemi mennyiségi ismereteik vannak, képesek alak, forma, méret, szín, nagyság felismerésére, több szempont szerinti csoportosításra pl.: méret, szín, forma, felület, anyagpárosításra, különbségek, azonosságok felismerésére,
- szeretik a problémahelyzeteket, új megoldásokat is keresnek, a feladatvégzésben kitartóak, sikerre törekcszenek, sikerorientáltak, önellenőrzésre és szükség esetén hibajavításra képesek,
- a környezet tárgyait jelekből, jelzésekből is felismerik, pl.: tapintás, a részből képesek kirakni az egészet, az egész látásakor felfedezik a hiányzó részeket.

Szociális érettség:

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. Az iskola iránti beállítódásuk pozitív, készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, érzelmileg kiegyensúlyozottak.

A szociálisan érett gyermekek:

- a felnőtt irányítását elfogadják, a feladatokat vállalják,
- kíváncsiak, érdeklődőek, az új ismereteket aktívan sajátítják el,
- képesek az együttműködésre, kapcsolatteremtésre gyermektársaikkal, felnőttekkel,
- mély bennük a közösség iránti igény és az abba való beilleszkedés képessége,
- késleltetni tudják szükségleteik, igényeik kielégítését, képesek mások igényeihez alkalmazkodni,
- feladattudatuk kialakulóban van, ami a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg,
- elfogadják, ismerik és igyekeznek betartani a szabályokat, fokozatosan alakul az alkalmazkodás és önérvényesítés helyes aránya, a szabályokat belső indítékból követik,
- kötelességtudatuk kialakul, toleránsak, empatikusak,
- kialakul az iskolai élethez szükséges kitartásuk, munkatempójuk, önállóságuk, önfegyelmük.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A kiemelt figyelmet igénylő és a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel.

(2011. évi CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről 8. §. (1) bekezdés)

XVI. TANKÖTELEZETTSÉG

„Én azt hiszem, annál nincs nagyobb öröm, mint valakit megtanítani valamire, amit nem tud.”

Móricz Zsigmond

Az Nkt. 45. § (2) bekezdése értelmében a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A törvényes képviselő, vagyis a szülő vagy gyám kérelmére az Oktatási Hivatal döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt.

Nincs azonban szükség arra, hogy a szülő vagy a gyám kérelmezze ezt az Oktatási Hivatalnál, ha az illetékes pedagógiai szakszolgálatokon keresztül elérhető szakértői bizottság adott év január 15-e előtt kiállított véleménye azt tartalmazza, hogy a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvétele javasolt. Ebben az esetben a gyermek automatikusan további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt.

„A leggondosabb családi nevelés sem adhatja meg, amit az óvoda nyújt.”

Kodály Zoltán